

Олександр Істер

Математика

Підручник для **2** класу закладів
загальної середньої освіти

*Рекомендовано Міністерством освіти
і науки України*

Київ
ТОВ «Генеза» 2025

УДК 51(075.2)
І-89

Відповідає Типовій освітній програмі для 1–2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленій під керівництвом О.Я. Савченко.

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 21.02.2025 № 345)

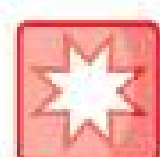
ЛЮБА ПОДРУГО І ДРУЖЕ!

Математика вітає!
Нам із нею не байдуже,
Чи багато ти вже знаєш.
Та дізнатись більше треба
І з наукою дружити,
Щоб були знання у тебе,
Із якими легше жити.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

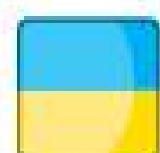
– виконай усно

– вправа підвищеної складності

– «життєва» задача

– завдання рубрики
«Україна — це ми!»

– домашнє завдання

– цікаві задачі поміркуй,
одначе

– порівняй

– устав відповідний знак

– «кругові» вирази

Е-додаток
<http://surl.li/thdtzc>

Істер О. С.

І-89 Математ підруч. для 2 кл. закл. заг. серед. освіти / О. С. Істер. —
Київ : ТОВ Генеза, 2025. — 144 с. : іл.
ISBN 978- - - ____ -

УДК 51(075.2)

ISBN 978-

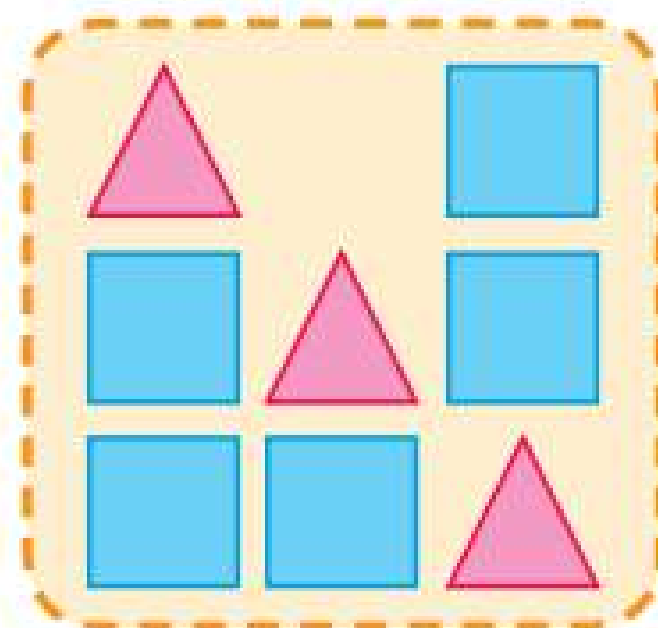
© Істер Олександр, 2025

© ТОВ «Генеза», оригінал-макет, 2025

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 1 КЛАСІ

ЛІЧБА. НУМЕРАЦІЯ ЧИСЕЛ ПЕРШОЇ СОТНІ

1. Полічи, скільки тут трикутників і скільки квадратів. Намалюй у зошиті кружечків більше, ніж трикутників, і менше, ніж квадратів.

У **2.** Прочитай числа: **9**, **17**, **85**, **44**, **100**, **97**, **19**.

3. Запиши числа: 1) від 19 до 25; 2) від 37 до 43.

4. Запиши цифрами число:

тридцять п'ять
чотирнадцять

дев'яносто
сорок сім

вісімдесят два
п'ятдесят три

5. Сашко лічив від 42 до 47. Скільки чисел він назвав?

✶ **6.** Єва пронумерувала сторінки зошита від 1 до 12. Скільки цифр використала дівчинка?

🏠 **7.** Запиши числа, які більші за 48, але менші від 52. Підкресли цифру в розряді десятків синім кольором, а в розряді одиниць – зеленим.

ПОПЕРЕДНЄ І НАСТУПНЕ ЧИСЛА. ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ

➤ **1.** $4 \bigcirc 11$ $72 \bigcirc 70$ $19 \bigcirc 23$ $42 \bigcirc 57$
 $12 \bigcirc 13$ $42 \bigcirc 24$ $43 \bigcirc 43$ $85 \bigcirc 100$

2. Запиши для кожного числа попереднє і наступне за зразком.

49, 50, 51

..., 13, ...

..., 67, ...

..., 30, ...

..., 89, ...

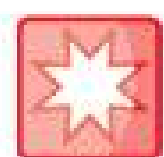
..., 41, ...

3. В Олеся є 20 грн. Які предмети він може купити?

4. Побудуй числовий відрізок. Пронумеруй його від 0 до 9. Познач на відрізку всі числа, більші за 3, але менші від 7.

5. Закінчи речення.

Наступним за числом 47 є те саме число, що й попереднє для числа ...

6. $12 \bigcirc 7$

$37 \bigcirc 37$

$48 \bigcirc 51$

$89 \bigcirc 88$

$100 \bigcirc 92$

$75 \bigcirc 57$

$59 \bigcirc 60$

$73 \bigcirc 71$

ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 10. ВІДРІЗОК. ПРОМІНЬ

1. $8 + 1$
 $5 + 2$

$9 - 3$
 $8 - 5$

$10 - 2$
 $3 + 4$

$4 + 6$
 $7 - 6$

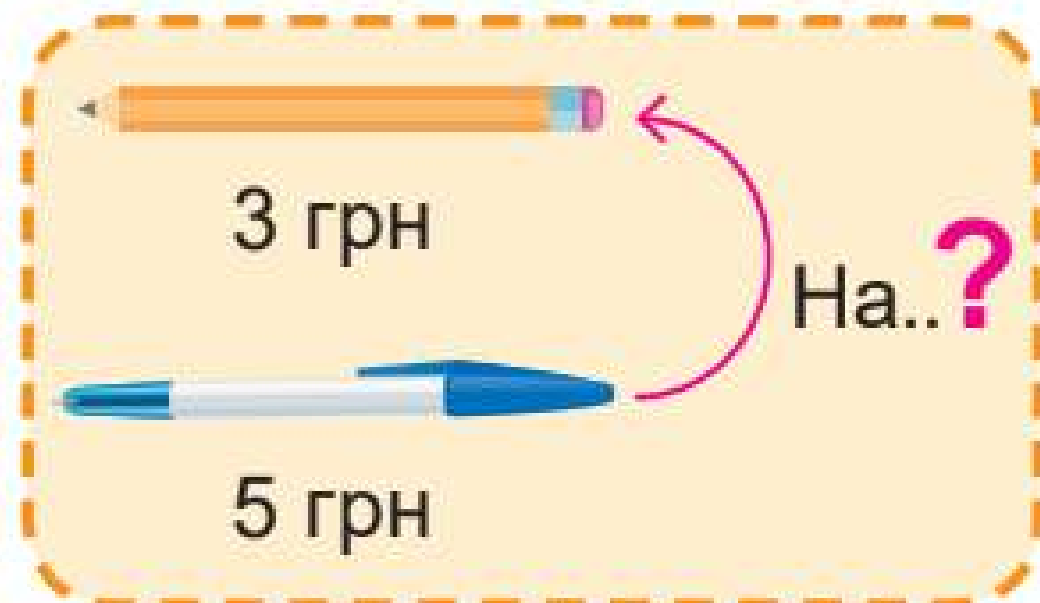
$8 - 7$
 $5 + 3$

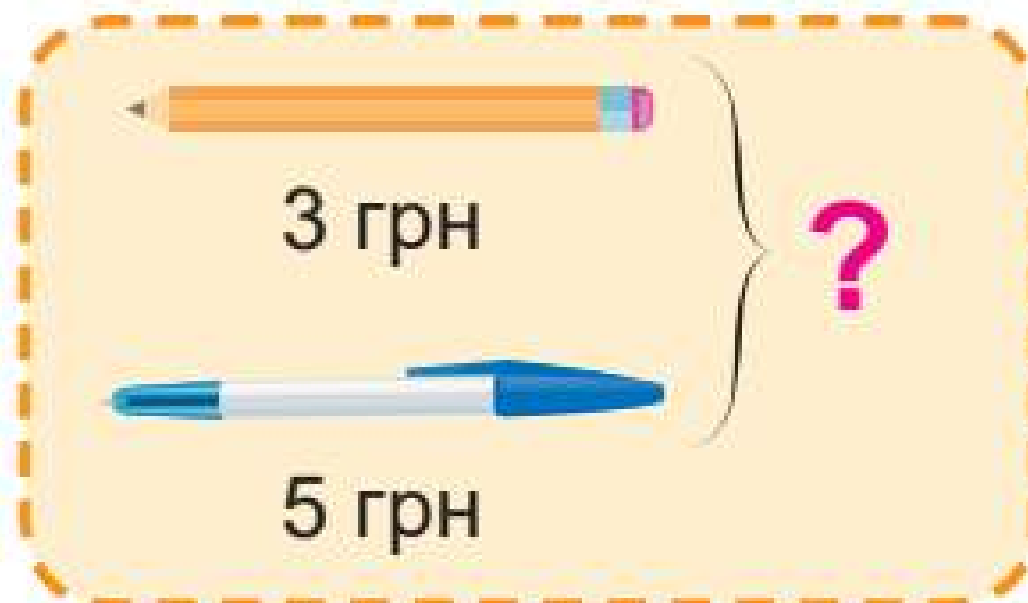
2. Яка задача розв'язується дією додавання, а яка – дією віднімання?

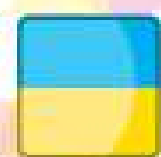
Розв'яжи задачі.

1)

2)

3. Обчисли вирази по порядку (за стрілкою) так, щоб значення попереднього було першим числом наступного. Прочитай назву міста України. Які міста України ти ще знаєш?

Я	$9 - 5$	Н	$2 + 7$
О	$6 - 3$	Т	$3 + 5$
И	$8 - 6$	Г	$4 + 2$

4. Скільки тут прямих, відрізків, променів?

5.

$7 - 4$	$9 - 8$	$3 + 1$	$4 + 5$	$10 - 6$
$8 + 1$	$6 - 5$	$5 + 5$	$8 - 6$	$3 + 2$

6. Устав пропущені знаки дій. Порівняйте свої розв'язки.

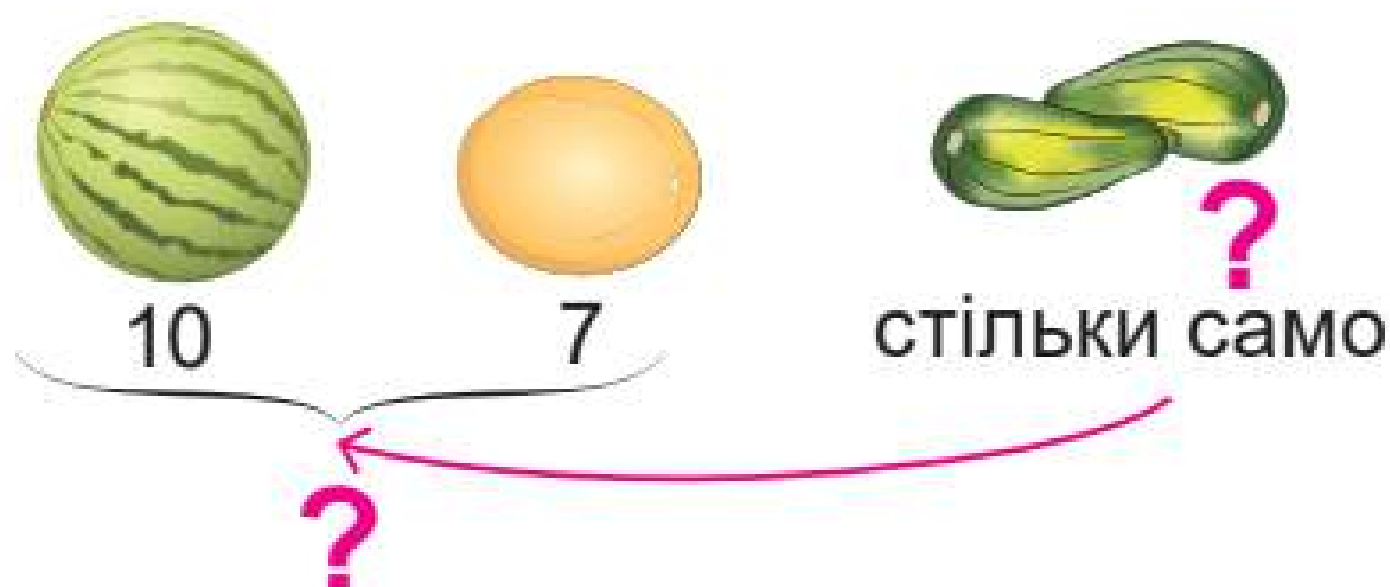
$$5 \bigcirc 4 \bigcirc 3 \bigcirc 2 \bigcirc 1 = 3$$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20. КРИВІ, ЛАМАНІ, ЗАМКНЕНІ ЛІНІЇ

1.

$12 + 3$	$15 + 2$	$10 + 2 - 1$	$18 - 6 + 2$
$17 - 2$	$16 - 6$	$17 - 3 + 4$	$11 + 5 - 3$

2. На ятці продали 10 кавунів і 7 динь, а кабачків – стільки само, скільки кавунів і динь разом. Скільки кабачків продали?

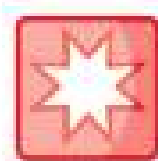
3. Запиши вирази і знайди їх значення:

сума чисел 12 і 4;

різниця чисел 15 і 3;

різниця чисел 18 і 6;

сума чисел 13 і 6.

4. Устав знак дії та число, щоб рівність була правильною.

$12 \bigcirc \square = 19$

$17 \bigcirc \square = 14$

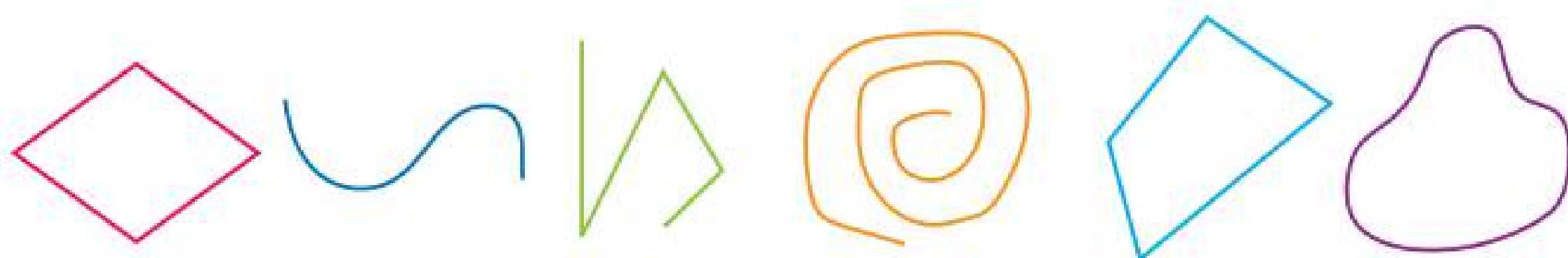
$19 \bigcirc \square = 17$

$13 \bigcirc \square = 14$

$18 \bigcirc \square = 13$

$17 \bigcirc \square = 19$

5. Скільки тут кривих і скільки ламаних? Чи є замкнені ламані? Якого вони кольору?

6. Обчисли.

$18 - 3$

$17 + 2$

$17 + 2 - 5$

$18 - 5 + 7$

$12 + 5$

$19 - 9$

$19 - 4 + 1$

$13 + 2 + 3$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20. ЗАДАЧА

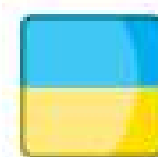
1. Запиши вирази та обчисли їх:

12 збільшити на 4;

сума чисел 10 і 5;

18 зменшити на 5;

різниця чисел 16 і 6.

2. Розташуй значення виразів у порядку зростання та прочитай назву річки України. Які ще річки ти знаєш?

П $17 - 3$

І $11 + 2$

Н $12 + 5 - 6$

О $13 + 5$

Д $15 - 5$

Р $18 - 5 + 3$

3. Віднови записи.

$12 - 2 - \square = 6$

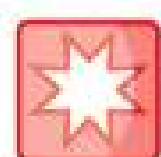
$6 + 4 + \square = 12$

$18 - 2 + \square = 17$

4. Яка із задач розв'язується виразом $15 - 2$, а яка – виразом $15 + 2$? Розв'яжи задачі.

1) У класі 15 парт, а стільців – на 2 **більше**. Скільки стільців у класі?

2) У класі 15 стільців, а парт – на 2 **менше**. Скільки парт у класі?

5. Яке найбільше число треба додати до числа 15, щоб в отриманій сумі змінилася лише цифра в розряді одиниць?

6.

$12 + 3$	$17 - 2$		
$15 - 5$	$11 + 6$		
$10 + 2 + 3$	$17 - 6 + 1$	$14 + 5 - 8$	$19 - 3 - 4$

ЛІЧБА ДЕСЯТКАМИ. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ВІДРІЗКА

1. Полічи десятками:

1) від 10 до 70; 2) від 80 до 30 у зворотному порядку.

2.

$7 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.}$	$5 \text{ дес.} - 3 \text{ дес.} + 6 \text{ дес.}$
$9 \text{ дес.} - 8 \text{ дес.}$	$8 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.} - 1 \text{ дес.}$
$4 \text{ дес.} + 2 \text{ дес.}$	$7 \text{ дес.} - 2 \text{ дес.} - 3 \text{ дес.}$

$4 \text{ дес.} \bigcirc 5 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.}$
 $4 \text{ дес.} \bigcirc 5 \text{ дес.} - 4 \text{ дес.}$
 $8 \text{ дес.} - 1 \text{ дес.} \bigcirc 7 \text{ дес.}$

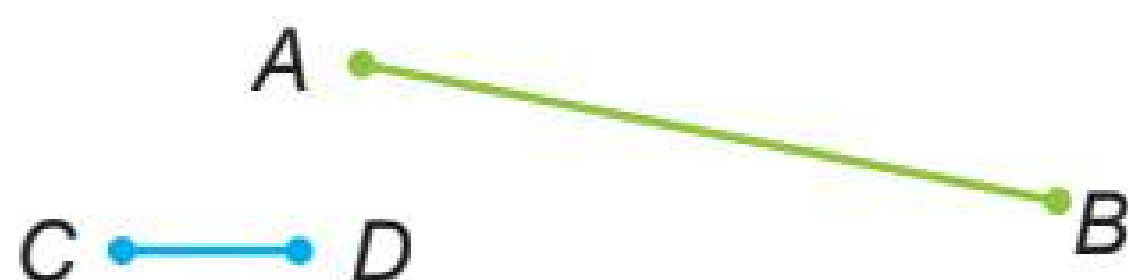

3.

$7 \text{ дес.} \bigcirc 3 \text{ дес.}$
$8 \text{ дес.} \bigcirc 9 \text{ дес.}$
$2 \text{ дес.} \bigcirc 2 \text{ дес.}$

$4 \text{ дес.} \bigcirc 5 \text{ дес.} + 1 \text{ дес.}$
 $4 \text{ дес.} \bigcirc 5 \text{ дес.} - 4 \text{ дес.}$
 $8 \text{ дес.} - 1 \text{ дес.} \bigcirc 7 \text{ дес.}$

4. Вимірй довжини відрізків. Запиши: $AB = \square \text{ см.}$; $CD = \square \text{ см.}$

5. Скільки відрізків на малюнку? Як знайти довжину відрізка MN , не вимірюючи лінійкою?

6. 9 дес. – 7 дес.
5 дес. + 3 дес.
4 дес. + 4 дес.

8 дес. – 6 дес. – 1 дес.
7 дес. + 2 дес. – 3 дес.
5 дес. – 3 дес. + 7 дес.

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100. ПОБУДОВА ВІДРІЗКА ЗАДАНОЇ ДОВЖИНИ

1. Пригадай взаємозв'язок дій додавання і віднімання. Обчисли суми. Склади та обчисли різниці за зразком.

$$20 + 7 = 27$$

$$40 + 5$$

$$70 + 3$$

$$10 + 9$$

$$27 - 7 = 20$$

$$27 - 20 = 7$$

2. Яна та Мишко різними способами виконали додавання двох чисел, одне з яких є розрядним доданком.

$43 + 30 = 3 + 70 = 73$
 $3 + 40$
 $52 + 7 = 50 + 9 = 59$
 $50 + 2$

$43 + 30 = 73$
 $52 + 7 = 59$

Обчисли вирази зручним для тебе способом.

$$42 + 10$$

$$30 + 29$$

$$53 + 4$$

$$7 + 41$$

3. Максим та Вероніка різними способами виконали віднімання двох чисел, де від'ємник є розрядним доданком.

$79 - 20 = 9 + 50 = 59$
 $9 + 70$
 $37 - 5 = 30 + 2 = 32$
 $30 + 7$

$79 - 20 = 59$
 $37 - 5 = 32$

Обчисли вирази зручним для тебе способом.

$$73 - 10$$

$$89 - 40$$

$$58 - 3$$

$$96 - 5$$

4. Склади та обчисли вирази.

Числа	75 і 4	29 і 20	67 і 40	62 і 7	59 і 30	89 і 6
Знайти	різницю	суму	різницю	суму	суму	різницю

5. Побудуй два відрізки: AB завдовжки 4 см та CD , довший за AB на 1 см.

6. $79 + 10$ $40 + 23$ $37 - 10$ $45 - 30$
 $21 + 8$ $59 - 6$ $2 + 17$ $87 - 7$

7. Склади із цифр **0**, **2** і **5** усі можливі двоцифрові числа. Запиши.
 Примітка. Цифри в кожному числі не повторюються.

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 100

1. Третьюокласник Андрійко показав спосіб обчислення своїй сестричці Марійці.

$$47 + 21 = 68$$

$$38 - 15 = 23$$

Чи зрозумілий тобі цей спосіб? Перевір.

$42 + 13$ $51 + 17$ $93 - 12$ $78 - 16$
 $89 - 37$ $45 + 24$ $75 - 54$ $32 + 45$

2. Олексію 25 років. Скільки років було Олексію 12 років тому? Скільки років йому буде через 12 років?

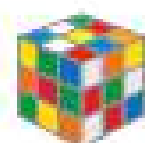
3. Склади та обчисли вирази.

Числа	24 і 13	37 і 12	43 і 11	56 і 23
Знайти	суму	різницю	суму	різницю
	різницю	суму	різницю	суму

4. Побудуй відрізок завдовжки 8 см. Познач на ньому точку так, щоб отримати відрізок завдовжки 5 см. Обчисли довжину другого відрізка. Перевір обчислення за допомогою лінійки.

5. $73 + 14$ $23 + 15$ $74 - 13$ $29 - 12$
 $58 - 35$ $35 + 23$ $88 - 73$ $54 + 23$

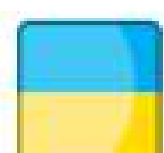

6. За допомогою цифр **1, 2, 3, 4** склади два двоцифрових числа, сума яких буде найбільшою (кожну цифру можна використовувати лише раз). Знайди всі можливі розв'язки.

ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ

1. Які з чисел **7; 20; 31; 4; 5; 17; 27; 9; 40; 54; 3** більші за число 10? На скільки?

2. Обчисли та дізнайся назву міста на півдні України. <http://surl.li/frxary>

Р $29 + 20$ **С** $95 - 23$ **Е** $75 - 20$

Н $58 - 43$ **О** $99 - 40$ **Х** $25 + 13$

38	55	49	72	59	15
?	?	?	?	?	?

3. Які з нерівностей будуть правильними, якщо замість пропуску поставити число 30? Випиши їх.

$27 + \square > 50$

$42 - \square < 10$

$37 - \square > 5$

$40 + \square < 70$

$\square - 20 > 9$

$\square + 14 < 42$

4. $40 + 30 + 12$

$50 - 20 + 32$

$37 - 30 + 2$

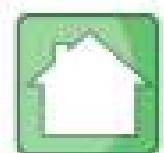
$70 - 20 - 10$

$40 + 50 - 80$

$20 + 4 + 32$

5. У Марка в наборі LEGO 15 цеглинок і 4 фігурки.

Постав запитання до задачі, щоб вона розв'язувалася: 1) дією додавання; 2) дією віднімання. Розв'яжи задачі.

6. $17 + 20$ $47 + 12$ $24 + 32$ $20 + 50 + 12$
 $23 - 10$ $39 - 16$ $47 - 35$ $24 - 4 + 13$

РОЗКЛАДАННЯ ЧИСЕЛ НА РОЗРЯДНІ ДОДАНКИ

1. Запиши числа за допомогою десятків і одиниць.

$43 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$

$37 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$

$20 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$

$34 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$

$56 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$

$50 = \square \text{ дес. } \square \text{ од.}$

2. Подай числа як суму розрядних доданків.

47, 25, 39, 93, 14, 41

3. «Розшифруй» і «зашифруй».

Ключ до шифру

1) Щоб прочитати зашифроване слово, за допомогою ключа заміни число сумою розрядних доданків. Наприклад: $54 = 50 + 4$. На перетині рядка і стовпця знайди літеру **А**.

+	1	2	4	7	9
30	К	С	Т	Г	Р
50	Е	М	А	І	Б

Розшифруємо слово: 59, 57, 37.
 $59 = 50 + 9$ – це **Б**; $57 = 50 + 7$ – це **І**; $37 = 30 + 7$ – це **Г**. Отримане слово: **БІГ**.

Розшифруй: 32, 57, 52;

37, 51, 39, 59;

31, 39, 54, 59.

2) Використовуючи той самий шифр, зашифруй слова: **ГРА, МІСТ, МЕТР, ТАКСІ, МАГІСТР**.

4. Подай числа як суму розрядних доданків.

39, 27, 72, 45, 54, 17

5. Юля побудувала дві прямі. На одній вона позначила 3 точки, а на іншій — 4 точки. Усього 6 точок. Як Юля це зробила?

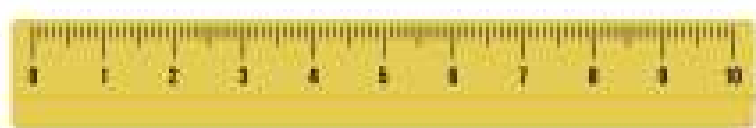
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ І ПОРІВНЯННЯ ЗАДАЧ

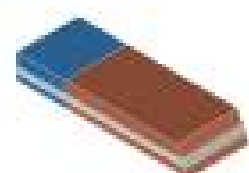
1. Знайди задачі та розв'яжи їх. Тобі допоможуть ма-
люнки.

1) Купили лінійку й олі-
вець. Скільки грошей ви-
тратили?

3) Ціна пензлика 23 грн,
а ручки — 6 грн. Скільки
кошують пензлик і ручка
разом?

16 грн

?

, на 3 грн дешевша

2) Лінійка коштує 16 грн,
а гумка на 3 грн дешевша.
Скільки коштує гумка?

4) Ручка коштує 18 грн.
Олівець на 7 грн дешев-
ший, а блокнот на 30 грн
дорожчий за ручку.

23 грн

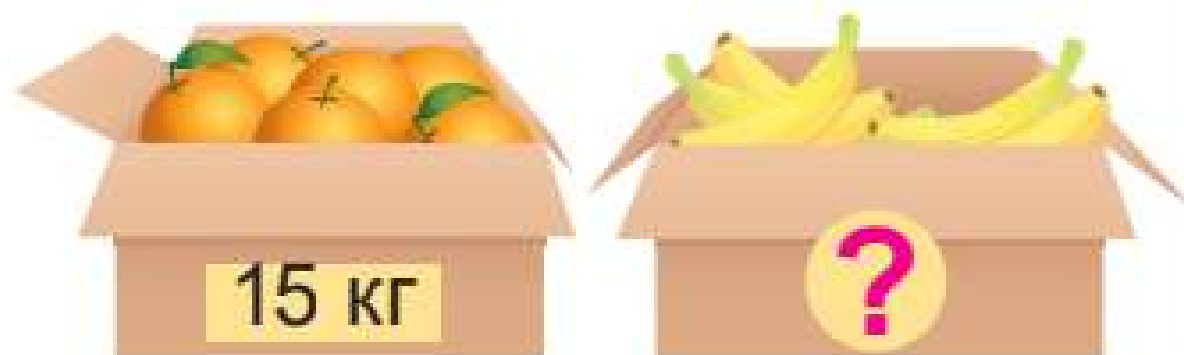

6 грн

?

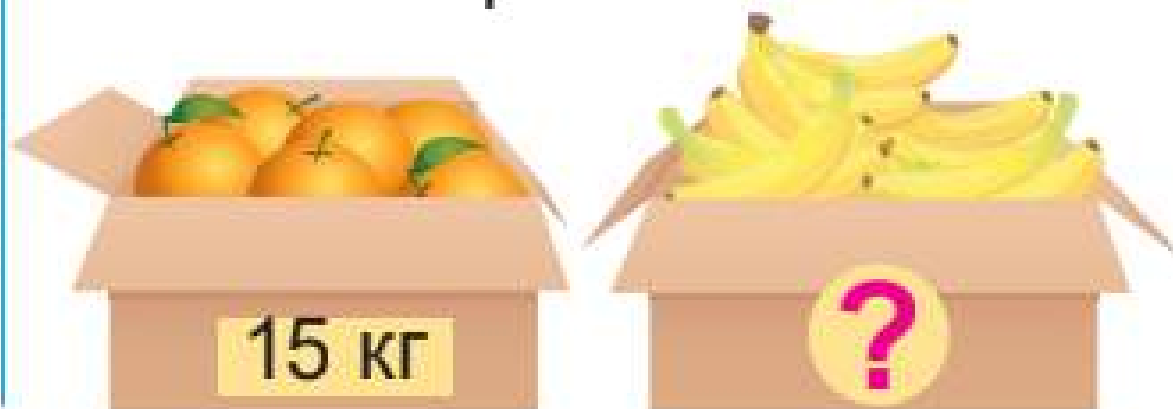
2. Порівняй і розв'яжи задачі.

1) Ящик апельсинів ва-
жить 15 кг, а ящик бана-
нів — на 3 кг **легший**. Яка
маса ящика бананів?

на 3 кг легший

2) Ящик апельсинів ва-
жить 15 кг, а ящик бана-
нів — на 3 кг **важчий**. Яка
маса ящика бананів?

на 3 кг важчий

3. $7\text{ м} + 2\text{ м} \bigcirc 8\text{ м}$
 $9\text{ дм} - 3\text{ дм} \bigcirc 6\text{ дм}$

$3\text{ см} + 5\text{ см} \bigcirc 1\text{ дм}$
 $40\text{ см} + 6\text{ дм} \bigcirc 90\text{ см}$

4. Збільш або зменш числа у верхніх рядках таблиць
на задане число. Запиши вирази та обчисли.

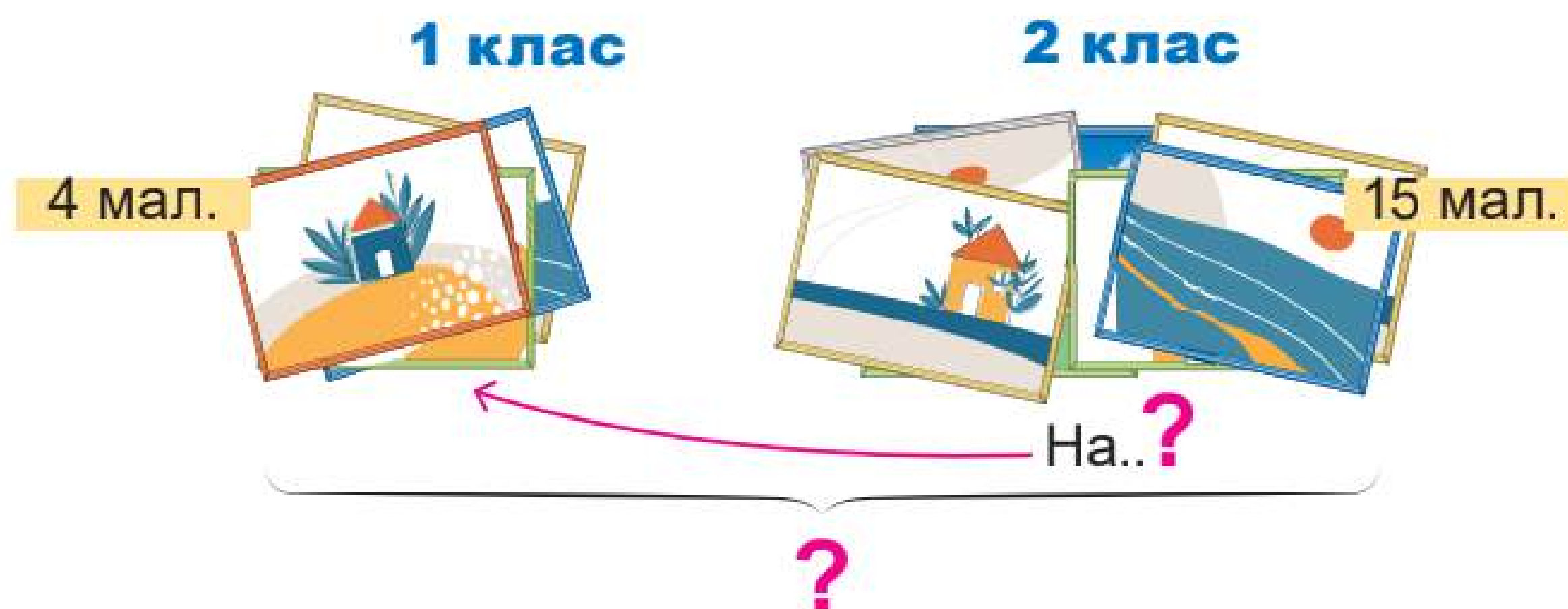
Число	12	23	30	45
Збільш на 4				

Число	9	13	24	39
Зменш на 3				

5. На шкільну виставку з першого класу відібрали 4 малюнки, а з другого – 15 малюнків.

- 1) Скільки всього малюнків з обох класів відібрали?
- 2) На скільки більше малюнків відібрали з другого класу, ніж із першого?

СКЛАДАННЯ ТА ОБЧИСЛЕННЯ ВИРАЗІВ. РОЗПІЗНАВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР

1. Склади та обчисли вирази:

сума чисел 53 і 20;

зменш 35 на 21;

різниця чисел 27 і 7;

збільш 23 на 12.

2. Порівняй значення виразів, не виконуючи обчислень.

$$19 - 2 \bigcirc 19$$

$$16 + 3 \bigcirc 16 + 2$$

$$17 + 2 \bigcirc 17 - 2$$

$$15 + 3 \bigcirc 15$$

$$19 - 3 \bigcirc 19 - 6$$

$$12 + 5 \bigcirc 6 + 12$$

3. $15 + 10 - 3$

$27 - 10 - 3$

$44 + 5 - 3$

$29 - 18 + 4$

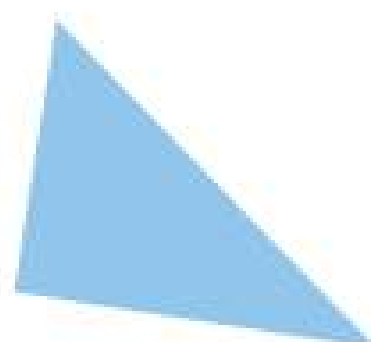
$35 + 25 - 5$

$48 - 3 - 11$

4. Назви фігури на малюнках. Які номери мають фігури з однаковими назвами?

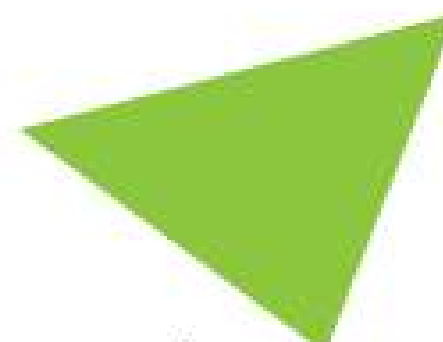
1

2

3

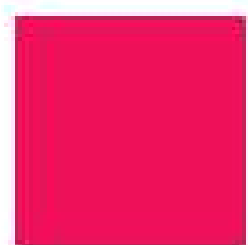
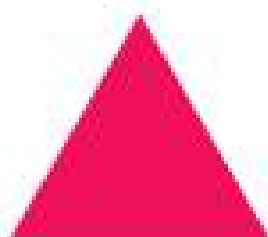
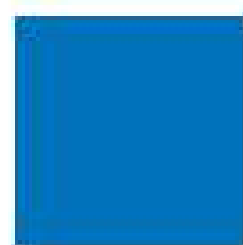
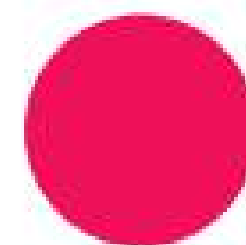
4

5

5. Розташуй фігури так, щоб поряд не було однакових за кольором або формою фігур. Порівняйте в парах свої розв'язки.

6. $20 + 30 - 10$
 $44 - 4 + 9$

$43 + 5 - 3$
 $7 + 3 + 24$

$90 - 20 - 40$
 $39 - 4 - 12$

ДІЇ З ІМЕНОВАНИМИ ЧИСЛАМИ

1. Заповни пропуски такими числами, щоб отримати правильні рівності.

$30 \text{ см} = \square \text{ дм}$

$9 \text{ дм } 3 \text{ см} = \square \text{ см}$

$7 \text{ дм} = \square \text{ см}$

$57 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$82 \text{ см} = \square \text{ дм } \square \text{ см}$

$5 \text{ дм } 7 \text{ см} = \square \text{ см}$

2. $12 \text{ л} + 30 \text{ л}$

$47 \text{ кг} - 12 \text{ кг}$

$18 \text{ год} - 5 \text{ год}$

$72 \text{ см} + 13 \text{ см}$

$29 \text{ м} - 10 \text{ м} - 8 \text{ м}$

$43 \text{ см} + 10 \text{ см} + 12 \text{ см}$

3. $17 \text{ см} + 20 \text{ см} \bigcirc 40 \text{ см}$

$23 \text{ кг} - 3 \text{ кг} \bigcirc 20 \text{ кг}$

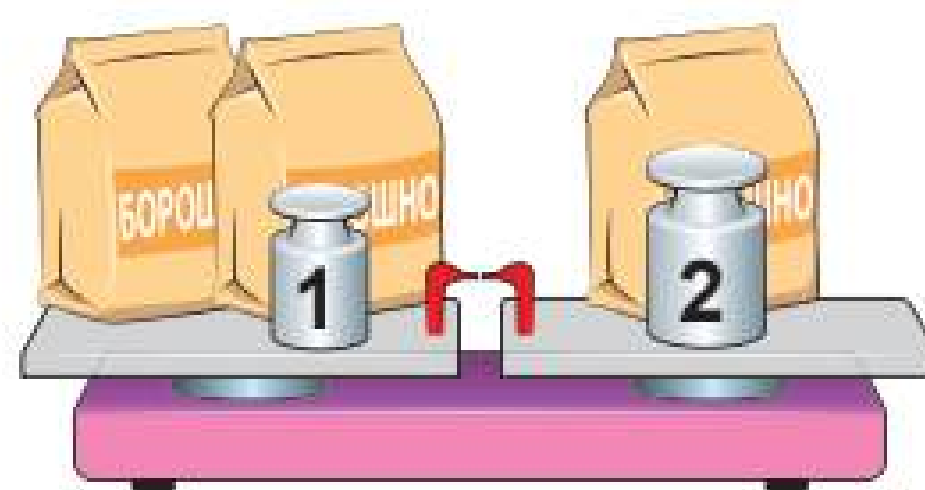
$39 \text{ см} - 9 \text{ см} \bigcirc 20 \text{ см} + 10 \text{ см}$

$12 \text{ год} + 3 \text{ год} \bigcirc 16 \text{ год} - 2 \text{ год}$

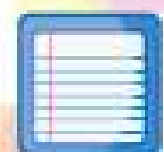
4. Розглянь малюнки. Яка маса одного пакета борошна?

Маса пакета $\square$ кг

Маса пакета $\square$ кг

5. У Марійки є 25 грн, а в Олеся – 32 грн. Чи вистачить їм цих грошей, щоб придбати сітку для гри в настільний теніс за ціною 60 грн?

6. $12 \text{ л} + 30 \text{ л} \bigcirc 40 \text{ л}$

$37 \text{ м} - 20 \text{ м} \bigcirc 17 \text{ м}$

$19 \text{ год} - 3 \text{ год} \bigcirc 15 \text{ год}$

$23 \text{ кг} + 10 \text{ кг} + 12 \text{ кг} \bigcirc 46 \text{ кг}$

$32 \text{ см} + 13 \text{ см} - 10 \text{ см} \bigcirc 35 \text{ см}$

$26 \text{ дм} + 12 \text{ дм} \bigcirc 42 \text{ дм} - 2 \text{ дм}$

Перевір свої досягнення

1. $14 + 5$

$19 - 2$

$29 + 10$

$37 - 20$

$10 - 3$

$10 + 7$

$27 - 5$

$32 + 3$

2. $37 \bigcirc 38$

$32 + 12 \bigcirc 50$

$40 \bigcirc 50 - 10$

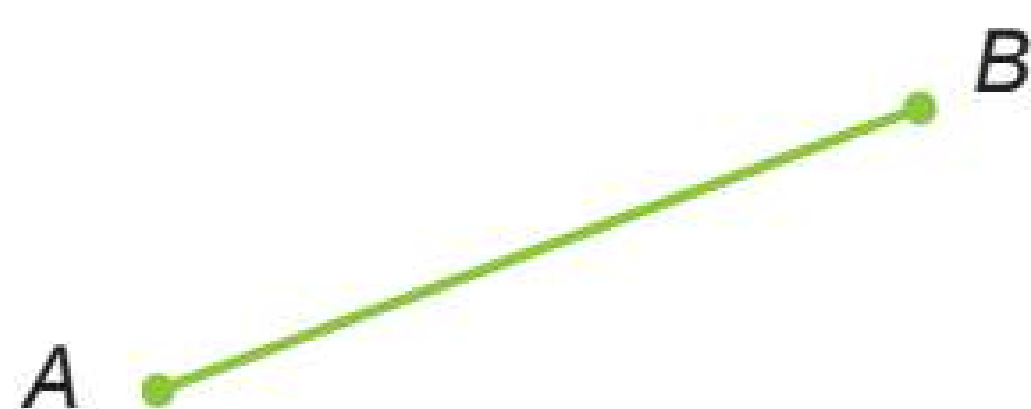
3. $19 \text{ кг} - 5 \text{ кг}$

$24 \text{ см} + 12 \text{ см} - 5 \text{ см}$

$27 \text{ л} + 2 \text{ л}$

$37 \text{ м} - 15 \text{ м} + 6 \text{ м}$

4. Виміряй довжину відрізка AB . Запиши: $AB = \square \text{ см}$. Побудуй відрізок CD , довший за відрізок AB на 2 см.

5. Олесеві 12 років. Його батько на 25 років старший. Скільки років батькові Олеся?

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 20

ДОДАВАННЯ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. Пригадай склад числа 10. Заповни пропуски.

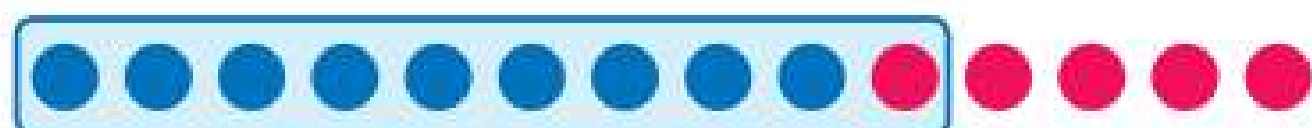
$$\begin{array}{lll} 9 + \square = 10 & \square + 8 = 10 & 5 + \square = 10 \\ 1 + \square = 10 & \square + 3 = 10 & 6 + \square = 10 \\ \square + 7 = 10 & \square + 2 = 10 & \end{array}$$

2. Доповни кожне число до 10.

Міркуй так: «10 – це 8 + 2. Тому число 2 доповнює 8 до 10».

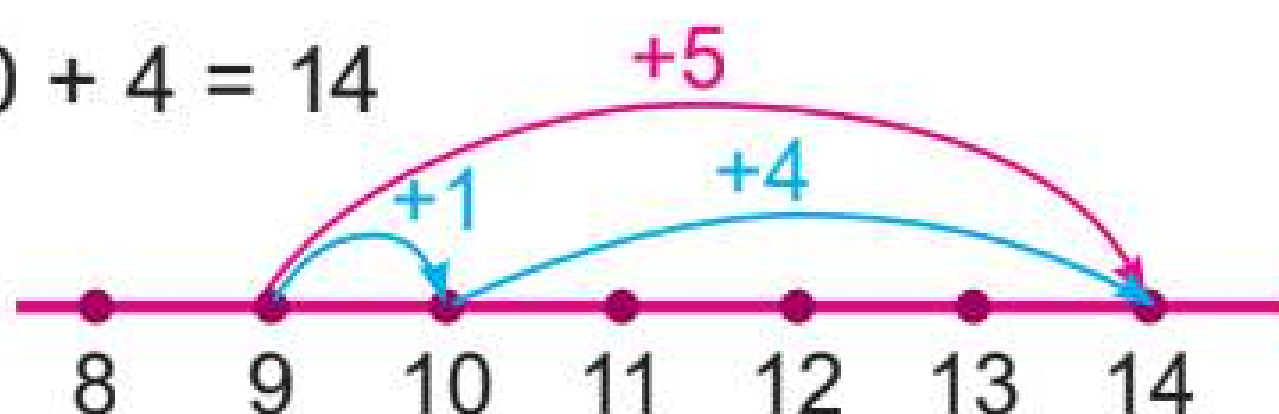
8 3 7 1 5 9 2 6 4

3. Поясни за схемою, як виконано додавання.

$$9 + 5 = (9 + 1) + 4 = 10 + 4 = 14$$

1 + 4

Спочатку доповнюємо перший доданок до **10**,
а потім додаємо **одиниці, що залишилися**.

4. Обчисли з поясненням за зразком.

$$7 + 5 = 10 + 2 = 12$$

3 + 2

$$\begin{array}{ll} 8 + 4 & 9 + 6 \\ 2 + \square & 1 + \square \\ 7 + 4 & 6 + 5 \\ \square + \square & \square + \square \end{array}$$

5. 9 + 3

8 + 5

7 + 6

8 + 3

ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ДО 8 ТА 9 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

У 1. Порівняй вирази кожного рядка. Що можна помітити? Обчисли, використовуючи підказки.

$9 + 1$

$9 + 1 + 3$

$9 + 1 + 7$

$9 + 1 + 2$

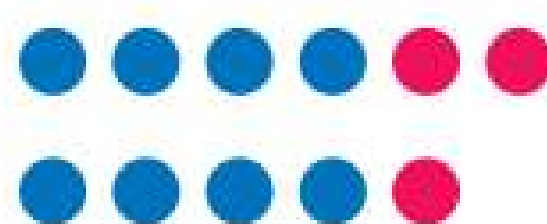
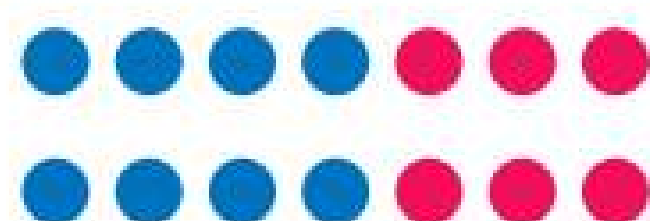
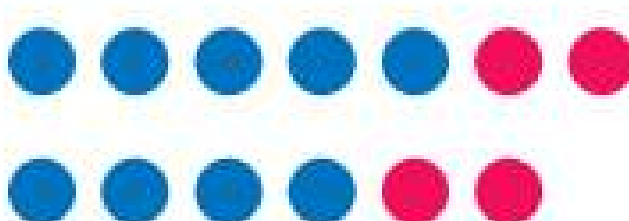
$8 + 2$

$8 + 2 + 2$

$8 + 2 + 6$

$8 + 2 + 5$

2. Склади вирази на додавання за зразком та обчисли.

 $9 + 3 = \square$

3. $9 + 5$

$9 + 7$

$4 + 6 + 1$

$8 + 6 + 1$

$8 + 5$

$8 + 7$

$3 + 7 - 2$

$9 + 6 - 1$

У 4. Обчисли та прочитай назву міста України, знаного своїм парком «Софіївка». <http://surl.li/xanleu>

А $9 + 4$ **Ь** $12 + 7$ **Н** $17 - 2$

У $4 + 6$ **М** $8 + 3$

10	11	13	15	19
?	?	?	?	?

★ 5. На скільки сума двох найбільших одноцифрових чисел більша за найменше двоцифрове число?

🏠 6. $9 + 8$
 $8 + 4$

$10 + 3$

$10 - 5$

$9 + 3 - 1$

$8 + 6 + 2$

$8 + 7 - 3$

$9 + 4 + 6$

ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ДО 8 ТА 9 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. Обчисли. Підкресли вирази, у яких відповідь більша за 10.

$$\begin{array}{cccc} 9 + 8 & 8 + 3 - 1 & 10 - 2 + 7 & 1 + 8 - 4 \\ 10 - 4 & 10 - 1 + 3 & 12 - 2 - 3 & 8 - 0 + 4 \end{array}$$

2. За перший тиждень вересня Міланка вивчила 8 нових слів англійською, і стільки само слів – другого тижня. Скільки всього нових слів вивчила Міланка за два тижні?

1-й тиждень

8 сл.

2-й тиждень

стільки само

?

3. Устав пропущені числа.

$$\begin{array}{cccc} 9 + \square = 15 & 12 = 8 + \square & 7 - \square = 7 & \square + 4 = 13 \\ 8 + \square = 16 & 8 - \square = 0 & \square + 7 = 15 & 9 + \square = 18 \end{array}$$

4. Сума яких двох одноцифрових чисел дорівнює 17? 18? Запиши відповідні рівності.

5. Обчисли. Підкресли вирази, у яких відповідь менша від 12.

$$\begin{array}{cccc} 9 + 6 & 8 + 7 - 2 & 10 - 1 + 5 & 4 + 4 + 5 \\ 8 + 3 & 10 - 2 + 6 & 17 - 7 + 9 & 5 + 4 - 4 \end{array}$$

СКЛАДАННЯ ТА ОБЧИСЛЕННЯ ВИРАЗІВ

1. Розглянь таблицю, яка узагальнює додавання одноцифрових чисел до 8 та 9.

11	12	13	14	15	16	17	18
8 + 3	8 + 4	8 + 5	8 + 6	8 + 7	8 + 8	8 + 9	
9 + 2	9 + 3	9 + 4	9 + 5	9 + 6	9 + 7	9 + 8	9 + 9

- 1) Прочитай вирази на збільшення числа 8; числа 9 та результати цього збільшення.
- 2) Прочитай вирази, які мають значення 12; значення 16.
- 3) Прочитай вирази, значення яких більші за 16; менші від 12.
- 4) Прочитай суми, у яких одним з доданків є число 6. Чому дорівнюють ці суми?

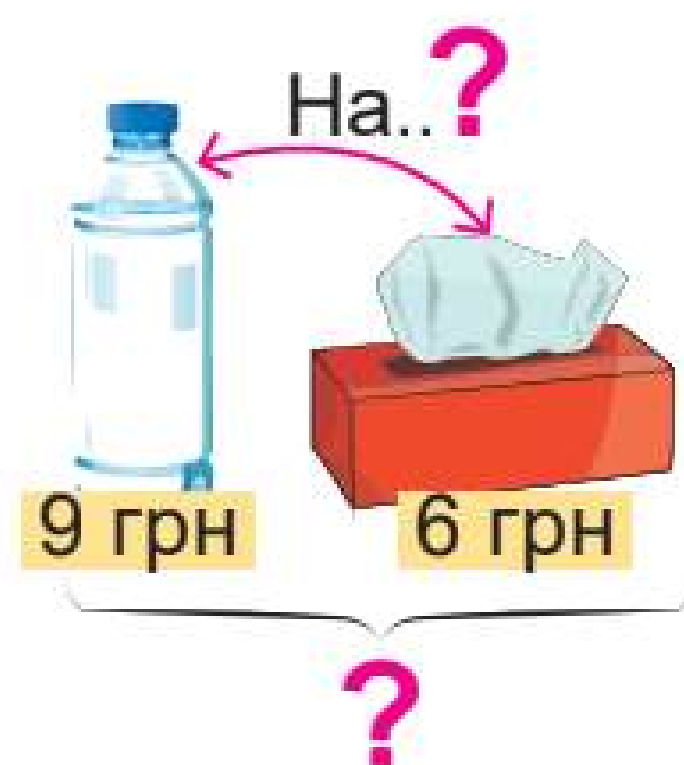
2. Запиши вирази та обчисли їх:

сума чисел 1, 9 і 7;
8 збільшити на 5;
7 мінус 3;
до 8 додати 8;

різниця чисел 10 і 2;
9 зменшити на 3;
8 плюс 5;
від 17 відняти 6.

3. Пляшка води коштує 9 грн, а пачка серветок — 6 грн. Постав запитання так, щоб задача розв'язувалася дією: 1) додавання; 2) віднімання. Розв'яжи задачу.

- 4.** $8 \text{ л} + 7 \text{ л} \bigcirc 15 \text{ л}$
 $12 \text{ кг} - 2 \text{ кг} \bigcirc 9 \text{ кг}$
 $9 \text{ дм} + 6 \text{ дм} \bigcirc 8 \text{ дм} + 7 \text{ дм}$
 $8 \text{ см} + 5 \text{ см} + 4 \text{ см} \bigcirc 2 \text{ дм}$

5. Придумай задачу, яка розв'язується виразом $8 + 7$. Обміняйся задачею в парі. Розв'яжи отриману задачу.

6. Запиши вирази та обчисли їх:

9 збільшити на 4;
різниця чисел 15 і 4;
8 плюс 4;

сума чисел 8 і 7;
до 9 додати 7;
від 10 відняти 4.

ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ДО 7 ТА 6 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

У 1. Порівняй вирази кожного рядка. Що можна помітити? Обчисли, використовуючи підказку.

$7 + 3$

$7 + 3 + 1$

$7 + 3 + 4$

$7 + 3 + 5$

$6 + 4$

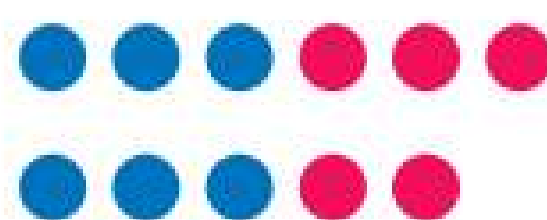
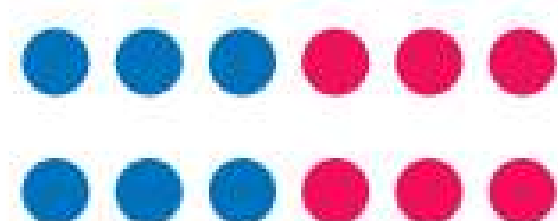
$6 + 4 + 2$

$6 + 4 + 3$

$6 + 4 + 1$

2. Склади вирази на додавання за зразком та обчисли.

 $7 + 4 = \square$

3. 1) Чим різняться вирази у стовпчиках? Чим схожі?

$7 + 9$

$6 + 8$

$7 + 8$

$6 + 9$

$8 + 9$

$9 + 7$

$8 + 6$

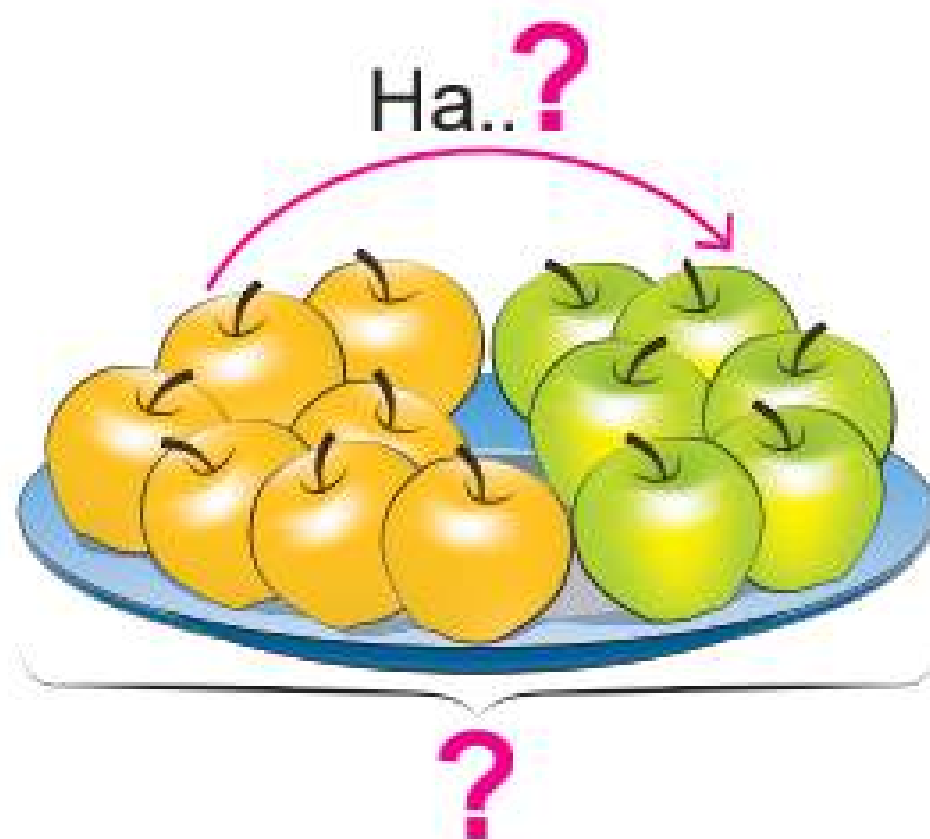
$8 + 7$

$9 + 6$

$9 + 8$

2) Який закон додавання можна застосувати? Обчисли.

4. На тарілці лежать яблука: 7 жовтих і 6 зелених. Скільки всього яблук на тарілці? На скільки жовтих яблук більше, ніж зелених?

5. $8 + 6 \bigcirc 15$
 $17 \bigcirc 9 + 8$

$6 + 5 \bigcirc 9 + 4$
 $10 - 3 \bigcirc 9 - 2$

$7 + 6 \bigcirc 8 + 4$
 $6 + 5 \bigcirc 17 - 5$

6. $7 + 5$ $6 + 4 - 2$ $10 - 3 + 6$ $9 + 5 - 4$
 $6 + 9$ $13 - 3 + 4$ $2 + 4 + 7$ $6 + 6 + 6$

7. Поділи прямокутник на дві рівні частини, щоб у кожній з них не було однакових малюнків.

ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ДО 7 ТА 6 З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

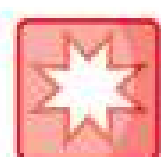
1. Збільш 7: на 5; на 7; на 9; на 10.

2. $6 + 5$ $10 - 3 + 4$ $2 + 4 + 9$ $2 + 5 + 6$
 $7 + 8$ $9 - 2 + 6$ $1 + 9 - 4$ $8 - 2 + 8$

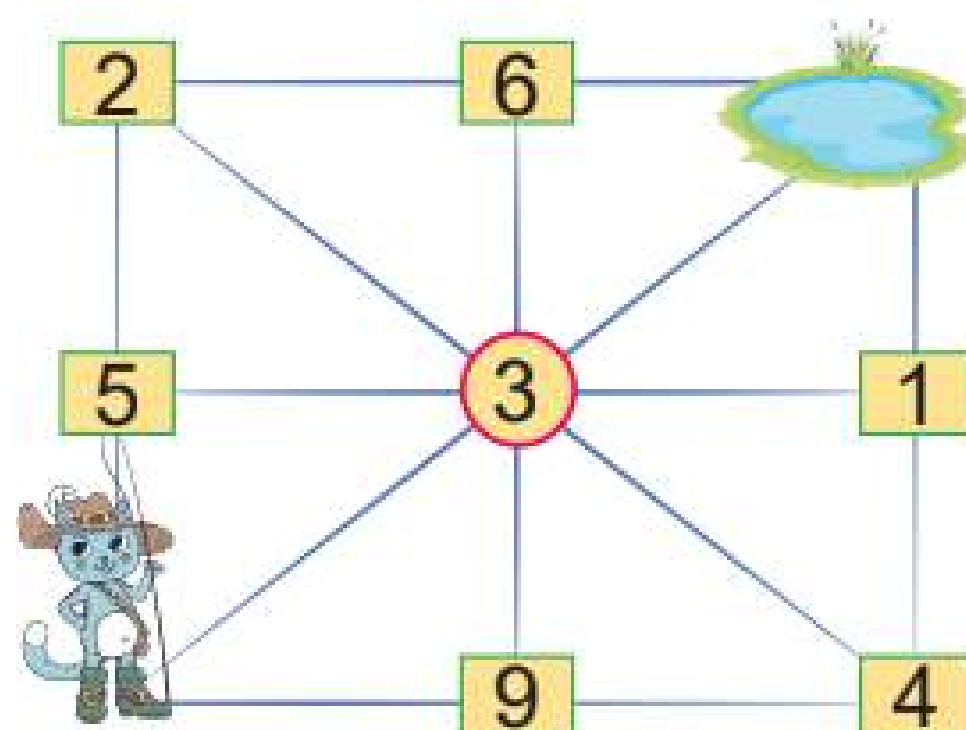
3. На осінньому деревці 7 зелених листків, 5 червоних, а жовтих – стільки, скільки зелених і червоних разом. Скільки жовтих листків на деревці?

4. Запиши кожне із чисел **20**, **16**, **12**, **14**, **18** у вигляді суми двох однакових доданків.

5. Гра «Риболов». Допоможи котові-риболову знайти шлях до ставка стежкою, сума чисел якої дорівнює 13. Запиши рівності. Спробуй знайти **три** таких шляхи.

6. $7 + 4 \bigcirc 10$ $8 + 5 \bigcirc 6 + 7$ $17 - 6 \bigcirc 8 + 3$
 $12 - 2 \bigcirc 11$ $13 - 2 \bigcirc 8 + 4$ $6 + 5 \bigcirc 7 + 3$

ТАБЛИЦЯ ДОДАВАННЯ ДО 20

1. Розглянь таблицю додавання до 20.

$9 + 2 = 11$	$8 + 3 = 11$	$7 + 4 = 11$	$6 + 5 = 11$
$9 + 3 = 12$	$8 + 4 = 12$	$7 + 5 = 12$	$6 + 6 = 12$
$9 + 4 = 13$	$8 + 5 = 13$	$7 + 6 = 13$	
$9 + 5 = 14$	$8 + 6 = 14$	$7 + 7 = 14$	
$9 + 6 = 15$	$8 + 7 = 15$		
$9 + 7 = 16$	$8 + 8 = 16$		
$9 + 8 = 17$	$8 + 9 = 17$		
$9 + 9 = 18$			

Знайди всі рівності з відповіддю: 1) 16; 2) 18; 3) більшою за 16; 4) меншою від 12.

2. До кожної рівності на додавання склади ще одну на додавання і дві на віднімання. Обчисли за зразком.

$$8 + 7 = 15$$

$$9 + 4$$

$$6 + 5$$

$$7 + 6$$

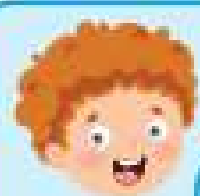
$$7 + 8 = \square$$

$$15 - 7 = \square$$

$$15 - 8 = \square$$

3. Розглянь, як діти знаходили суму $4 + 7$.

Олесь:

$$4 + 7 = 10 + 1 = 11$$

$$6 + 1$$

Марічка застосувала переставний закон додавання:

$$4 + 7 = 7 + 4 = 11$$

Чий спосіб тобі подобається більше?

4. $4 + 8 \bigcirc 13$

$2 + 9 \bigcirc 8 + 3$

$5 + 7 \bigcirc 18 - 3$

$3 + 7 \bigcirc 10$

$5 + 6 \bigcirc 7 + 5$

$19 - 5 \bigcirc 4 + 9$

5. $7 + 5$

$12 - 2 + 3$

$17 - 7$

$4 + 9 + 5$

$4 + 8$

$3 + 9 - 1$

$8 + 9$

$7 + 3 + 8$

ВІДНІМАННЯ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

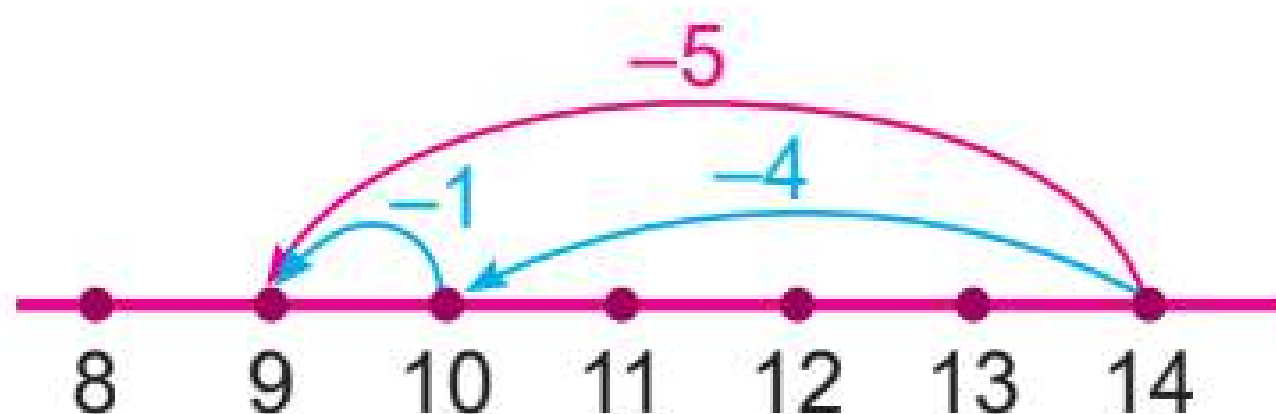
1. Скільки десятків і скільки одиниць у кожному із чисел: **16**, **12**, **19**, **15**, **17**?

2. Скільки одиниць треба відняти від кожного числа, щоб отримати 10?

Міркуй так: «15 – це 10 + 5. Тому $15 - 5 = 10$ ».

15 17 12 13 18 11 16 13 14

3. Поясни за схемою, як виконано віднімання.

$$14 - 5 = (14 - 4) - 1 = 10 - 1 = 9$$

4 + 1

Спочатку віднімаємо стільки одиниць, скільки містить зменшуване, щоб отримати **10**, а потім від 10 **віднімаємо решту одиниць**.

4. Обчисли за зразком.

$$12 - 3 = 10 - 1 = 9$$

2 + 1

$$15 - 7$$

5 +

$$13 - 5$$

3 +

$$11 - 4$$

+

$$14 - 9$$

+

5. 12 – 5

17 – 8

16 – 9

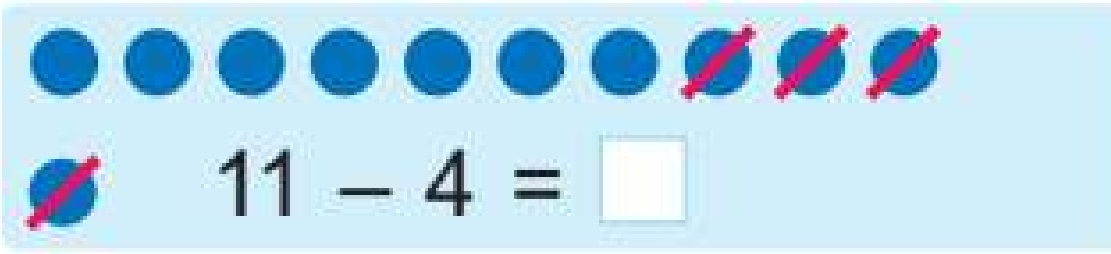
11 – 8

ВІДНІМАННЯ ВІД 11 ТА 12 ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. Порівняй вирази кожного рядка. Що можна помітити? Обчисли, використовуючи підказку.

$11 - 1$	$11 - 1 - 4$	$11 - 1 - 7$	$11 - 1 - 3$
$12 - 2$	$12 - 2 - 5$	$12 - 2 - 8$	$12 - 2 - 9$

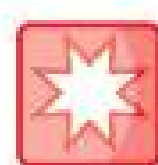
2. Склади вирази на віднімання за зразком та обчисли.

3.

$11 - 3$	$12 - 6$	$7 + 3 - 8$	$12 - 8 - 3$
$12 - 8$	$11 - 2$	$9 + 1 + 7$	$11 - 6 + 3$

4. Гурток шахів відвідує 12 дітей, з яких 5 – дівчата. Скільки хлопців у гуртку?

 5. Придумай задачу про ціну двох товарів, яка розв'язується таким самим виразом, що й попередня.

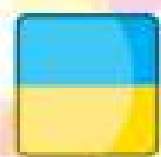
 6.

$11 - 6$	$12 - 9$	$12 - 3 + 2$	$11 - 1 - 4$
$12 - 4$	$11 - 7$	$11 - 7 - 3$	$10 + 5 - 4$

ВІДНІМАННЯ ВІД 11 ТА 12 ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. Обчисли. Підкресли вирази, у яких відповідь більша за 8.

$12 - 9 + 4$	$11 - 3 - 2$	$5 + 5 + 7$	$13 - 3 - 1$
$14 - 4 + 7$	$12 - 3 - 3$	$6 + 4 - 3$	$12 + 7 - 6$

2. Обчисли та прочитай назву одного з народних символів України. <http://surl.li/slyypg>

К $8 + 3$ **Н** $12 - 4$ **Ш** $2 + 8 - 3$

У $11 - 6$ **Р** $12 - 8$ **И** $11 - 5 + 3$

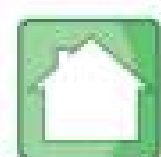
4	5	7	8	9	11
?	?	?	?	?	?

3. $12 - \square = 8$
 $11 - \square = 10$

$11 - \square = 5$
 $12 - \square = 2$

$4 + \square = 4$
 $7 + \square = 12$

4. Обчисли. Підкресли вирази зі значенням, меншим за 8.

$11 - 8 + 3$ $7 + 4 - 5$ $18 - 6 - 2$ $9 + 5 + 3$
 $12 - 4 + 1$ $6 + 6 - 7$ $17 - 6 - 2$ $14 - 1 - 2$

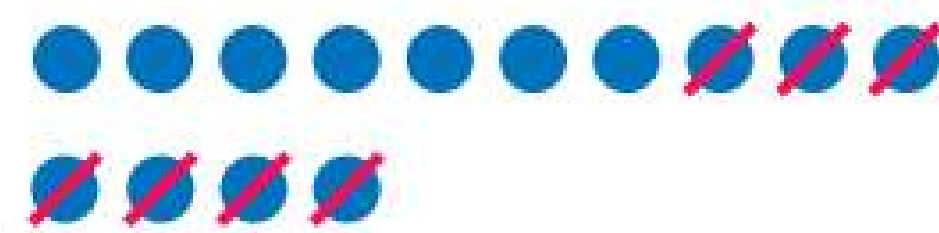
5. Побудуй відрізок завдовжки 1 дм 2 см. Поділи його точкою на два відрізки однакової довжини. Яка довжина кожного з отриманих відрізків?

ВІДНІМАННЯ ВІД 13 ТА 14 ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. Порівняй вирази кожного рядка. Що можна помітити? Обчисли, використовуючи підказку.

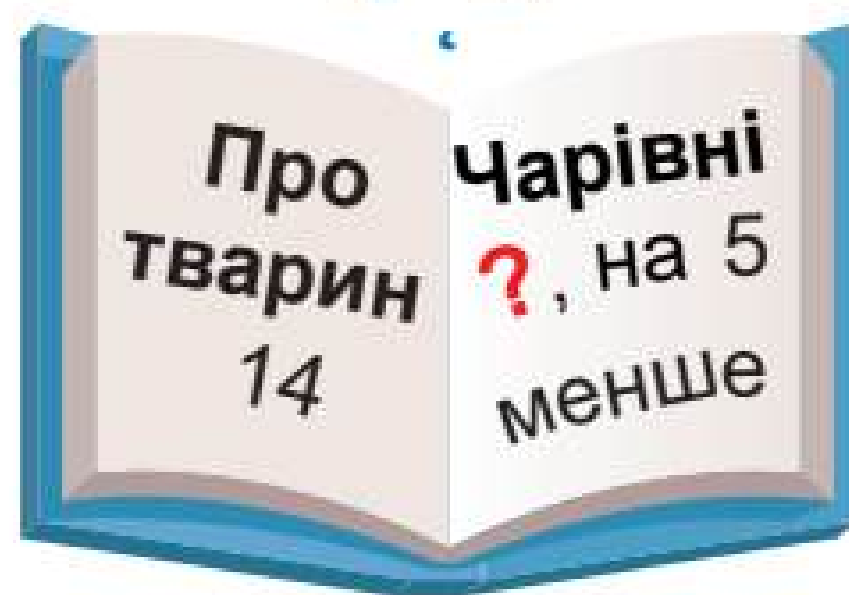
$13 - 3$ $13 - 3 - 2$ $13 - 3 - 6$ $13 - 3 - 1$
 $14 - 4$ $14 - 4 - 3$ $14 - 4 - 1$ $14 - 4 - 5$

2. Склади вирази на віднімання за зразком та обчисли.

 $14 - 6 = \square$	
	

$$\begin{array}{cccc} 3. & 14 - 8 & 12 - 2 + 7 & 6 + 7 - 8 & 14 - 3 - 5 \\ & 13 - 5 & 4 + 6 - 9 & 9 + 5 - 7 & 13 - 7 - 5 \end{array}$$

4. У книзі 14 казок про тварин, а чарівних – на 5 менше. Скільки чарівних казок у книзі?

5. Сергієві 13 років. Він на 4 роки старший за Наталку. Скільки років Наталці?

$$\begin{array}{cccc} 6. & 13 - 9 & 7 + 3 - 2 & 7 + 7 - 8 & 12 - 3 - 9 \\ & 14 - 5 & 17 - 7 + 9 & 4 + 9 - 5 & 14 - 5 + 2 \end{array}$$

ВІДНІМАННЯ ВІД 13 ТА 14 ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

1. Розглянь два способи обчислення виразу $13 - 5$. Який спосіб зручніший для тебе?

Марко: $13 - 5 = (13 - 3) - 2 = 10 - 2 = 8$

$3 + 2$

Полінка: $13 - 5 = 8 + (5 - 5) = 8 + 0 = 8$

$8 + 5$

2. Обчисли. Підкресли вирази, у яких відповідь менша від 10.

$$\begin{array}{cccc} 14 - 5 + 7 & 13 - 3 - 2 & 11 - 8 + 4 & 14 - 7 - 3 \\ 13 - 8 + 1 & 14 - 4 + 5 & 13 - 4 + 5 & 8 + 4 - 5 \end{array}$$

3. Виконай дії за зразком.

$$1 \text{ дм } 3 \text{ см} - 7 \text{ см} = 13 \text{ см} - 7 \text{ см} = 6 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм } 4 \text{ см} - 5 \text{ см} \quad 1 \text{ дм } 2 \text{ см} - 9 \text{ см} \quad 1 \text{ дм } 1 \text{ см} - 8 \text{ см}$$

4. Лінійка коштує 14 грн, а гумка – 5 грн. Що дорожче? На скільки? Скільки гривень треба заплатити за лінійку й гумку разом?

5. Пригадай правило та закінчи речення: «Щоб знайти невідомий доданок...».

6. Використовуючи зазначене правило, знайди невідомий доданок, що сховався за яблучком.

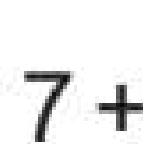

$$+ 4 = 13$$

$$5 + \text{яблучко} = 11$$

$$+ 9 = 14$$

$$7 + \text{яблучко} = 12$$

7. Обчисли. Підкресли вирази, у яких відповідь більша за 7.

$$14 - 8$$

$$12 - 3 + 4$$

$$7 + 3 - 4$$

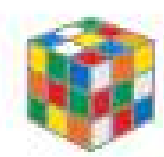
$$4 + 7 + 2$$

$$13 - 5$$

$$10 - 5 - 3$$

$$8 + 6 - 9$$

$$19 - 6 - 9$$

8. Гарбуз і диня разом важать 8 кг. Гарбуз на 2 кг важчий за диню. Скільки кілограмів важить гарбуз і скільки – диня?

ВІДНІМАННЯ ВІД 15 ТА 16 ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. Порівняй вирази кожного рядка. Що можна помітити? Обчисли, використовуючи підказку.

$$15 - 5$$

$$15 - 5 - 2$$

$$15 - 5 - 1$$

$$15 - 5 - 4$$

$$16 - 6$$

$$16 - 6 - 1$$

$$16 - 6 - 3$$

$$16 - 6 - 2$$

2. $10 + 6 - 9$

$$8 + 7 - 6$$

$$9 + 7 - 8$$

$$15 - 9 + 8$$

$$7 + 5 + 3$$

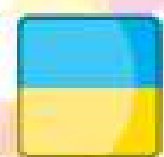
$$19 - 9 - 3$$

$$12 - 3 + 7$$

$$16 - 7 + 3$$

3. Пензлик коштує 15 грн, а ручка – 9 грн. Постав запитання так, щоб задача розв'язувалася дією віднімання, та розв'яжи.

4. Обчисли та прочитай назву українського музичного інструмента (почни з виразу за стрілкою). <http://surl.li/eiskmq>

Т $15 - 7$

Б $16 - 10$

Р $8 + 3$

І $6 + 7$

М $7 + 9$

А $9 + 6$

Е $11 - 4$

Т $13 - 4$

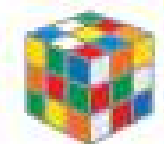

5. $15 - 6$ $\bigcirc$ $16 - 7$

$5 + 10 - 7$ $\bigcirc$ $7 + 3 - 4$

$12 + 4$ $\bigcirc$ $19 - 2$

$16 - 9 + 4$ $\bigcirc$ $15 - 5 + 1$

6. Марко сидить за круглим столом. Алінка – четверта від нього, якщо рахувати справа, і третя – якщо рахувати зліва. Скільки дітей за столом?

ВІДНІМАННЯ ВІД 17 ТА 18 ОДНОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ ДЕСЯТОК

1. $17 - 8$

$10 + 2 - 4$

$4 + 9 - 8$

$14 - 3 - 9$

$18 - 9$

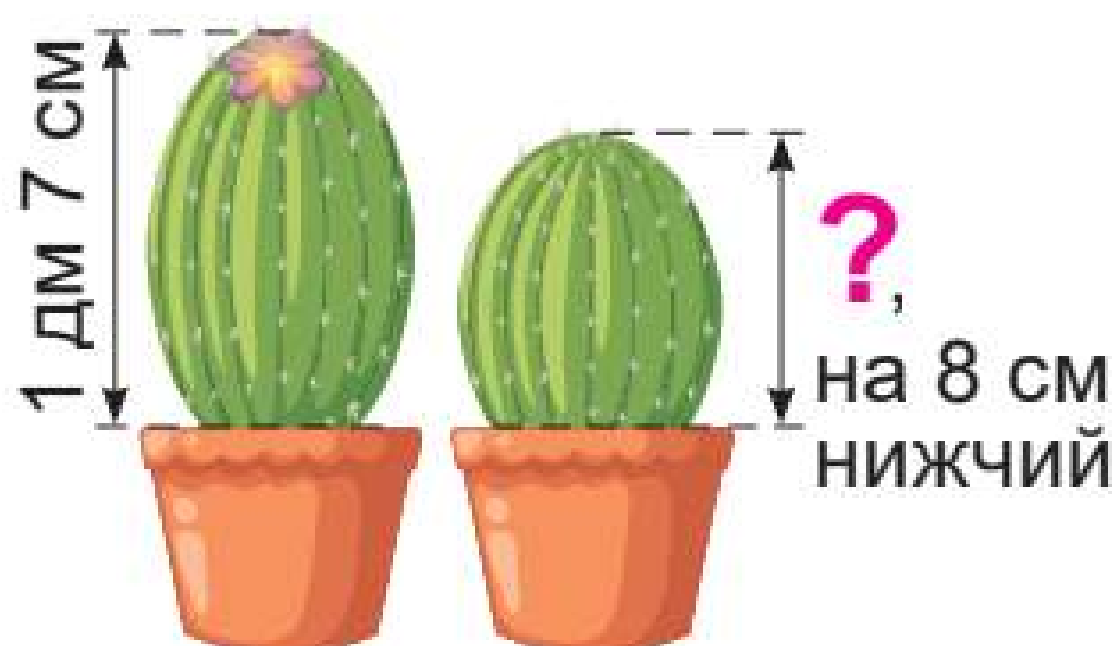
$10 - 7 + 9$

$50 - 40 + 7$

$12 + 5 - 7$

2. Марійка виростила два кактуси: один заввишки 1 дм 7 см, а другий – на 8 см нижчий. Яка висота другого кактуса?

3. $14 \text{ кг} + 3 \text{ кг} \bigcirc 10 \text{ кг} + 5 \text{ кг}$
 $18 \text{ л} - 9 \text{ л} \bigcirc 4 \text{ л} + 6 \text{ л}$
 $17 \text{ см} - 9 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ дм} + 2 \text{ см}$
 $7 \text{ см} + 10 \text{ см} - 8 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ дм}$

4. Виконай дії за планом.

- 1) Знайди суму чисел 12 і 5; отриману суму зменш на 8.
- 2) Знайди різницю чисел 18 і 9; отриману різницю збільш на 3.

5. Яке з трьох чисел є значенням суми двох інших? Яке — значенням різниці? Запиши рівності.

7; 16; 9 3; 12; 15 17; 8; 9

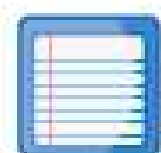

6. $18 - 8$ $10 - 3 + 8$ $70 - 60 + 3$ $11 + 3 - 8$
 $17 - 9$ $10 + 5 - 9$ $9 + 5 - 7$ $15 - 5 - 9$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ В МЕЖАХ 20

1. Обчисли. Підкресли вирази, значенням яких є число 12 або 13.

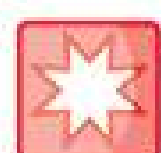
$7 + 6 - 3$ $10 + 9 - 7$ $9 - 3 + 6$ $15 - 5 - 5$
 $15 - 3 + 1$ $12 - 7 + 6$ $4 + 4 + 4$ $3 + 7 + 3$

2. Дітлахи виїхали на екскурсію о 8 год ранку, а повернулися — о 12 год дня. Скільки годин тривала екскурсія?

ВИЇХАЛИ

ПОВЕРНУЛИСЯ

3. Придумай задачу про ціну товарів, яка розв'язується тим самим виразом, що й попередня.

4. Склади кругові вирази та обчисли їх.

7 + 5 =

- 3 =

+ 10 =

- 3 =

- 3 =

- 7 =

- 8 =

+ 9 =

5. Устав пропущене число.

$17 - \square = 10$
 $\square + 4 = 13$

$9 + \square = 15$
 $\square - 5 = 4$

$7 + \square + 3 = 12$
 $12 - 3 + \square = 10$

6. Обчисли. Підкресли вирази, значення яких дорівнює 10 або 11.

$7 + 9 - 5$
 $12 - 4 + 3$

$10 + 7 - 6$
 $6 + 9 - 4$

$19 - 3 - 5$
 $10 + 7 - 6$

$18 - 3 - 3$
 $4 + 5 + 2$

7. Олесь та Оріся домовилися зустрітись у п'ятому вагоні поїзда. Олесь сів у п'ятий вагон від початку, а Оріся – у п'ятий від кінця. Скільки має бути вагонів у поїзді, щоб друзі зустрілися в одному вагоні?

ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ У МЕЖАХ 20

1. Склади вирази за таблицями та обчисли.

Доданок	7	5	8	5	10	12
Доданок	9	10	4	7	3	6
Сума						

Зменшуване	15	17	14	12	16	18
Від'ємник	4	8	5	2	9	3
Різниця						

2. Купили 8 кг помідорів, 4 кг огірків і 3 кг капусти. Скільки всього кілограмів овочів купили?

3. Найменше двоцифрове число збільшили на 4, а потім отримане число зменшили на 3. Яке число отримали?

4. Побудуй відрізок AB завдовжки 1 дм 3 см та відрізок CD , на 6 см коротший за відрізок AB .

5. Квадрат 3×3 є магічним, адже у всіх його рядках, стовпцях та діагоналях (червона та синя прямі) сума чисел однакова. Перевір, чи це справді так.

6	7	2
1	5	9
8	3	4

6. $12 \text{ год} + 3 \text{ год} \bigcirc 16 \text{ год}$

$18 \text{ л} - 5 \text{ л} \bigcirc 14 \text{ л}$

$17 \text{ грн} \bigcirc 8 \text{ грн} + 9 \text{ грн}$

$17 \text{ см} - 6 \text{ см} + 3 \text{ см} \bigcirc 1 \text{ дм}$

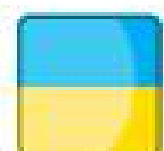
$15 \text{ кг} - 4 \text{ кг} \bigcirc 4 \text{ кг} + 7 \text{ кг}$

$2 \text{ дм} \bigcirc 14 \text{ см} - 2 \text{ см} + 7 \text{ см}$

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Знайди суми всіх пар послідовних одноцифрових чисел. Дій за зразком.

$$1 + 2 = 3, 2 + 3 = 5, 3 + 4 = \dots$$

2. Обчисли. Розташуй вирази в порядку зростання та прочитай назву українського музичного інструмента.

Б $7 + 4$ **А** $9 + 6$ **О** $12 - 3$

<http://surl.li/pmyyxf>

З $8 + 7 - 3$ **К** $17 - 3 - 6$

3. Які числа сховалися за квадратами?

$\square + 2 = 12$

$7 + \square = 15$

$19 - \square = 11$

$\square - 3 = 14$

$\square + 10 = 13$

$3 + 5 + \square = 11$

4. Велику кімнату ремонтували 12 днів, а маленьку – 5 днів.

Постав запитання так, щоб задача розв'язувалася:

1) додаванням; 2) відніманням.
Розв'яжи задачі.

12 дн. 5 дн.

5. Запиши вирази та обчисли їх:

різниця чисел 15 і 6;

9 збільшити на 7;

сума чисел 8, 2 і 3;

12 зменшити на 5.

6. У класі 12 дівчат і 6 хлопців. Учитель хоче їх розподілити на дві команди так, щоб у кожній була однакова кількість дітей, а також однакова кількість хлопців і дівчат. Як це зробити? А як розподілити клас на три таких команди?

Перевір свої досягнення

1. $9 + 6$ $7 + 3 + 4$ $9 + 8 - 7$ $16 - 8 + 7$
 $12 - 5$ $12 - 2 - 3$ $12 - 5 + 9$ $6 + 5 - 8$

2. Запиши вирази та обчисли їх:

різниця чисел 13 і 8;

9 збільшити на 3;

сума чисел 7, 3 і 9;

14 зменшити на 9.

3. Виконай дії з іменованими величинами.

$8 \text{ л} + 6 \text{ л}$ $12 \text{ кг} - 5 \text{ кг} + 8 \text{ кг}$ $9 \text{ год} + 3 \text{ год} - 8 \text{ год}$

4. Один відрізок має довжину 1 дм 5 см, а другий – на 6 см коротший. Знайди довжину другого відрізка. Побудуй коротший відрізок. Познач його буквами.

5. Василькові 7 років, а його сестричка Оленка на 5 років старша. Скільки років Оленці?

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100

ДОДАВАННЯ КРУГЛОГО ЧИСЛА Й ОДНОЦИФРОВОГО. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ЗА ГОДИННИКОМ

1. Подай числа сумою розрядних доданків.

27, 49, 18, 53, 83, 77, 92

2. $40 + 5$ $80 - 20 + 4$ $30 + 10 + 8$ $60 + 10 + 9$
 $20 + 3$ $70 + 10 + 5$ $90 - 20 + 6$ $80 - 70 + 5$

3. Ціна набору фломастерів 70 грн, а книжка – на 7 грн дорожча. Яка ціна книжки?

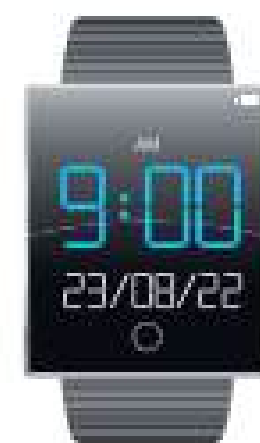
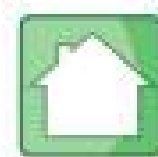
70 грн

?, на 7 грн дорожча

4. Довжина відрізка AB дорівнює 6 дм, а відрізок CD на 5 см довший. Знайди довжину відрізка CD у сантиметрах.

5. Який час показують годинники?

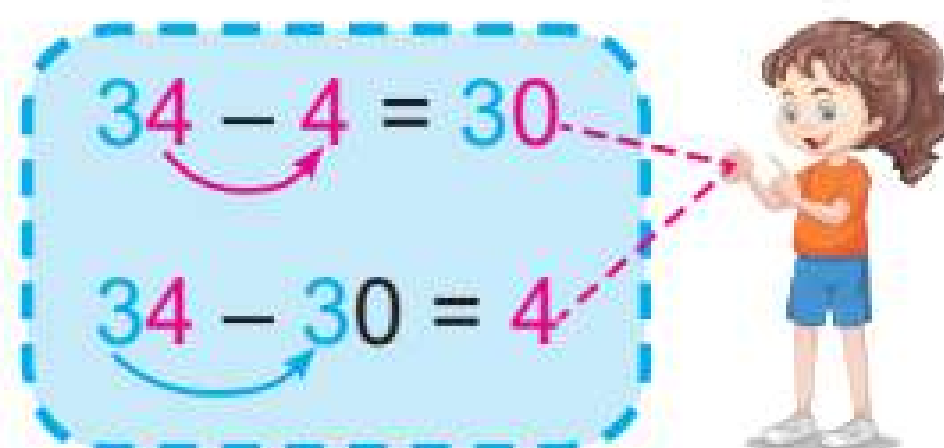
6. $70 + 3$ $40 - 30 + 7$ $70 - 50 + 8$ $90 - 70 + 6$
 $50 + 2$ $20 + 40 + 4$ $40 + 50 + 9$ $40 + 20 + 5$

ВІДНІМАННЯ ВИДУ $34 - 4$, $34 - 30$. ВІОКРЕМЛЕННЯ І ВПОРЯДКУВАННЯ ДАНИХ ЗА ПЕВНОЮ ОЗНАКОЮ

1. Пригадай взаємозв'язок дій додавання і віднімання. Обчисли вирази по стовпчиках.

$30 + 4$	$70 + 5$	$80 + 1$	$20 + 9$
$34 - 4$	$75 - 70$	$81 - 1$	$29 - 20$
$34 - 30$	$75 - 5$	$81 - 80$	$29 - 9$

2. Прокоментуй схеми, що показують знаходження різниць $34 - 4$ і $34 - 30$.

3.

$85 - 80$	$19 - 9$	$96 - 6$	$75 - 70$
$37 - 7$	$80 + 2$	$40 + 7$	$42 - 40$

4. Оля й Олесь грали в ту саму комп'ютерну гру. Оля набрала 65 очок, а Олесь – на 5 очок менше. Скільки очок він набрав?

5. Розглянь таблицю, у якій подано ціну деяких товарів. Прокоментуй дані таблиці та дай відповіді на запитання.

Товар	Ціна, грн
Вафлі	43
Пакет еклерів	59
Коробка мафінів	50
Коробка цукерок	87
Баночка кави	79

- 1) Який товар найдешевший? Який найдорожчий?
- 2) Що дорожче: коробка цукерок чи баночка кави?
- 3) Що дешевше: еклери чи мафіни? На скільки гривень?

6. $84 - 4 \bigcirc 81$ $45 - 40 \bigcirc 75 - 70$ $29 \bigcirc 32 - 2$
 $97 - 90 \bigcirc 6$ $29 - 9 \bigcirc 31 - 1$ $8 \bigcirc 47 - 40$

ДОДАВАННЯ ВИДУ $34 + 2$, $2 + 34$. ВІДНІМАННЯ ВИДУ $45 - 2$

1. Прокоментуй схеми, що показують знаходження сум $34 + 2$ і $2 + 34$ та різниці $45 - 2$.

$$\begin{array}{c} 34 + 2 = 36 \\ \text{↔} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 2 + 34 = 36 \\ \text{↔} \end{array}$$

$$\begin{array}{c} 45 - 2 = 43 \\ \text{↔} \end{array}$$

2. Збільш на 4 кожне із чисел: **32**, **41**, **23**, **75**, **80**.

3. Зменш на 3 кожне із чисел: **98**, **74**, **29**, **85**, **63**.

4. $53 + 6$ $30 + 2 + 7$ $75 - 70 + 23$ $4 + 20 - 3$
 $67 - 2$ $49 - 4 - 3$ $90 + 7 - 5$ $31 + 4 + 3$

5. Порівняй задачі. Розв'яжи їх.

Зубна паста коштує 25 грн, а дитяче мило на 4 грн **дорожче**. Яка ціна мила?

25 грн

?, на 4 грн
дорожче

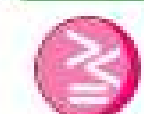
Зубна паста коштує 25 грн, а дитяче мило на 4 грн **дешевше**. Яка ціна мила?

25 грн

?, на 4 грн
дешевше

6. $72 + 5 \bigcirc 76$ $23 + 3 - 4 \bigcirc 20$ $82 + 3 \bigcirc 89 - 4$
 $56 - 3 \bigcirc 53$ $47 - 4 - 2 \bigcirc 43$ $70 + 5 \bigcirc 78 - 5$

7. У Іллі є 2 горіхи, а в Алі – 12 горіхів. Скільки горіхів Аля має віддати Іллі, щоб у них була однакова кількість горіхів?

ДОДАВАННЯ ВИДУ $23 + 50$ І $50 + 23$. ЗАДАЧА З ДВОМА ПОСЛІДОВНИМИ ЗАПИТАННЯМИ

У 1. Прокоментуй схеми, що показують знаходження сум $23 + 50$ і $50 + 23$.

$$23 + 50 = 73$$

$$50 + 23 = 73$$

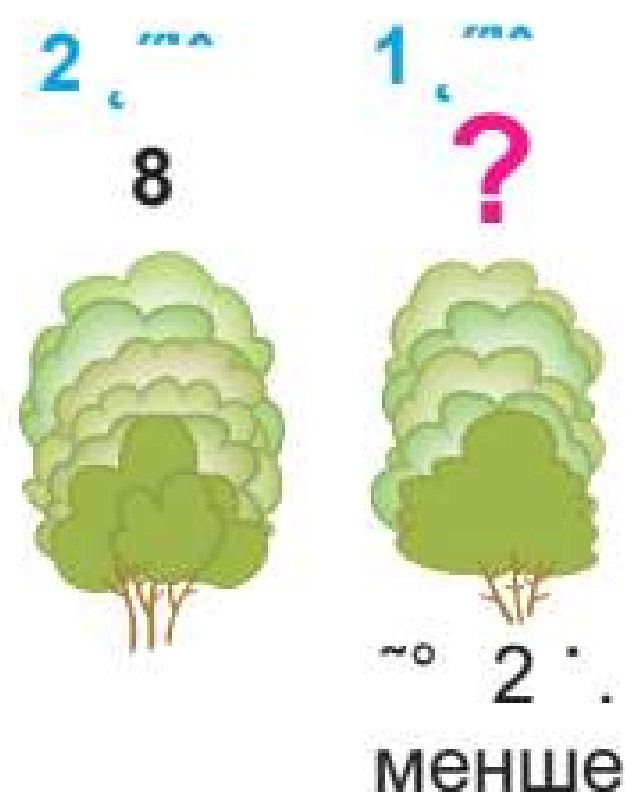
2. $72 \bigcirc 60 + 13$ $37 + 20 \bigcirc 58$ $25 + 40 \bigcirc 69 - 7$
 $40 + 49 \bigcirc 90$ $80 \bigcirc 49 + 30$ $37 + 10 \bigcirc 45 + 2$

3. Один з відрізків має довжину 2 дм, а другий на 17 см довший. Знайди довжину другого відрізка у сантиметрах.

4. Прочитай і розв'яжи задачу з двома послідовними запитаннями.

Діти другого класу посадили 8 кущів, а першого — на 2 кущі менше.

- 1) Скільки кущів посадили діти першого класу?
- 2) Скільки кущів посадили діти обох класів разом?

Чи можеш дати відповідь на друге запитання, не знаючи відповіді на перше?

5. $50 + 39$ $90 - 20 + 43$ $30 + 6 + 40$ $70 + 12$
 $43 + 20$ $10 + 50 + 12$ $37 - 7 + 13$ $32 + 20$

ВІДНІМАННЯ ВИДУ $45 - 20$.

ОДИНИЦІ ЧАСУ: ГОДИНА, ДОБА, ТИЖДЕНЬ

У 1. Прокоментуй схему, що показує знаходження різниці $45 - 20$.

$$45 - 20 = 25$$

2. $72 - 30$ $45 - 10$ $40 + 23 - 30$ $39 + 10 - 20$

3. Маса кенгуру 85 кг, а леопард на 10 кг легший за кенгуру. Яка маса леопарда?

4. Скільки годин містить одна доба? Доповни: 15 год — це год дня. 22 год — це год вечора.

5. Ще однією одиницею вимірювання часу є **тиждень**. Тиждень складається із 7 діб (днів). Кожен день тижня має свою назву. Пригадай їх.

Понеділок
Вівторок
Середа
Четвер
П'ятниця
Субота
Неділя

6. $73 - 40 \bigcirc 35$ $85 - 60 \bigcirc 20 + 5$
 $20 \bigcirc 89 - 70$ $47 - 10 \bigcirc 30 + 8$

ВИРАЗИ З ДУЖКАМИ

1. У записі виразів на кілька дій інколи використовують дужки. Якщо від числа 10 треба відняти суму чисел 5 і 2, це записують так: **$10 - (5 + 2)$** .

Дію в дужках виконують **першою**.

2. Оформити обчислення виразу $10 - (5 + 2)$ можна по-різному. Який спосіб тобі подобається більше?

Олесь угорі позначив порядок дій **1** і **2** та обчислив письмово:

$$\begin{array}{l} \text{②} \quad \text{①} \\ 10 - (5 + 2) = 3 \\ 1) 5 + 2 = 7; 2) 10 - 7 = 3 \end{array}$$

Оксана виконувала дії усно, записавши над сумою $5 + 2$ її значення (**7**):

$$10 - \overset{7}{(5 + 2)} = 3$$

3. Спиши вирази, познач порядок дій: ①; ②.

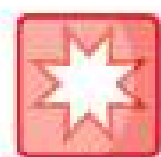
$$(3 + 5) + 7 \quad 9 - (2 + 3) \quad 14 + (2 + 1) \quad (17 - 3) - 2$$

4. $10 - (2 + 7)$

$$(18 - 8) + 4$$

$$5 + (3 - 2)$$

$$(14 + 2) - 5$$

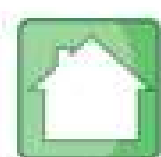
5. Які вирази треба взяти в дужки, щоб виконувався зазначений порядок дій? А в яких виразах дужки можна не ставити? Спробуй узагальнити.

② ①
 $9 + 2 - 1$

① ②
 $10 + 5 + 3$

① ②
 $7 - 3 - 2$

② ①
 $7 - 3 - 2$

6. $(8 + 2) - 3$

$$14 - (6 - 4)$$

$$7 + (9 + 1)$$

$$(4 + 5) + 2$$

СПОСОБИ ЧИТАННЯ ТА ОБЧИСЛЕННЯ ВИРАЗІВ З ДУЖКАМИ

1. Вирази з дужками можна прочитати по-різному.

$$10 + (6 - 5)$$

- До числа 10 додати різницю 6 і 5
- Число 10 збільшити на різницю 6 і 5
- Сума числа 10 і різниці 6 і 5

$$12 - (3 + 5)$$

- Від числа 12 відняти суму 3 і 5
- Число 12 зменшити на суму 3 і 5
- Різниця числа 12 і суми 3 і 5

2. Прочитай вирази різними способами.

$$(5 + 7) - 2 \quad 14 - (7 - 3) \quad 5 + (2 + 3) \quad (9 - 3) + 4$$

3. Знайди значення виразів у стовпчиках. Що в них спільне і що — відмінне? Підкресли вирази, значення яких змінилися після появи дужок.

$$10 - 7 + 2$$

$$4 + 5 - 3$$

$$12 - 2 - 1$$

$$7 + 3 + 5$$

$$10 - (7 + 2)$$

$$(4 + 5) - 3$$

$$12 - (2 - 1)$$

$$7 + (3 + 5)$$

4. Запиши та обчисли вирази:

від числа 8 відняти різницю 4 і 3;

до числа 5 додати суму 3 і 2;

число 12 зменшити на суму 2 і 5;

число 8 збільшити на різницю 7 і 5.

5. $10 + (7 - 2)$ $10 + (7 + 2)$ $(5 + 4) - 1$ $(7 - 4) - 1$
 $10 - (7 - 2)$ $10 - (7 + 2)$ $5 + (4 - 1)$ $7 - (4 - 1)$

ДОДАВАННЯ ВИДУ $21 + 14$. ХВИЛИНА

1. Прокоментуй схему, що показує знаходження суми $21 + 14$.

$21 + 14 = 35$

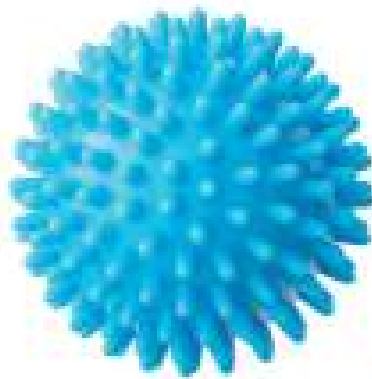
2. $37 + 12$ $12 + 30 + 24$ $19 - 3 + 31$ $47 + 21$
 $41 + 25$ $72 + 2 + 23$ $43 - 40 + 54$ $51 + 48$

3. Масажний м'ячик коштує 32 грн, а іграшка-змійка — на 13 грн дорожча.

1) Скільки коштує змійка?

2) Скільки треба заплатити за м'ячик та змійку разом?

 32 грн

 ? , на 13 грн дорожча

?

4. Ще однією одиницею вимірювання часу є **хвилина**. Скорочено записують так: $хв$.

Запам'ятай: $1 \text{ год} = 60 \text{ хв.}$

5. Прокоментуй час, який показують електронні годинники. Які годинники показують час першої половини дня, а які — другої?

18:42

05:13

23:20

10:21

 6. Зараз годинник показує 8 год 20 хв. Уроки починаються о 8 год 30 хв. Скільки часу залишилося до початку уроку?

08:20

08:30

 7. $42 + 13 \bigcirc 56$ $14 + 32 \bigcirc 50$
 $67 \bigcirc 34 + 35$ $31 + 53 \bigcirc 80$
 $23 + 45 \bigcirc 50 + 18$ $78 - 6 \bigcirc 45 + 24$

ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ЗА ГОДИННИКОМ

1. $47 - 40$ $21 + 10 + 13$ $24 + 5$ $34 + (12 + 3)$
 $35 + 14$ $47 - 30 + 22$ $45 - 5$ $13 + (45 - 4)$

2. За перший тиждень зимових канікул Кіра обчислила 35 виразів. А за другий — на два вирази менше.

1) Скільки виразів обчислила Кіра за другий тиждень?
 2) Скільки виразів обчислила Кіра за два тижні?

3. Розглянь модель механічного годинника.

Механічний годинник, як правило, має дві стрілки. Мала *годинна* стрілка рухається по колу повільно і долає відстань від однієї великої поділки до іншої за 1 год. Інша стрілка рухається швидше. Вона довша й точніша за годинну. Її називають *хвилинною*. Від однієї великої поділки до іншої хвилинна стрілка проходить за 5 хв.

Правило визначення часу за годинником

- 1) Визначаємо за годинною стрілкою — скільки годин.
- 2) Визначаємо за хвилинною стрілкою — скільки хвилин.

Годинник на малюнку показує час: 12 год 15 хв.

4. Який час показує кожний годинник?

5. Який час покаже кожен з годинників попередньої задачі через 10 хв? Через 2 год?

6. Який час покаже кожен з годинників задачі 4 через 1 год? Через 15 хв?

ВІДНІМАННЯ ВИДУ 67 – 24. ДОВЖИНА ЛАМАНОЇ

1. Прокоментуй схему, що показує знаходження різниці $67 - 24$.

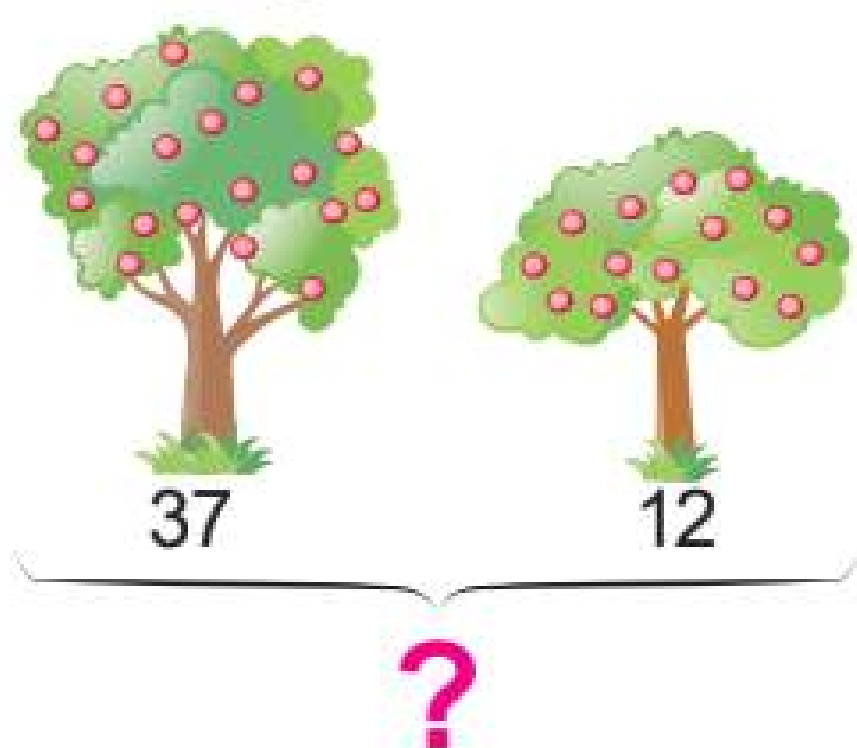
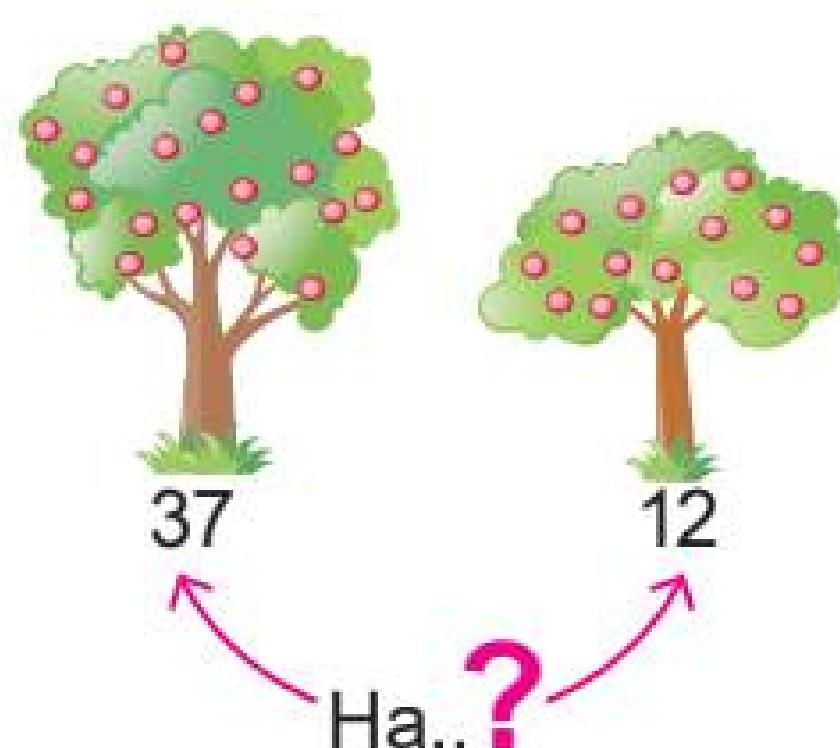
$$\textcircled{67 - 24 = 43}$$

2. $53 - 12$
 $49 - 25$

$58 + 20 - 67$
 $89 - 47 + 10$

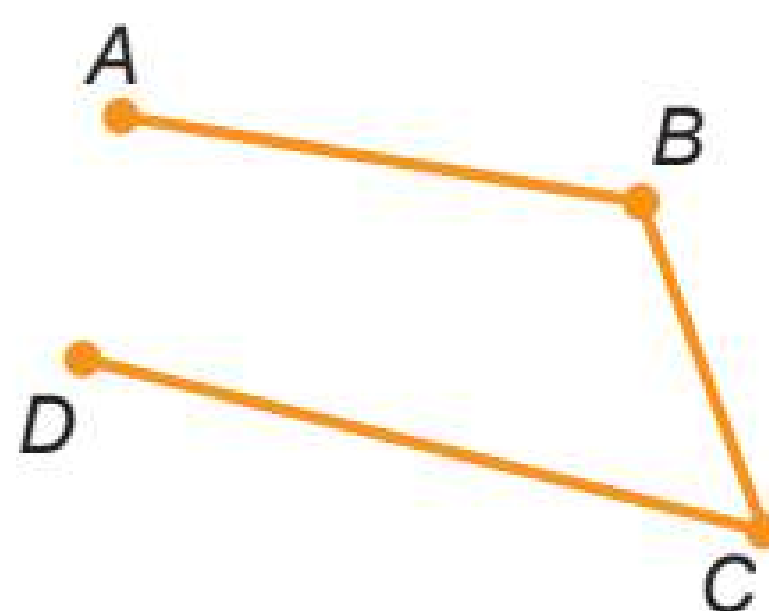
$37 - 18 + 35$
 $41 + 24 - 33$

3. Склади за малюнками дві задачі про кількість яблук на двох яблунях. Розв'яжи задачі.

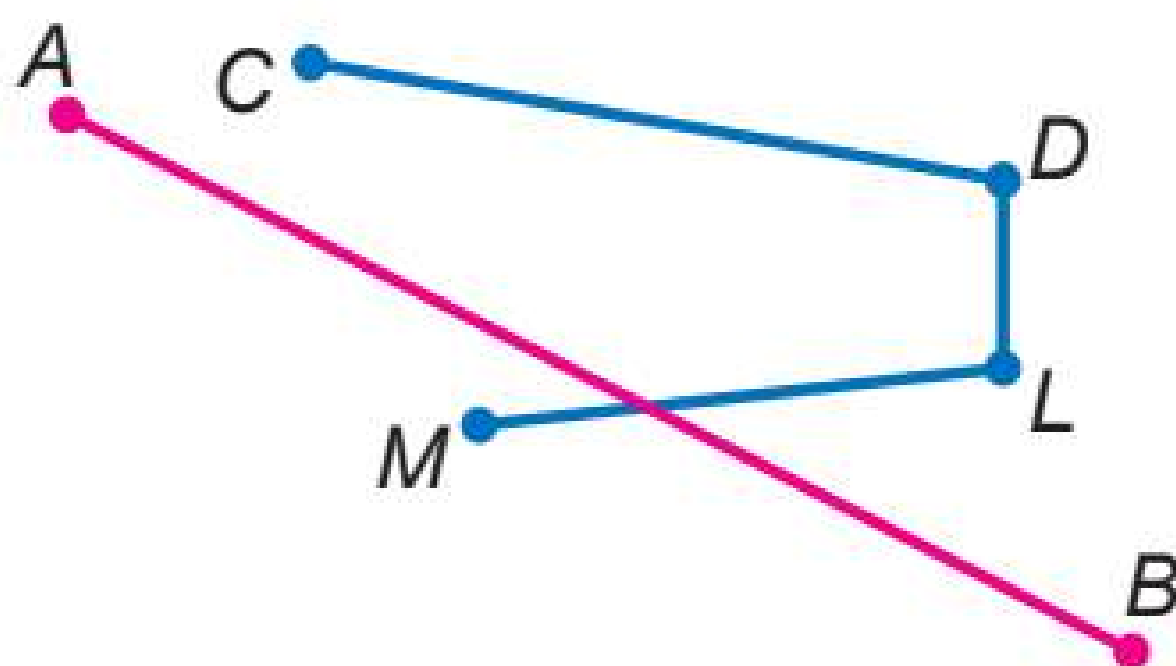
4. На малюнку ламана $ABCD$.

Суму довжин ланок ламаної називають **довжиною ламаної**.

Ланки ламаної $ABCD$ мають таку довжину: $AB = 3$ см, $BC = 2$ см, $CD = 4$ см. Знайдемо довжину ламаної: $3 + 2 + 4 = 9$ (см).

5. Знайди довжину ламаної $CDLM$ і відрізка AB . Порівняй ці довжини усно.

6. 59 л $-$ 27 л $\bigcirc$ 30 л

63 кг $-$ 22 кг $\bigcirc$ 42 кг

40 см $+$ 5 см $\bigcirc$ 89 см $-$ 54 см

57 см $-$ 42 см $\bigcirc$ 1 дм 3 см

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО. ГРОШІ

1. Обчисли «кругові» вирази і прочитай назву геометричної фігури (починай з **П**).

П $78 - 26$

Ь $25 + 53$

Н $10 + 15$

М $35 + 52$

І $87 - 77$

О $69 - 34$

Р $52 + 17$

2. У Іванки є купюра 50 грн, монети 10 грн і 5 грн. Добири по три товари і придумай їм ціни такі, щоб вона:
1) могла їх купити; 2) не могла їх купити.

3. Накресли ламану, одна ланка якої дорівнює 3 см, друга — 5 см, а третя — 2 см. Обчисли довжину ламаної.

4. Упаковка зефіру коштує 56 грн, а пакет соку на 24 грн дешевший.
1) Скільки коштує пакет соку?
2) Скільки гривень треба заплатити за упаковку зефіру й сік?

5. $23 + 42 - 51$

$89 - 47 + 35$

$78 - 12 + 30$

$14 + 21 + 44$

$78 - 16 - 31$

$78 - (12 + 30)$

Перевір свої досягнення

1. $40 + 5$

$29 - 20$

$47 + 20$

$(80 + 5) - 3$

$38 - 8$

$43 + 4$

$21 + 17$

$59 - (10 + 20)$

2. Запиши вираз та знайди його значення:
до числа 7 додати різницю чисел 9 і 6;
число 15 зменшити на суму чисел 2 і 5.

3. Довжина ланок ламаної дорівнює 5 см, 7 см і 3 см. Знайди довжину ламаної.

4. Який час показує годинник? Який час він покаже через 10 хв? А через 2 год?

5. Чашка кави коштує 25 грн, а булочка на 12 грн дешевша.

- 1) Скільки коштує булочка?
- 2) Скільки треба заплатити за чашку кави та булочку разом?

25 грн

?, на 12 грн дешевша

?

ДОДАВАННЯ ВИДУ $24 + 6$, $6 + 24$

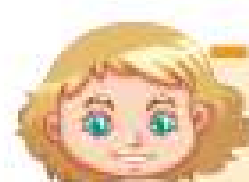
1. Поясни, як Любомир додавав $24 + 6$ та $6 + 24$. Чому він дістав однакові відповіді?

Десятки	Одиниці
3	0
$24 + 6 = 30$	

Десятки	Одиниці
3	0
$6 + 24 = 30$	

2. Розглянь, як Христинка обчислювала той самий вираз. Обчисли за зразком. Пояснюй свої дії.

$$24 + 6 = 20 + 10 = 30$$

$$20 + 4$$

$$52 + 8$$

$$50 + \square$$

$$73 + 7$$

$$\square + 3$$

$$21 + 9$$

$$\square + \square$$

$$65 + 5$$

$$\square + \square$$

3. Обчисли з поясненням за зразком.

$$6 + 24 = 6 + 4 + 20 = 10 + 20 = 30$$

$$73 + 7 = 70 + 3 + 7 = 70 + 10 = 80$$

$$42 + 8$$

$$7 + 33$$

$$55 + 5$$

$$9 + 31$$

$$36 + 4$$

$$2 + 48$$

4. $3 + 7$

$$5 + 5$$

$$8 + 2$$

$$6 + 4$$

$$23 + 7$$

$$5 + 35$$

$$58 + 2$$

$$6 + 74$$

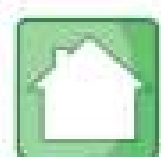
$$43 + 7$$

$$5 + 75$$

$$28 + 2$$

$$6 + 44$$

5. Збільш 9 на 1; на 21; на 81; на 71.

6. $12 + 8$

$$27 + 12$$

$$65 - 20$$

$$41 + 5$$

$$4 + 76$$

$$3 + 52$$

$$54 - 50$$

$$37 + 3$$

$$7 + 23$$

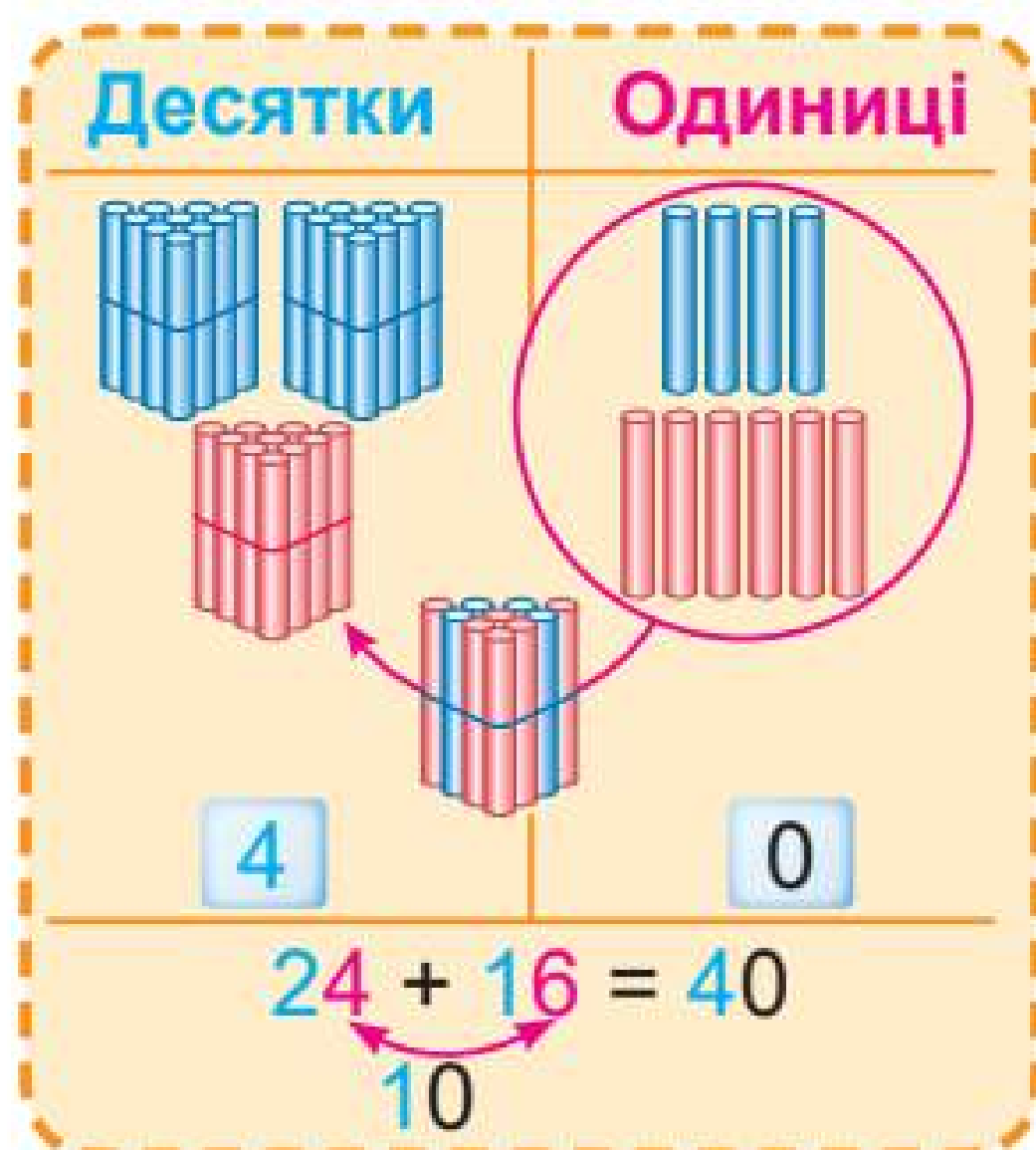
$$34 + 6$$

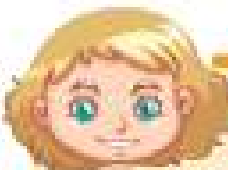
7. Як можна розташувати в один ряд три кульки: синю, червону й зелену? Намалюй. Скільки є способів?

ДОДАВАННЯ ВИДУ $24 + 16$

1. Поясни, як Любомир виконував додавання $24 + 16$ за допомогою паличок.

2. Розглянь, як Христинка обчислювала той самий вираз. Обчисли за зразком. Поясни.

$$24 + 16 = 30 + 10 = 40$$

$$20 + 4 \quad 10 + 6$$

$$\begin{array}{r} 73 + 17 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 70 + \square \quad 10 + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 25 + 45 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 20 + \square \quad \square + 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 28 + 32 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \quad \square + \square \end{array}$$

3. Оленка запропонувала ще один спосіб обчислення. Розглянь його та обчисли за зразком. Поясни свої дії.

$$24 + 16 = 20 + (4 + 16) = 20 + 20 = 40$$

$$20 + 4$$

$$\begin{array}{r} 53 + 27 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 42 + 38 \\ \swarrow \quad \searrow \\ \square + \square \end{array}$$

4. Обчисли зручним для тебе способом.

$$17 + 23 \quad 38 + 42 \quad 57 + 13 \quad 25 + 25$$

 5. Склади задачу, розв'язком якої є вираз $43 + 27$. Розв'яжи її.

 6. $23 + 17$ $30 + 7 + 13$ $67 - 25$ $23 + (10 + 7)$
 $49 - 30$ $46 - 2 + 14$ $28 + 32$ $89 - (52 - 2)$

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ СКЛАДЕНИХ ЗАДАЧ ЗА ПЛАНОМ

 1. $30 + 7$ $45 - 40$ $23 + 4$ $10 - 4$ $89 - 9$
 $24 - 4$ $29 - 7$ $8 + 2$ $15 + 2$ $43 + 7$

 2. $17 - 8 \bigcirc 28 - 20$ $59 - 7 \bigcirc 27 + 23$
 $42 + 8 \bigcirc 37 + 13$ $72 - 50 \bigcirc 18 + 12$

3. Прочитай задачу. Розглянь таблицю.

Кіра впіймала 5 карасів, а Назар — на 2 карасі менше. Скільки карасів упіймали діти разом?

План міркувань

- Чи можна одразу відповісти на запитання задачі? Чому? Чого ми не знаємо?
- Що знайдемо спочатку? Як? Навіщо?
- Про що дізнаємося потім? Як?
- Чи знайшли відповідь на запитання задачі?

План розв'язування

- 1) Скільки карасів упіймав Назар?
- 2) Скільки карасів упіймали діти разом?

Розглянь, як можна розв'язувати задачі **діями**.

1) $5 - 2 = 3$ (к.) — упіймав Назар.
2) $5 + 3 = 8$ (к.)
Відповідь: 8 карасів.

4. Прочитай задачу. Усно склади план розв'язування. Розв'яжи.

Гумка коштує 4 грн, а ручка — на 3 грн дорожча. Скільки треба заплатити за гумку і ручку разом?

5. Розв'яжи задачу за поданим планом.

Капуста важить 6 кг, а гарбуз — на 3 кг важчий. Яка маса капусти й гарбуза разом?

План розв'язування

- 1) Скільки кілограмів важить гарбуз?
- 2) Яка маса капусти й гарбуза разом?

ВІДНІМАННЯ ВИДУ 36 – 16

1. Поясни, як Любомир виконував віднімання $36 - 16$ за допомогою паличок.

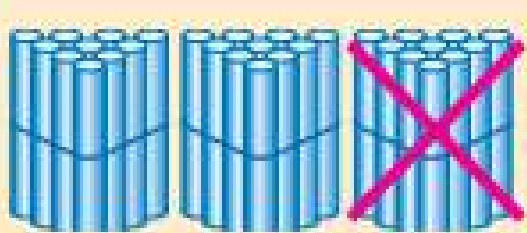
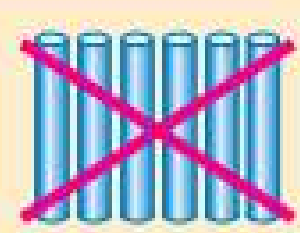
2. Розглянь, як Христинка знаходила значення того самого виразу.

$$36 - 16 = 20 + 0 = 20$$

$$30 + 6 \quad 10 + 6$$

Десятки	Одиниці
 2	 0
$36 - 16 = 20$	

3. $48 - 18$

$82 - 42$

$87 - 27$

$76 - 46$

$68 - 18$

$52 - 42$

$87 - 17$

$76 - 66$

4. $34 \text{ л} - 14 \text{ л}$

$25 \text{ кг} + 12 \text{ кг}$

$24 \text{ хв} + 20 \text{ хв} - 3 \text{ хв}$

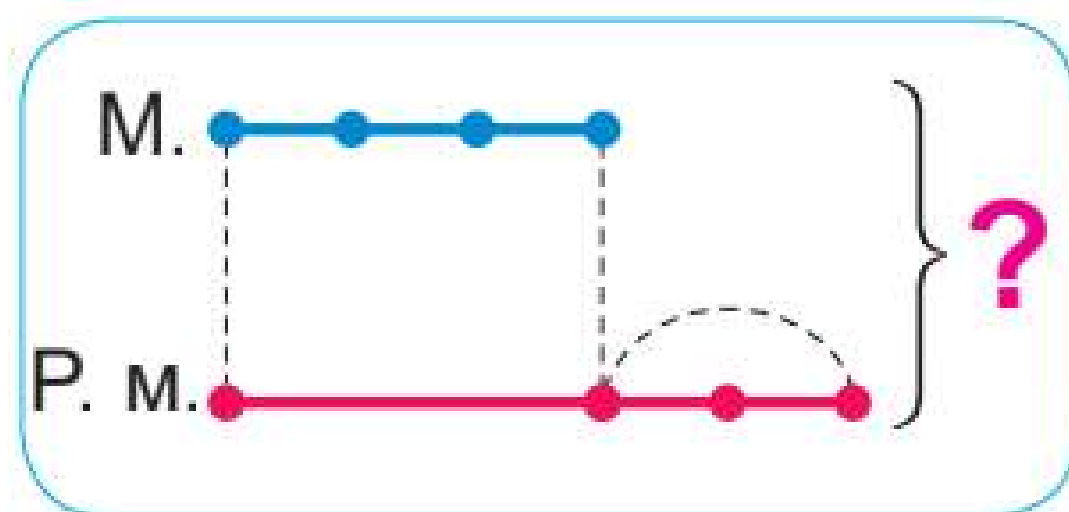
$15 \text{ см} + 5 \text{ см} + 37 \text{ см}$

$29 \text{ дм} - 9 \text{ дм} + 14 \text{ дм}$

$15 \text{ год} - 6 \text{ год} + 3 \text{ год}$

5. Прочитай задачу. Розглянь схему. Усно склади план розв'язування. Розв'яжи задачу.

На полиці стояло 3 книжки з математики, а книжок з рідної мови — на 2 більше. Скільки всього книжок стояло на полиці?

6. $72 - 12 \bigcirc 50$

$83 - 43 \bigcirc 42$

$79 - 69 \bigcirc 3 + 8$

$87 - 67 \bigcirc 15 + 3$

$50 - 10 \bigcirc 52 - 22$

$30 + 30 \bigcirc 72 - 12$

ВІДНІМАННЯ ВИДУ 30 – 6

1. Любомир знаходив значення виразу $30 - 6$ за допомогою паличок. Поясни, як він це зробив.

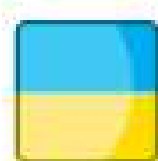
2. Розглянь, як Христинка обчислила той самий вираз. Обчисли за зразком. Пояснюй свої дії.

$$30 - 6 = 20 + (10 - 6) = 20 + 4 = 24$$

20 + 10

$$50 - 7 \quad 80 - 2$$

$$40 - 5 \quad 20 - 3$$

3. Обчисли (починай з літери **Г**) та дізнайся назву українського народного танцю. Знайди в інтернеті інформацію про історію виникнення цього танцю.

Г $60 - 7$

П $70 - 8$

А $62 - 50$

О $53 + 17$

К $12 + 48$

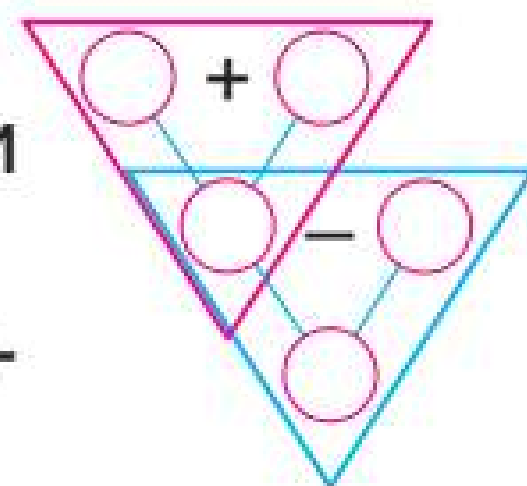
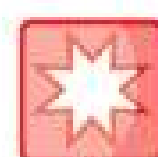

4. Прочитай задачу. Розглянь схему та план розв'язування. Розв'яжи.

З одного куща зібрали 5 помідорів, а з іншого — 4 помідори. 3 помідори використали для приготування салату. Скільки помідорів залишилося?

План
розв'язування

- 1) Скільки зібрали помідорів?
- 2) Скільки помідорів залишилося?

5. Спробуй розв'язати попередню задачу виразом.

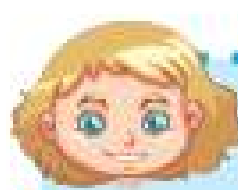
6. $70 \text{ кг} - 8 \text{ кг}$
 $52 \text{ см} - 12 \text{ см}$
 $78 \text{ л} - 18 \text{ л} - 4 \text{ л}$

$42 \text{ кг} + 8 \text{ кг} - 9 \text{ кг}$
 $37 \text{ дм} + 13 \text{ дм} - 5 \text{ дм}$
 $43 \text{ год} - 13 \text{ год} - 8 \text{ год}$

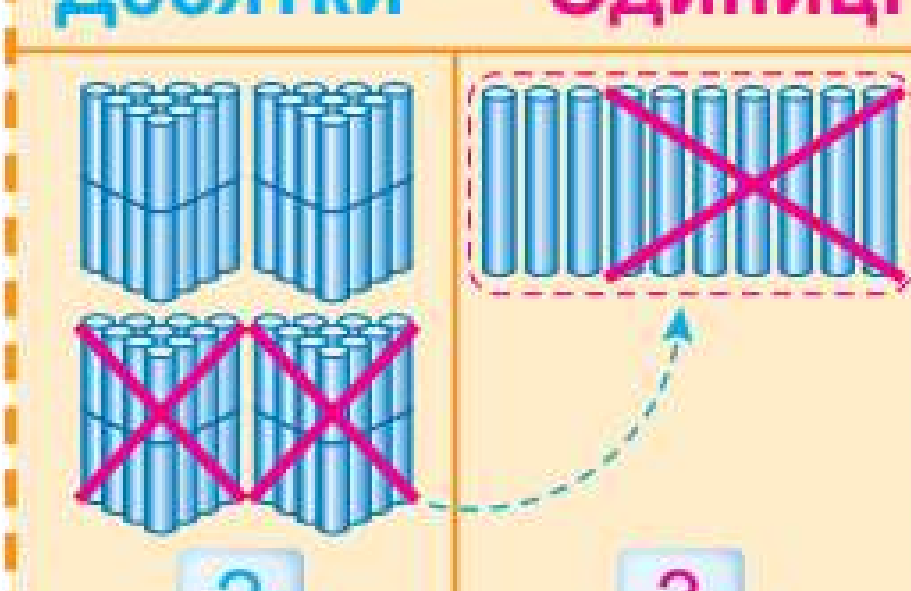
ВІДНІМАННЯ ВИДУ $40 - 17$

1. Поясни, як Любомир виконав віднімання $40 - 17$ за допомогою паличок.

2. Розглянь, як Христинка обчислила той самий вираз. Обчисли за зразком. Пояснюй свої дії.

 $40 - 17 = 20 + 3 = 23$
 $30 + 10 \quad 10 + 7$

 Десятки **Одиниці**

$40 - 17 = 23$

$90 - 58$
 $80 + \square \quad 50 + \square$

$80 - 42$
 $70 + \square \quad \square + \square$

$60 - 58$
 $\square + \square \quad \square + \square$

3. $50 - 19$
 $60 - 47$

$10 + 80 - 48$
 $70 - 10 - 24$

$40 - (30 + 3)$
 $90 - (49 - 4)$

4. Прочитай і порівняй задачі зі спільною умовою. Яка з них проста, а яка — складена? Розв'яжи задачі.

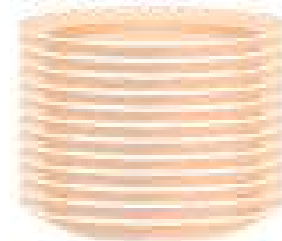
Сергійко помив 14 тарілок, а Оленка — на 4 тарілки менше.

14 т.

На 4 т.
менше

Скільки тарілок помила Оленка?

Скільки тарілок помили діти разом?

5. $60 - 18$
 $80 - 42$

$90 - 40 - 26$
 $20 + 30 - 41$

$80 - (37 - 5)$
 $50 - (20 + 7)$

ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ. МНОГОКУТНИК

1. $30 + 7$ $47 - 4$ $25 + 3$ $12 + 60$ $87 - 50$

2. Обчисли. Підкресли вирази зі значенням, більшим за 50.

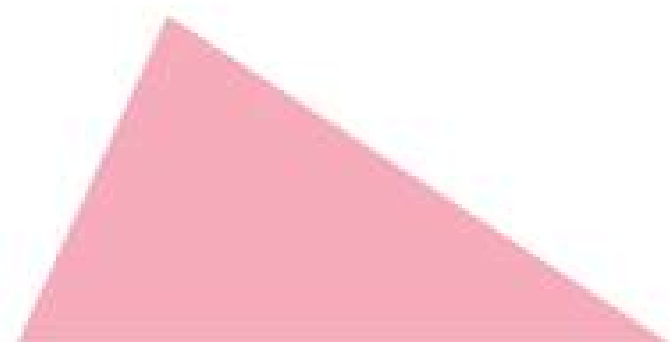
$43 + 7$ $(10 - 3) + 8$ $42 - 32 + 43$ $42 + 18$

$90 - 18$ $80 - (20 + 30)$ $40 - 7 + 10$ $80 - 27$

3. Доповни задачу одноцифровим числом та розв'яжи її.
Родина купила 9 кг картоплі, а цибулі — на кг менше.
Скільки кілограмів овочів разом купила родина?

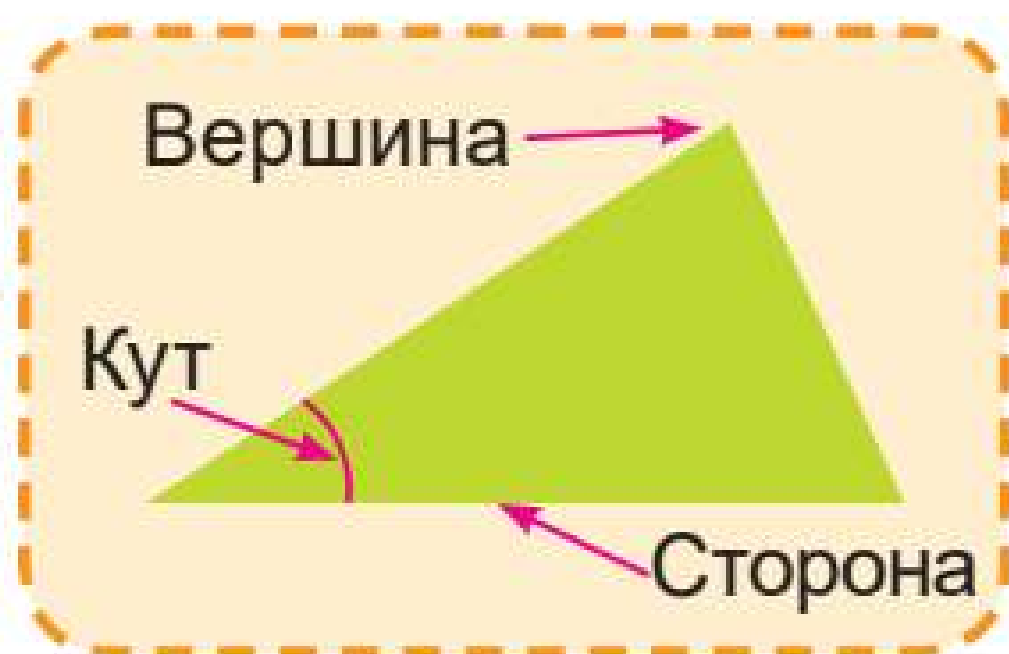
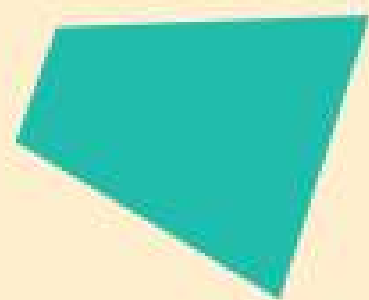
4. 1) Як називають фігуру, що на малюнку? 2) Чому, на твою думку, ця фігура має таку назву?

5. Прочитай і запам'ятай назви елементів трикутника.

6. 1) Скільки вершин, сторін і кутів має кожна геометрична фігура?

чотирикутник

п'ятикутник

шестикутник

Фігури, що на малюнку, називають **многокутниками**.

2) Зроби висновок про кількість вершин, сторін і кутів кожного многокутника.

$7. 37 + 3$

$49 - 19$

$(20 + 30) - 5$

$45 - (20 + 5)$

$39 - 24$

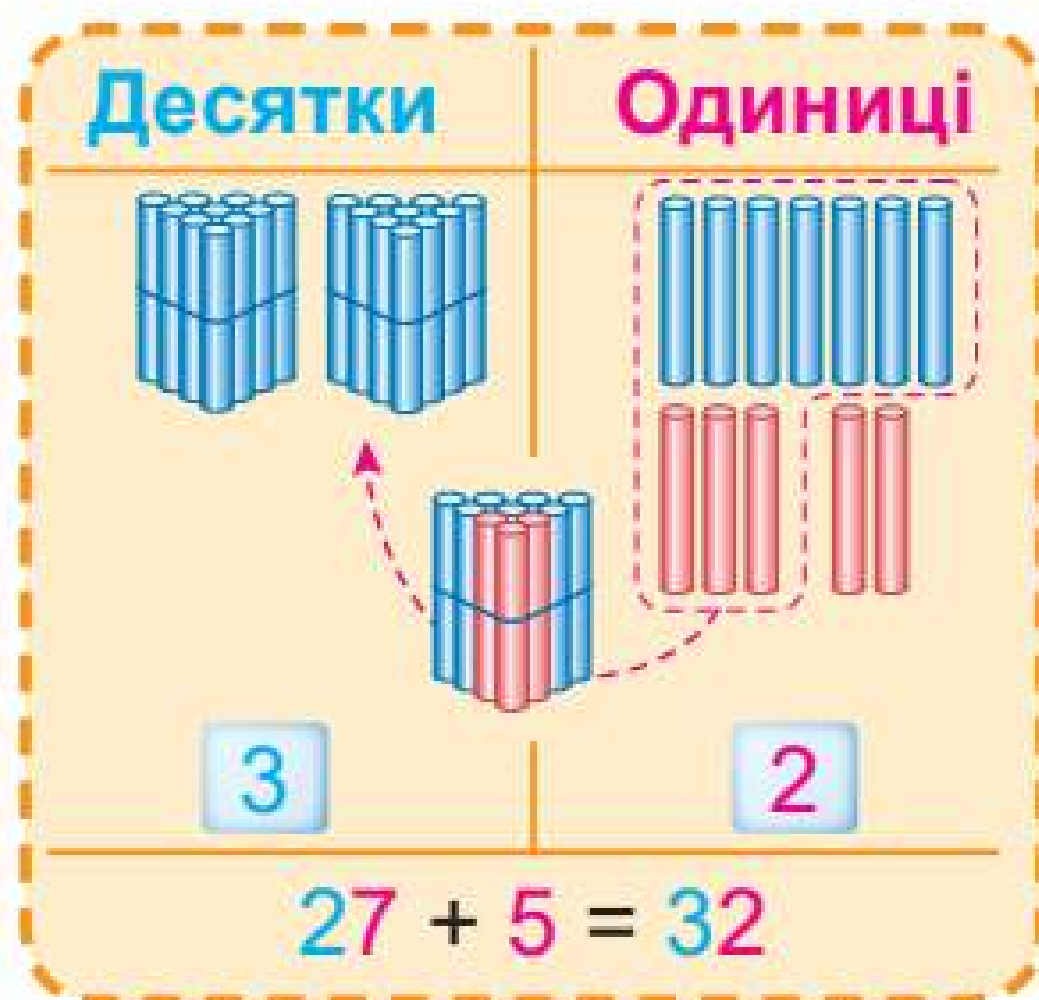
$32 + 18$

$25 + 13$

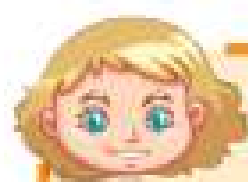
$47 - 20$

ДОДАВАННЯ ВИДУ $27 + 5$

1. Поясни за малюнком, як Любомир додавав $27 + 5$.

2. Розглянь, як Христинка обчислила той самий вираз. Обчисли за зразком. Пояснюй свої дії.

$$27 + 5 = 30 + 2 = 32$$

$$3 + 2$$

$$37 + 4$$

$$3 + \square$$

$$59 + 6$$

$$\square + 5$$

$$78 + 8$$

$$\square + \square$$

3. Оленка зауважила, що так само можна знаходити суму, якщо перший доданок є одноцифровим числом, а другий — двоцифровим. Ось як вона це робила. Обчисли самостійно.

$$9 + 43 = 2 + 50 = 52$$

$$2 + 7$$

$7 + 56$

$4 + 59$

$3 + 68$

$6 + 89$

$63 + 8$

$79 + 2$

4. Розв'яжи задачу двома способами за поданими планами. Чи збігаються відповіді?

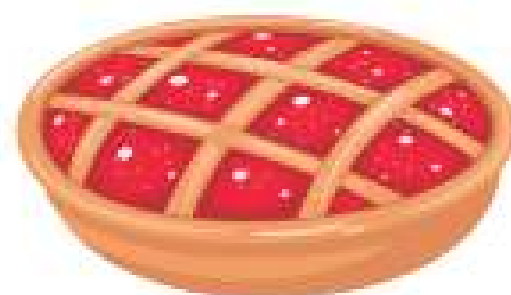
У кошику було 18 яблук. Спочатку Настя використала 3 яблука для приготування соку, а потім — 5 яблук для пирога. Скільки яблук залишилося?

Було

18 яб.

Використала

3 яб. і 5 яб.

Залишилося

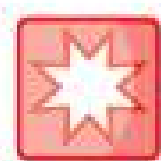
?

1-й спосіб

- 1) Скільки яблук використала Настя на приготування соку й пирога?
- 2) Скільки яблук лишилося?

2-й спосіб

- 1) Скільки яблук лишилося після приготування соку?
- 2) Скільки яблук лишилося після приготування пирога?

5. Спробуй розв'язати попередню задачу виразом.

6. $39 + 4$ $80 + 5 - 3$ $87 + 5$ $80 - (20 - 5)$
 $47 + 9$ $79 - 20 - 3$ $24 + 8$ $85 - (20 + 5)$

ДОДАВАННЯ ВИДУ $27 + 15$

1. Розглянь спосіб, яким знаходив значення виразу $27 + 5$ Марко. Обчисли цим способом суми.

$$27 + 5 = 20 + 12 = 32$$

$$20 + 7$$

$$49 + 3 \quad 38 + 4 \quad 79 + 2$$

$$57 + 8 \quad 69 + 5 \quad 43 + 6$$

2. Поясни, як Любомир знайшов суму $27 + 15$ за допомогою паличок.

3. А це — спосіб Христинки. Обчисли за зразком. Поясни.

$$27 + 15 = 30 + 12 = 42$$

$$20 + 7 \quad 10 + 5$$

Десятки
Одиниці

4

2

$27 + 15 = 42$

$$29 + 25 \quad 37 + 24 \quad 48 + (87 - 60) \quad 29 + (30 + 5)$$

4. Прочитай задачу. Розглянь її короткий запис. Склади план розв'язування (усно). Розв'яжи задачу.

На тарілці було 8 жовтих яблук. Поклали ще 2 червоних і 3 зелених яблука. Скільки яблук стало на тарілці?

Було — 8 яб.
Поклали — 2 яб. і 3 яб.
Стало — ?

5. $47 + 5 \bigcirc 51$ $38 + 16 \bigcirc 27 + 17$ $40 \bigcirc 29 + 13$
 $83 + 9 \bigcirc 92$ $42 + 18 \bigcirc 90 - 30$ $68 \bigcirc 87 - 17$

ДОПОМІЖНА МОДЕЛЬ ЗАДАЧІ. ПЕРИМЕТР МНОГОКУТНИКА

1. В одній залі музею 5 картин, а в іншій — 3 картини. 2 картини взяли на реставрацію. Скільки картин залишилося у двох залах?

Троє дітей зробили короткий запис і схеми до задачі. Чиї міркування тобі подобаються найбільше? Розв'яжи задачу.

Марічка	Сашко	Іванка
<p>Було — ?, 5 к. і 3 к. Взяли — 2 к. Залишилося — ?</p>		

2. Прочитай задачу. Виконай завдання.

У коробці було 7 зелених і 6 червоних кульок. На ялинку повісили 4 кульки. Скільки кульок залишилося в коробці?

- Зроби короткий запис задачі або її схему, використовуй зразки міркувань із попередньої вправи.
- Розв'яжи задачу.

3. Виміряй довжини сторін трикутника.
Знайди суму цих довжин.

Суму довжин усіх сторін многокутника називають
периметром многокутника.

Периметр многокутника позначають латинською
буквою ***P*** («пе»).

Якщо завдання виконано правильно, то можна записати:

$$P = 2 + 3 + 4 = 9 \text{ (см)}$$

4. Знайди периметр чотирикутника, сторони якого дорівнюють 7 см, 3 см, 10 см і 12 см.

5. Знайди периметри:

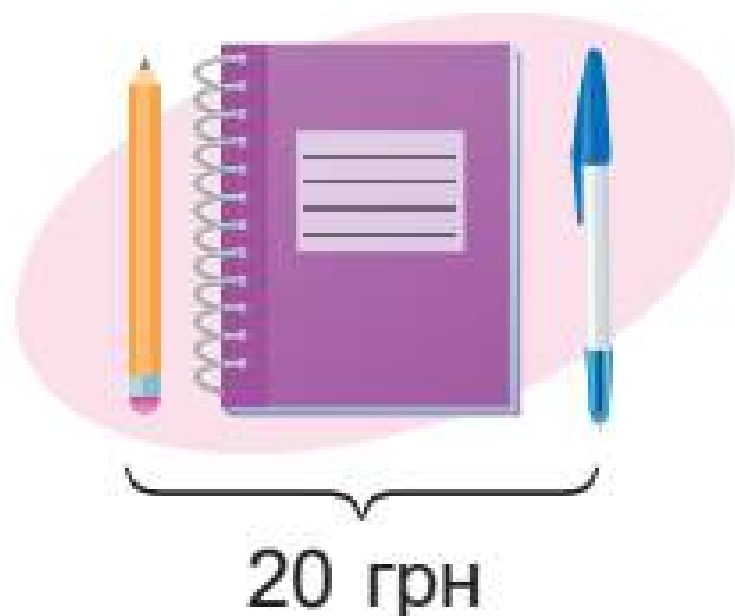
1) трикутника зі сторонами 4 см, 4 см і 5 см;

2) чотирикутника зі сторонами 3 см, 4 см, 3 см і 7 см.

Зроби відповідні записи.

6. Олівець, зошит і ручка разом коштують 20 грн, а олівець і зошит — 15 грн. Ціну якого товару ти зможеш визначити за цими даними?

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ. МІЛІМЕТР

1. $29 + 10$

$54 - 30$

$41 + 9$

$80 - 7$

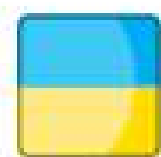
$29 + 13$

$54 - 31$

$41 + 29$

$80 - 27$

2. У Полінки було 25 грн, дорослі дали їй іще 20 грн. Після цього дівчинка купила канцтоварів на суму 32 грн. Скільки грошей залишилося в Полінки?

3. Обчисли. Підстав букви замість чисел та прочитай назву одного із символів України. Знайди прислів'я та приказки, пов'язані із цим кущем. <http://surl.li/jrtbuo>

И $18 + 49$

Н $70 - 7$

А $37 + 24$

Л $45 + (20 - 3)$

К $89 - (20 + 12)$

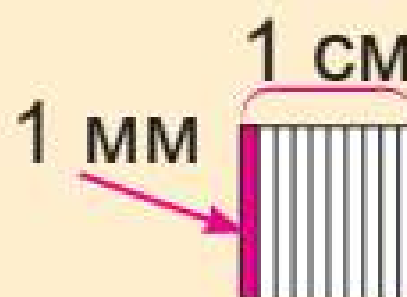
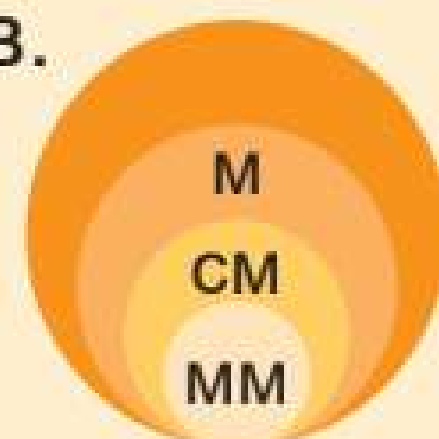
57	61	62	67	63	61
----	----	----	----	----	----

4. Довжина відрізка MN більша за 5 см, але менша від 6 см. Як знайти його довжину за допомогою лінійки?

У таких випадках довжину відрізка знаходять за допомогою іншої одиниці довжини — **міліметрів**. Слово *міліметр* скорочено записують так: **мм** (без крапки). В 1 сантиметрі 10 міліметрів.

1 см = 10 мм

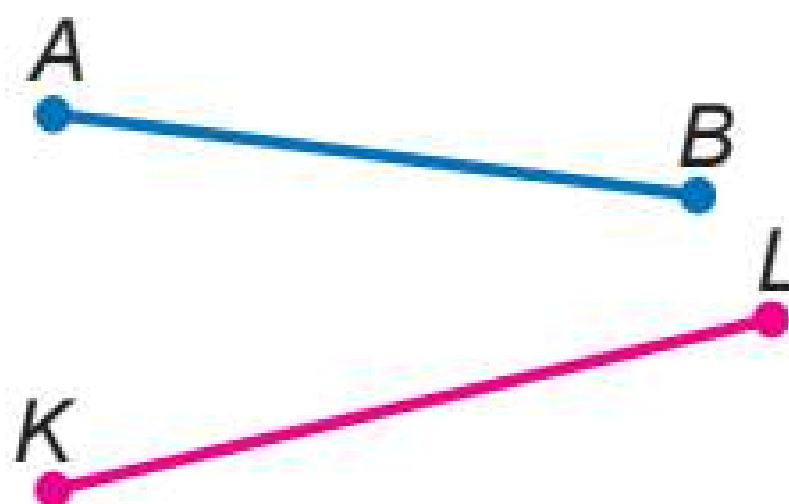

$MN = 5 \text{ см } 7 \text{ мм} = 57 \text{ мм}$

5. Виміряй довжини відрізків AB і KL . Вирази їх: 1) у сантиметрах та міліметрах; 2) у міліметрах.

$AB = \square \text{ см } \square \text{ мм} = \square \text{ мм}$

$KL = \square \text{ см } \square \text{ мм} = \square \text{ мм}$

6. Побудуй трикутник. Познач його буквами. Зроби відповідні записи.

1) Вимірй довжини сторін трикутника у сантиметрах та міліметрах.

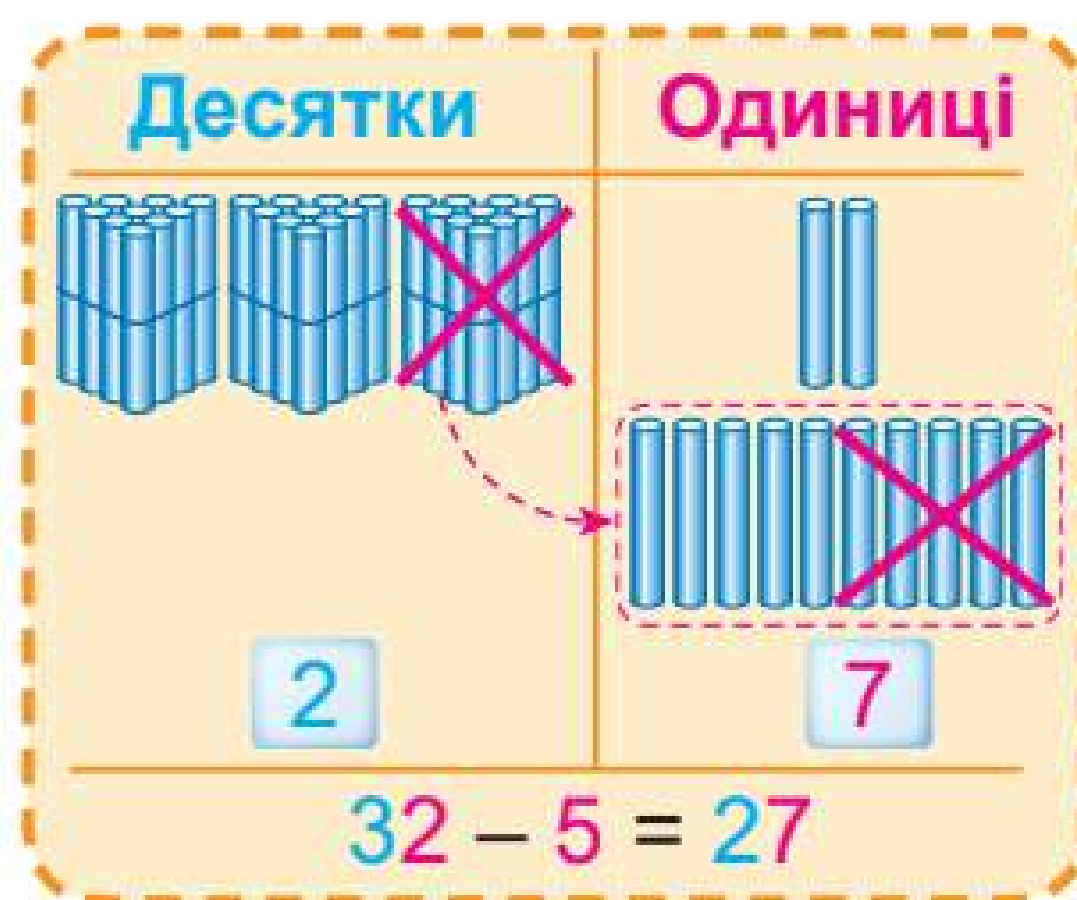
2) Вирази довжини сторін трикутника в міліметрах.

3) Чи зможеш знайти периметр трикутника? Якщо ні, то чому?

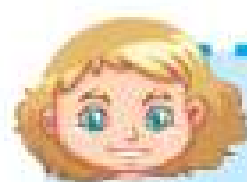
ВІДНІМАННЯ ВИДУ $32 - 5$

1. Поясни, як Любомир знаходив різницю $32 - 5$ за допомогою паличок.

2. Розглянь, як знаходили різницю $32 - 5$ Христинка й Оленка. Чий спосіб тобі подобається більше?

$$32 - 5 = 20 + (12 - 5) = 20 + 7 = 27$$

$20 + 12$

$$32 - 5 = (32 - 2) - 3 = 30 - 3 = 27$$

$2 + 3$

3. Обчисли зручним для тебе способом.

$92 - 5$

$43 - 8$

$21 - 6$

$83 - 4$

$92 - 7$

$72 - 5$

$73 - 8$

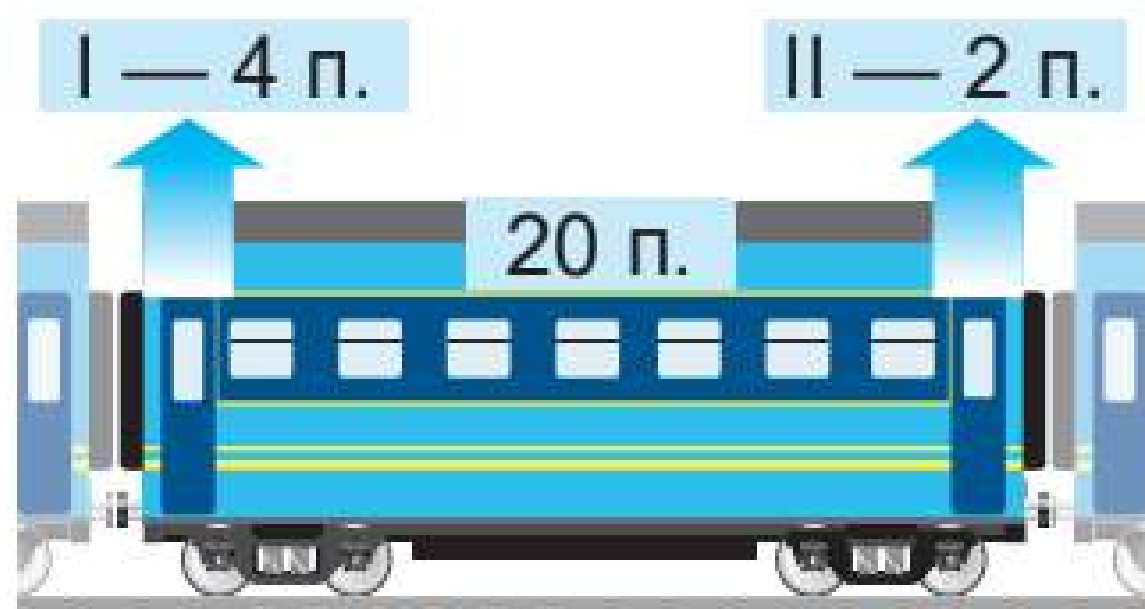
$51 - 6$

$63 - 4$

$22 - 7$

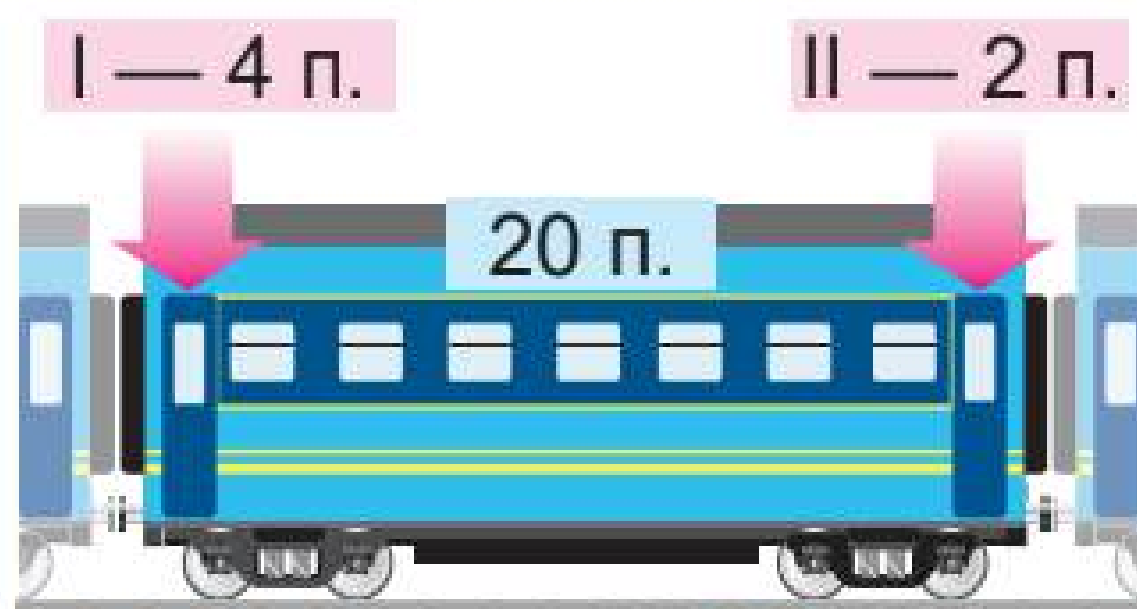
4. Порівняй задачі зі спільною умовою. Розв'яжи діями.

У вагоні метро їхало 20 пасажирів.

Залишилось — ?

На першій зупинці **вийшло** 4 пасажери, а на другій — 2 пасажери. Скільки пасажирів **залишилось** у вагоні?

Стало — ?

На першій зупинці **зайшло** 4 пасажери, а на другій — 2 пасажери. Скільки пасажирів **стало** у вагоні?

5. Спробуй розв'язати попередні задачі виразом.

6. Обчисли зручним для тебе способом.

$71 - 3$	$35 - 8$	$42 - 9$	$41 - 2$	$52 - 7$
$31 - 3$	$75 - 8$	$82 - 9$	$91 - 2$	$32 - 7$

ВІДНІМАННЯ ВИДУ $32 - 5$. ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ ПРЕДМЕТІВ

1. $27 - 20$ $39 + 5$ $71 - 11$ $23 + 12$

2. Віднімай від 32 число 5 послідовно, поки не отримаєш 2. Записуй утворені рівності: $32 - 5 = 27$, $27 - 5 = \dots$

3. $43 - 8$ $62 - 7$ $47 - 13$ $34 + 28$
 $46 - 3$ $55 + 15$ $35 + 12$ $70 - 24$

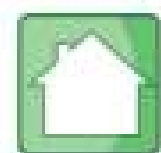
4. Тенісна ракетка коштує 34 грн, а кулька на 8 грн дешевша. Скільки коштує кулька?

5. Зміни запитання в попередній задачі так, щоб вона стала складеною, та розв'яжи її.

6. Вимірй за малюнком довжину зернятка кави, сірника, рослинки.

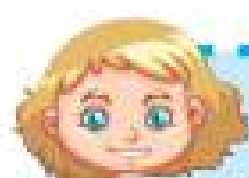

7. $53 - 8$ $32 - 7 + 4$ $31 - 9 - 3$ $42 - 3 + 5$
 $45 - 9$ $32 + 4 - 7$ $31 - (9 - 3)$ $42 - (3 + 5)$

ВІДНІМАННЯ ВИДУ $42 - 15$

1. Поясни, як Любомир знаходив різницю $42 - 15$ за допомогою паличок.

2. Розглянь, як знаходили різницю $42 - 15$ Христинка й Оленка. Чий спосіб тобі подобається більше?

$$42 - 15 = 22 + (20 - 15) = 22 + 5 = 27$$

$22 + 20$

$$42 - 15 = (42 - 12) - 3 = 30 - 3 = 27$$

$12 + 3$

3. Обчисли зручним для тебе способом.

$72 - 6$	$85 - 7$	$52 - 18$	$61 - 35$
$72 - 16$	$85 - 47$	$72 - 18$	$41 - 35$
$72 - 46$	$85 - 17$	$32 - 18$	$91 - 35$

4. У концерті брало участь 53 дитини, з них 28 дівчат. Скільки хлопців брало участь у концерті?

5. Склади задачу про ціни на смаколики, яка б розв'язувалася таким самим виразом, що й попередня.

6.

$82 - 5$	$73 - 4$	$64 - 19$	$71 - 26$
$82 - 15$	$73 - 54$	$54 - 19$	$31 - 26$
$85 - 35$	$73 - 14$	$84 - 19$	$81 - 26$

ВІДНІМАННЯ ВИДУ $42 - 15$. ЦЕНТНЕР

1. Обчислюючи вираз $74 - 23$, Назар застосував порозрядне віднімання $74 - 23 = 51$.

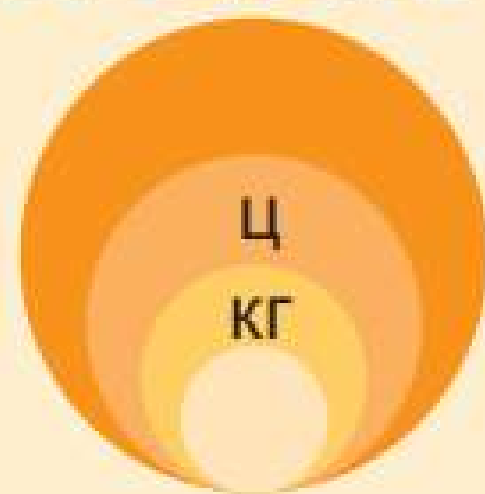
Обчислюючи вираз $74 - 26$ таким самим способом, хлопчик зрозумів, що це неможливо $74 - 26$. Чому? Старша сестра підказала йому такий спосіб:

$$\begin{array}{c} 74 - 26 = (60 + 14) - (20 + 6) = 40 + 8 = 48 \\ \swarrow \quad \searrow \quad \swarrow \quad \searrow \\ 60 + 14 \quad 20 + 6 \end{array}$$

2. Обчисли способом, наведеним у попередній вправі.

$42 - 27$ $62 - 48$ $71 - 19$ $55 - 36$

3. Крім кілограма, є й інші одиниці маси. Одна з них — **цэнтнер**. Слово *центнер* скорочують так: ц (без крапки). Запам'ятай: в 1 центнері 100 кг.

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг}$$

4. Маса бика 7 ц, а тигр на 5 ц легший. Яка маса тигра?

$\geq$ 5. $45 \text{ кг} \bigcirc 1 \text{ ц}$ $9 \text{ ц} \bigcirc 5 \text{ ц}$ $40 \text{ кг} + 60 \text{ кг} \bigcirc 1 \text{ ц}$
 $1 \text{ ц} \bigcirc 96 \text{ кг}$ $7 \text{ ц} \bigcirc 8 \text{ ц}$ $37 \text{ кг} + 62 \text{ кг} \bigcirc 1 \text{ ц}$

 6. На машину можна навантажити не більш як 1 ц ваги. Скільки мішків по 25 кг можна навантажити на таку машину?

 7. Обчисли, використовуй зручні для тебе способи.

$73 - 18$	$53 + 15 - 42$	$83 - 35 - 16$	$92 - 27 + 16$
$45 - 29$	$53 - 15 + 42$	$83 - (35 - 16)$	$92 - (27 + 16)$

СКЛАДАННЯ І РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

 1. $47 - 3$ $21 + 20$ $54 + 7$ $43 - 21$ $16 - 9$

$\geq$ 2. $18 \text{ см} + 37 \text{ см} \bigcirc 6 \text{ дм}$ $1 \text{ ц} \bigcirc 24 \text{ кг} + 68 \text{ кг}$
 $82 \text{ мм} - 67 \text{ мм} \bigcirc 1 \text{ см}$ $2 \text{ дм} \bigcirc 54 \text{ см} - 26 \text{ см}$

3. За малюнком склади задачу із запитанням: «Скільки грошей залишилося в Орісі?».

4. Доповни задачу одноцифровим числом та розв'яжи її. Порівняй із задачами однокласників і однокласниць. У секції плавання 35 дівчат, а хлопців — на менше. Скільки всього дівчат і хлопців у секції плавання?

 5. Спиши задачу, доповнивши її двоцифровим числом. Розв'яжи.

Фермер зібрав 51 ц врожаю помідорів, а огірків — на ц менше. Скільки центнерів помідорів та огірків разом зібрав фермер?

ОБЧИСЛЕННЯ ВИРАЗІВ ЗРУЧНИМ СПОСОБОМ

У 1. $39 - 19$ $42 + 4$ $72 - 3$ $18 + 9$ $43 - 4$
 $50 + 17$ $27 - 5$ $52 + 14$ $47 - 12$ $58 + 3$

2. Обчисли зручним для тебе способом.

$57 + 18$ $23 - 15$ $50 - 8$ $29 + 37 - 16$
 $45 - 27$ $39 + 8$ $82 - 47$ $83 - 28 + 17$

У 3. Обчисли та прочитай назву частини світу, до якої належить і Україна (починай з **Є**). <http://surl.li/rwkrrq> **Є** $87 - 29 + 3$ **О** $72 - 48$

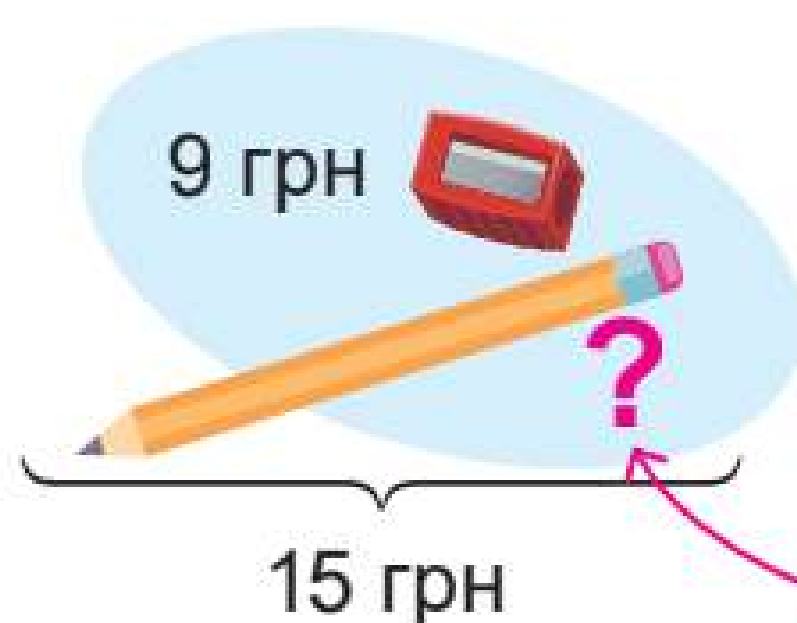

Р $48 + 24$ **П** $24 + 43 - 17$
В $61 - 13$ **А** $50 + 37$

Л 4. Склади усно план розв'язування та розв'яжи задачу.

За точилку й олівець разом Матвій заплатив 15 грн. Точилка коштує 9 грн. А набір наліпок на 24 грн дорожчий за олівець. Яка ціна набору наліпок?

?, на 24 грн дорожчий

Д 5. Обчисли зручним для тебе способом.

$32 - 19$ $73 + 28$ $60 - 6$ $43 + 28 - 37$
 $42 + 19$ $53 - 28$ $50 - 16$ $43 - 28 + 37$

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

У 1. $37 - 27$ $27 + 30$ $75 - 50$ $30 - 20 + 2$
 $29 - 12$ $42 + 13$ $50 - 3$ $20 + 70 - 7$

2. Обчисли. Підкресли вирази, значення яких більші за 30, але менші від 60.

$42 - 19$ $39 - 14 + 26$ $33 + 28$ $72 - (12 + 28)$
 $27 + 25$ $39 - 26 + 14$ $73 - 39$ $(74 - 12) + 28$

3. Побудуй відрізок AB , довжина якого більша за 5 см, але менша від 6 см. Вимірй довжину відрізка у міліметрах. Запиши результат.

4. $9 \text{ л} + 8 \text{ л} \bigcirc 15 \text{ л}$ $17 \text{ см} + 29 \text{ см} \bigcirc 4 \text{ дм}$
 $15 \text{ хв} + 45 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$ $23 \text{ ц} - 5 \text{ ц} \bigcirc 15 \text{ ц}$
 $43 \text{ мм} - 19 \text{ мм} \bigcirc 3 \text{ см}$ $87 \text{ хв} - 57 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$

5. Знайди периметр чотирикутника з довжинами сторін 3 см, 4 см, 6 см і 7 см.

6. У коробці 23 цукерки із чорного шоколаду. А з білого — на 5 цукерок менше. Скільки всього цукерок із чорного і білого шоколаду в коробці?

7. Обчисли. Підкресли вирази, значення яких більші за 40, але менші від 70.

$83 - 19$ $57 - 12 + 47$ $32 + 29$ $83 - (14 + 26)$
 $45 + 27$ $57 - 47 + 12$ $75 - 18$ $(83 - 14) + 26$

Перевір свої досягнення

1. $37 + 3$ $59 + 21$ $43 + 9$ $53 + 28 - 14$
 $49 - 9$ $60 - 18$ $52 - 7$ $92 - 26 + 15$

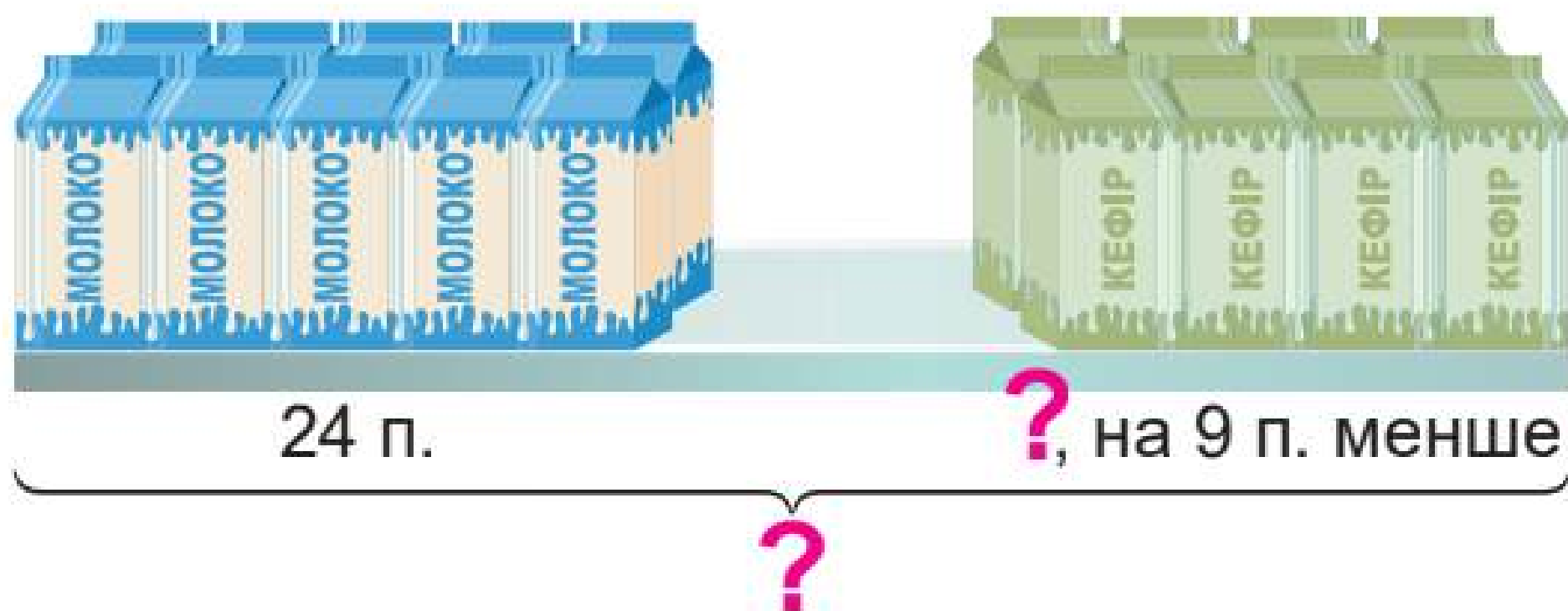
2. Побудуй відрізок CD , довжина якого більша за 6 см, але менша від 7 см. Вимірй довжину відрізка в міліметрах. Запиши результат.

3. $17 \text{ л} - 9 \text{ л} \bigcirc 10 \text{ л}$
 $23 \text{ ц} 18 \text{ ц} \bigcirc 40 \text{ ц}$

$54 \text{ мм} + 12 \text{ мм} \bigcirc 6 \text{ дм}$
 $83 \text{ хв} - 25 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$

4. Знайди периметр трикутника зі сторонами 14 см, 16 см і 17 см.

5. На полиці 24 пакети молока, а кефіру — на 9 пакетів менше. Скільки разом пакетів молока й кефіру на полиці?

Навчальний проєкт «Скільки я витрачаю часу?»

- ◆ Нумо ліпити сніговика! З допомогою дорослих засічи час, який витратиш на те, щоб скачати велику кулю; середню та малу кулі. Порівняй цей час.

- ◆ А тепер зроби ще корисніші дії! Засічи, скільки часу ти витрачаєш на виконання домашніх завдань з різних предметів, побутових справ тощо. Запиши і спробуй з'ясувати, де марно витрачаєш час.

Це допоможе тобі в майбутньому правильно розподіляти свій час.

БУКВЕНІ ВИРАЗИ. ЧИТАННЯ БУКВЕНОГО ВИРАЗУ

У 1. $37 + 30$ $42 - 2$ $18 + 21$
 $35 - 14$ $7 + 6$ $12 - 5$

2. Розглянь числові вирази. Який доданок сталий, а який — змінюється? Якщо замінити другий доданок буквою a , то до всіх виразів можна застосувати запис $10 + a$. Він складається із числа 10, знаку дії додавання $+$ та букви a .

$10 + 1$
 $10 + 2$
 $10 + 5$
 $10 + 17$

Вирази, що містять букву, називають **буквеними виразами**. У математиці букви у виразах позначають малими латинськими **a** (а), **b** (бе), **c** (це), **d** (де) та ін.

Якщо у виразі $10 + a$ замість a підставити 1, отримаємо числовий вираз $10 + 1$, якщо підставити 2, — $10 + 2$ тощо.

3. Прочитай буквені вирази по-різному, використовуючи відповідні слова в рамочках.

Додати Плюс
Збільшити Сума

$2 + a$

$7 - b$

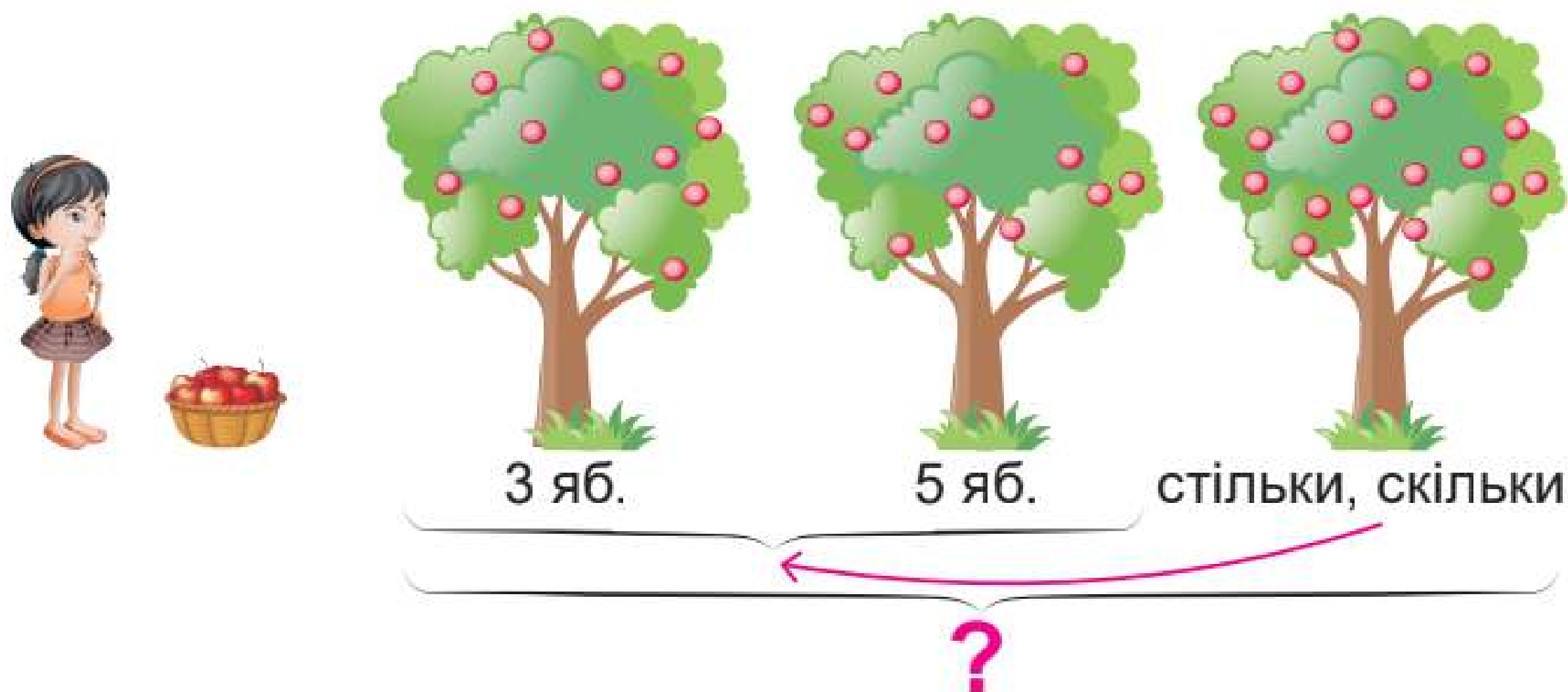
$c + 3$

$d - 1$

Відняти Мінус
Зменшити Різниця

4. $37 + 23 \bigcirc 60$ $20 + 30 \bigcirc 39 + 13$
 $28 - (3 + 5) \bigcirc 21$ $43 - 18 \bigcirc 25$
 $71 - 40 \bigcirc 59 - 18$ $12 + (7 - 3) \bigcirc 15$

5. З однієї яблуні Оленка зірвала 3 яблука, з іншої — 5 яблук, а з третьої — стільки, скільки з двох перших разом. Скільки яблук зірвала Оленка з трьох яблунь?

6. $52 - 29$ $36 - 20 + 9$ $43 + 27 - 13$ $27 + 48$
 $43 + 58$ $36 - (20 + 9)$ $43 + (27 - 13)$ $71 - 54$

ЗАПИС БУКВЕНОГО ВИРАЗУ. ДІЇ З ІМЕНОВАНИМИ ЧИСЛАМИ

1. $17 - 3$ $29 + 70$ $36 - 12$ $46 + 4$ $10 + 30 - 5$

2. $12 \text{ кг} + 70 \text{ кг} \bigcirc 1 \text{ ц}$ $17 \text{ см} + 30 \text{ см} - 28 \text{ см} \bigcirc 2 \text{ дм}$
 $35 \text{ хв} + 25 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$ $29 \text{ мм} - 3 \text{ мм} + 15 \text{ мм} \bigcirc 4 \text{ см}$

3. Розв'яжи задачу виразом.

В одному мішку 28 кг картоплі, в іншому — 37 кг, а в третьому — 18 кг. Скільки кілограмів картоплі у трьох мішках разом?

4. Запиши буквені вирази.

8 збільшити на a

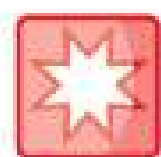
різниця чисел d і 9

15 зменшити на b

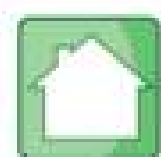
сума чисел b і 7

до 15 додати c

від a відняти 4

5. Склади задачу про ціну товарів, яка розв'язується тим самим виразом, що й попередня.

6. $49 \text{ см} + 23 \text{ см} + 1 \text{ дм}$

$52 \text{ л} - 13 \text{ л} + 27 \text{ л}$

$43 \text{ дм} + 17 \text{ дм} - 25 \text{ дм}$

$57 \text{ кг} + 18 \text{ кг} - 38 \text{ кг}$

$39 \text{ мм} - 12 \text{ мм} + 1 \text{ см}$

$23 \text{ хв} - 18 \text{ хв} + 1 \text{ год}$

ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕННЯ БУКВЕНОГО ВИРАЗУ ІЗ ЗАДАНИМ ЗНАЧЕННЯМ БУКВ

1. Розглянь буквений вираз $5 + a$. Його значення можна обчислити, якщо **задано значення букви a** . Для цього задане значення треба **підставити** замість букви a .

Обчислимо значення виразу $5 + a$, якщо $a = 3$ та якщо $a = 7$.

Якщо $a = 3$, то $5 + a = 5 + 3 = 8$.

Якщо $a = 7$, то $5 + a = 5 + 7 = 12$.

Зробимо висновок.

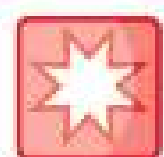
**Значення буквеного виразу залежить
від значення букви!**

2. Знайди значення виразу $b + 3$, якщо $b = 5$;
 $b = 9$;
 $b = 11$.

3. Знайди значення виразу $25 - c$, якщо $c = 3$;
 $c = 5$;
 $c = 10$.

4. Розв'яжи задачу окремими діями.

У дитячий садок завезли 45 л соку. Першого дня використали 18 л, а другого — 20 л. Скільки літрів соку залишилося?

5. Якими виразами можна розв'язати попередню задачу?

$$45 - 18 + 20$$

$$45 - 18 - 20$$

$$45 + 18 + 20$$

$$45 - (18 + 20)$$

$$45 + 18 - 20$$

6. Знайди значення виразу $a - 12$, якщо $a = 32$; $a = 41$; $a = 80$.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ДОДАВАННЯМ І ВІДНІМАННЯМ. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

1. $73 - 12$ $35 - 20$ $43 + 5$ $28 + 4$ $13 + 5 - 3$
 $73 + 12$ $35 + 20$ $43 - 5$ $28 - 4$ $13 - 5 + 3$

2. $70 + 20$ $43 + 12$ $29 + 35$ $43 + 19$ $17 + 3 + 9$
 $90 - 20$ $55 - 43$ $64 - 29$ $62 - 19$ $29 - (3 + 9)$

3. Пригадай правило, що починається словами: «Щоб знайти невідомий доданок, треба...».

4. Знайди невідомий доданок, використовуй правило. Зроби перевірку за зразком.

$$\text{❄} + 9 = 12 \quad 17 + \text{❄} = 23$$

$$4 + \text{❄} = 41$$

$$\text{❄} + 5 = 20$$

$$\text{❄} = 20 - 5 = 15$$

$$15 + 5 = 20$$

5. Першого дня ветлікар вилікував 5 собак і 7 кішок, а другого — на 9 тваринок більше, ніж першого. Скільки тваринок ветлікар вилікував другого дня?

6. Знайди невідомий доданок, використовуй правило. Зроби перевірку.

$$7 + \blacksquare = 19$$

$$\blacktriangle + 12 = 22$$

$$\bullet + 17 = 41$$

$$37 + \blacklozenge = 52$$

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВОГО

1. Знайди значення виразу $a + 7$, якщо $a = 2$;

$$a = 3;$$

$$a = 11.$$

2. Склади рівності за зразком та обчисли. Що одержиш, додавши до різниці від'ємник?

$$17 - 5 = 12$$

$$29 - 13 = \square$$

$$40 - 30 = \square$$

$$43 - 8 = \square$$

$$12 + 5 = 17$$

3. Мишко та Марійка розглядали записи в рамці.

$$- 5 = 12 \rightarrow 12 + 5 = 17$$

Невідоме
зменшуване

Від'ємник

Різниця

Різниця

Від'ємник

Невідоме
зменшуване

Діти дійшли висновку.

Щоб знайти невідоме зменшуване, треба до різниці додати від'ємник.

4. Яке число закриває геометрична фігура?

$$\blacksquare - 8 = 7$$

$$\bullet - 40 = 23$$

$$\blacklozenge - 9 = 26$$

$$\blacktriangle - 17 = 41$$

5. В Іллі 13 наліпок з футболістами й 17 — із тваринами. 9 наліпок з тваринами хлопчик віддав сестрі. На скільки більше в нього залишилося наліпок з футболістами, ніж із тваринами?

6. Яке число закриває сніжок?

☐ $- 5 = 4$ ☐ $- 8 = 37$ ☐ $- 25 = 30$ ☐ $- 24 = 31$

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗМЕНШУВАНОВОГО. ПРЯМИЙ КУТ

1. Знайди невідоме зменшуване, використай правило. Зроби перевірку за зразком.

☐ $- 21 = 43$ ☐ $- 14 = 29$
☐ $- 53 = 27$

☐ $- 3 = 20$

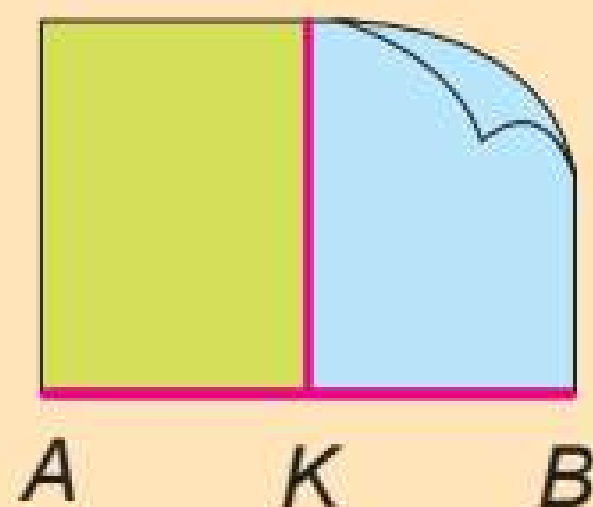
☐ $= 20 + 3 = 23$

$23 - 3 = 20$

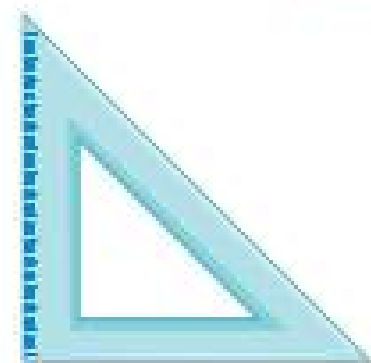
2. Якщо провести два промені з однієї точки, утвориться геометрична фігура **кут**.

3. Припустимо, є аркуш паперу з прямим краєм (відрізок AB). Його перегнули в точці K так, що відрізки KA і KB збіглися. Утворилося два **прямих кути**.

4. Перевірити, чи є кут прямим, можна за допомогою геометричного інструменту, який називають *косінець*. Покажи прямий кут косинця.

5. Покажи прямі кути серед предметів з твого довкілля.

6. У Ганнусі було 54 грн, а у Петрика — 36 грн. Ганнуса витратила 28 грн. У кого з дітей тепер більше грошей? На скільки?

7. Знайди невідоме зменшуване, використовуй правило. Зроби перевірку.

$$\square - 12 = 31$$

$$\square - 43 = 25$$

$$\square - 18 = 49$$

РОЗПІЗНАВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР. ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА ТА ЗМЕНШУВАНОГО

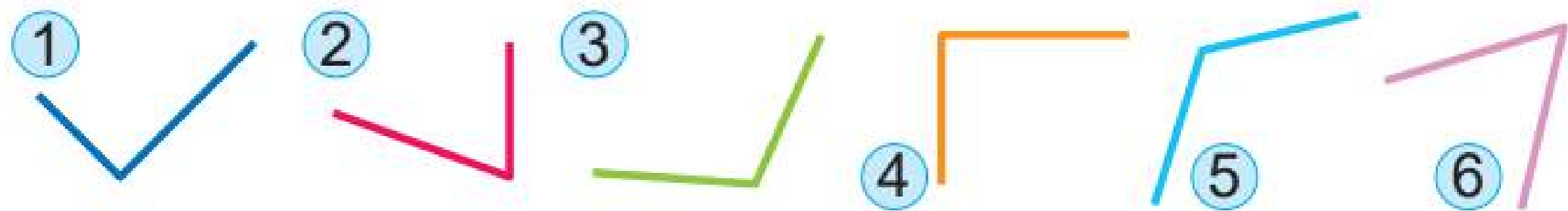
1. 12 л + 18 л
12 см + 2 дм

25 кг – 17 кг
87 мм – 5 см

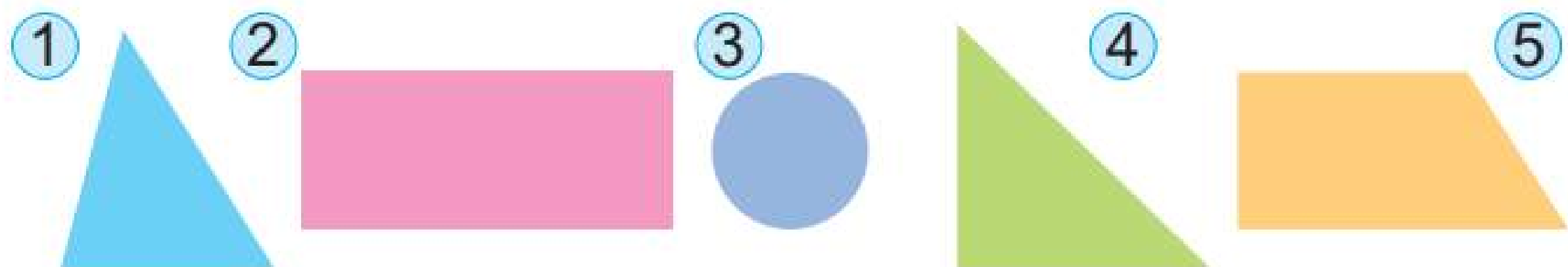
2. Знайди невідомий компонент дії та зроби перевірку.

$$\square + 7 = 23 \quad \square - 9 = 18 \quad 18 + \square = 29 \quad \square - 14 = 45$$

3. Спочатку «на око» визнач, які з кутів є прямими. Перевір себе за допомогою косинця.

4. Зазнач номери фігур, що мають прямі кути.

5. У кав'ярні Елінка замовила фруктовий салат за ціною 42 грн та чай за 18 грн, а Марко — хотдог, що на 12 грн дешевший за салат. Скільки гривень діти мають заплатити за все замовлення?

42 грн

18 грн

на 12 грн
дешевший

?

6. Знайди невідомий компонент дії та зроби перевірку.

$$- 8 = 4$$

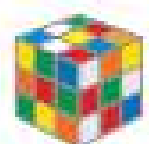
$$+ 7 = 11$$

$$- 31 = 52$$

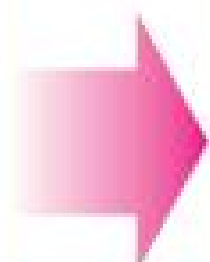

$$12 + = 41$$

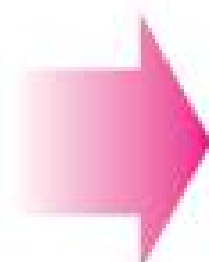

7. Ганнуса, Петрик, Іванко та Марійка — найкращі шахісти класу. На шкільні змагання треба виставити команду з двох гравців: хлопчика й дівчинки. Перелічи способи, якими це можна зробити.

Ганнуса
Петрик
Іванко
Марійка

Команда
Хлопчик
Дівчинка

Шкільні змагання

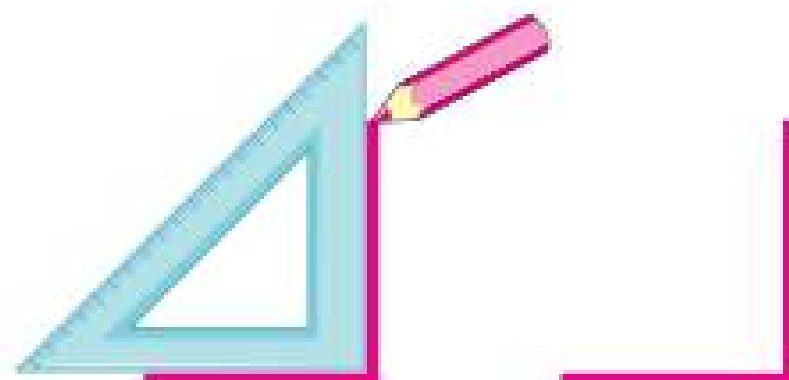
ПОБУДОВА ПРЯМОГО КУТА. ДОДАВАННЯ ТА ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

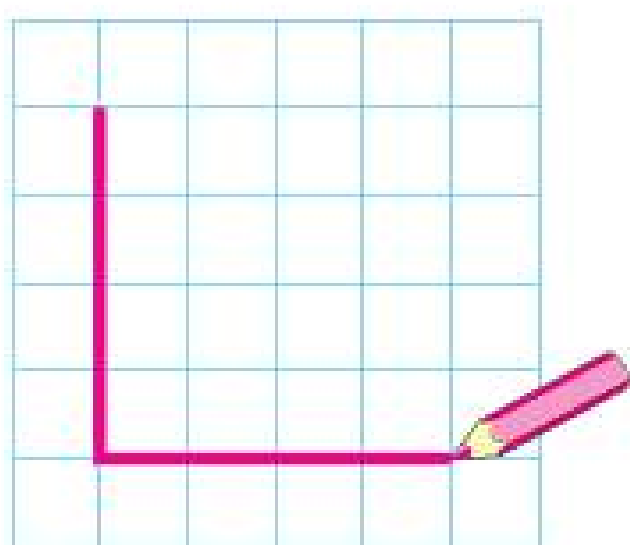
1.

$25 + 5$	$35 - 12$	$70 - 20 + 10$	$36 - 26 - 10$
$25 - 5$	$35 + 12$	$70 - (20 + 10)$	$36 - (26 - 10)$

2. Побудувати прямий кут можна за допомогою косинця. Досить обвести олівцем ті дві його сторони, які утворюють між собою прямий кут.

Також прямий кут легко побудувати в зошиті у клітинку.

3. Побудуй у зошиті два прямих кути.

4. ➡ $27 + 12 - 10$ $52 - 8 + 14$ $67 - (12 + 3)$
 $(58 + 7) - 11$ $29 + 31 + 7$ $54 - 49 + 22$

5. $17 \text{ кг} + 29 \text{ кг} \bigcirc 45 \text{ кг}$ $14 \text{ см} + 29 \text{ см} - 5 \text{ см} \bigcirc 4 \text{ дм}$
 $73 \text{ л} - 25 \text{ л} \bigcirc 45 \text{ л}$ $17 \text{ мм} - 5 \text{ мм} + 28 \text{ мм} \bigcirc 4 \text{ см}$
 $47 \text{ хв} + 13 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$ $17 \text{ м} + 3 \text{ м} - 8 \text{ м} \bigcirc 12 \text{ м}$

6. Пакетик соку коштує 17 грн, а шоколадка — 28 грн. Скільки гривень треба заплатити за два пакетики соку та шоколадку?

7. $37 + 29 \bigcirc 65$ $73 - 45 - 9 \bigcirc 25$
 $82 - 35 \bigcirc 47$ $73 - (45 - 9) \bigcirc 25$

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА

1. Знайди значення виразу $27 - b$, якщо $b = 5$; $b = 7$; $b = 12$.

2. Склади рівності за зразком та обчисли. Що одержиш, якщо від зменшуваного віднімеш різницю?

$18 - 3 = 15$ $48 - 17 = \square$ $90 - 20 = \square$ $52 - 9 = \square$
 $18 - 15 = 3$

3. Мишко та Марійка розглядали записи в рамці.

$$\begin{array}{ccccccc} 18 & - & \text{Невідомий} & = & 15 & \rightarrow & 18 & - & 15 & = & 3 \\ \text{Зменшуване} & & \text{від'ємник} & & \text{Різниця} & & \text{Зменшуване} & & \text{Різниця} & & \text{Невідомий} \\ & & & & & & & & & & \text{від'ємник} \end{array}$$

Діти дійшли висновку.

Щоб знайти невідомий від'ємник, треба від зменшуваного відняти різницю.

Запам'ятай це правило.

4. Знайди невідоме число.

$$17 - \square = 3 \quad 25 - \square = 12 \quad 80 - \square = 50 \quad 52 - \square = 29$$

5. У коробці 6 зелених і 12 червоних кульок. Коли прикрасили ялинку, у коробці залишилося 2 червоні кульки. Скількома кульками прикрасили ялинку?

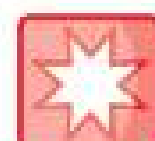

Прикрасили

Залишилося

 6. Спробуй розв'язати попередню задачу виразом.

 7. Яке число заховалося за геометричною фігурою?

$$19 - \blacksquare = 6 \quad 37 - \blacklozenge = 15 \quad 45 - \bullet = 10 \quad 37 - \blacktriangle = 19$$

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ВІД'ЄМНИКА. ПРЯМОКУТНИК

1. Знайди невідомий від'ємник, використовуй правило. Зроби перевірку за зразком.

$$29 - \triangle = 27$$

$$87 - \blacksquare = 52$$

$$46 - \blacklozenge = 27$$

$$23 - \bullet = 12$$

$$\bullet = 23 - 12 = 11$$

$$23 - 11 = 12$$

2. $49 \text{ кг} + 16 \text{ кг} - 18 \text{ кг}$

$$52 \text{ л} - 19 \text{ л} + 37 \text{ л}$$

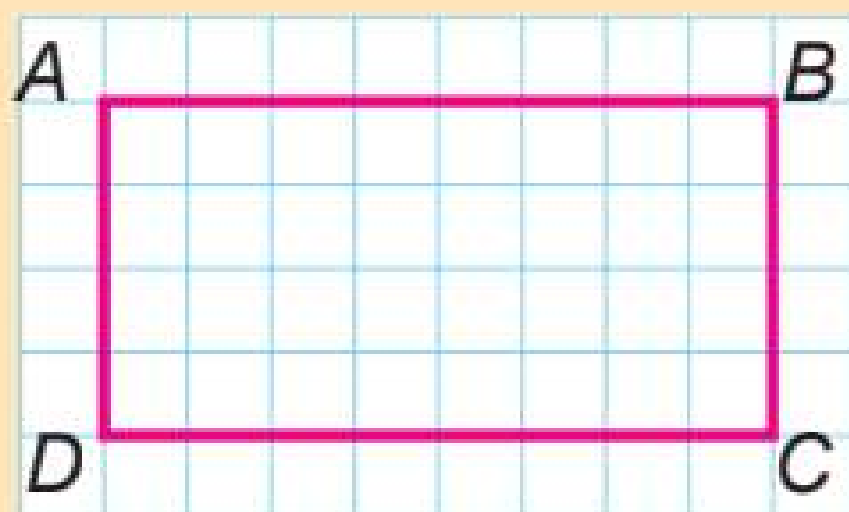
$$12 \text{ см} + 39 \text{ см} - 2 \text{ дм}$$

$$49 \text{ мм} - 13 \text{ мм} + 3 \text{ см}$$

3. Чотирикутник, у якого всі кути прямі, називають **прямокутником**. Вершини прямокутника позначають великими латинськими літерами.

На малюнку точки A , B , C і D — вершини прямокутника $ABCD$. У прямокутнику $ABCD$ довжини двох сторін дорівнюють по 4 см і двох — по 2 см. Це можна записати так:

$$AD = BC = 2 \text{ см}; AB = CD = 4 \text{ см}.$$

4. Дві сторони прямокутника, які не мають спільних вершин, називають **протилежними сторонами** прямокутника.

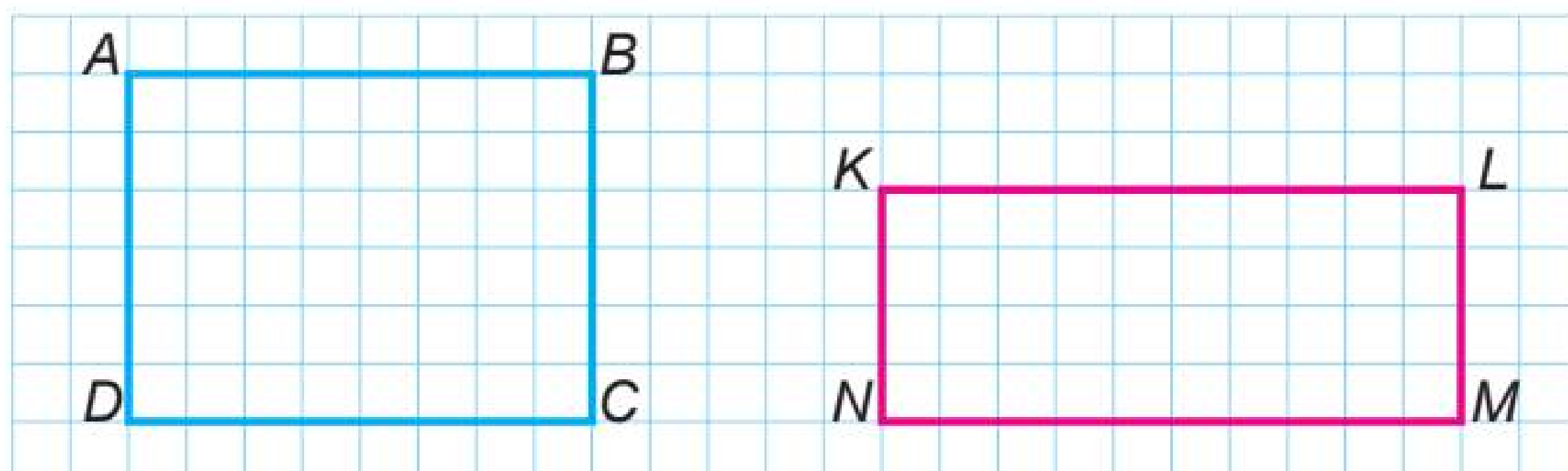
Довжини протилежних сторін прямокутника рівні між собою.

На малюнку прямокутника $ABCD$ маємо AB і CD — протилежні сторони; AD і BC — протилежні сторони.

У 5. Які предмети з твого довкілля мають форму прямокутника?

6. Вимірйай сторони прямокутників та зроби відповідні записи.

7. Лікар прописав пацієнтові приймати по 1 пігулці тричі на день кожні 5 годин. Скільки треба часу, щоб прийняти всі три пігулки?

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО КОМПОНЕНТА ДІЇ ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ. ПОБУДОВА ПРЯМОКУТНИКА

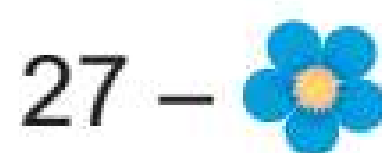

1. Знайди значення виразу $a - 12$, якщо $a = 15$; $a = 22$; $a = 37$.

2. Знайди невідомий компонент дії та зроби перевірку.

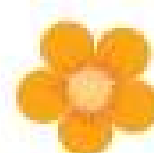
$$+ 9 = 25$$

$$27 - = 12$$

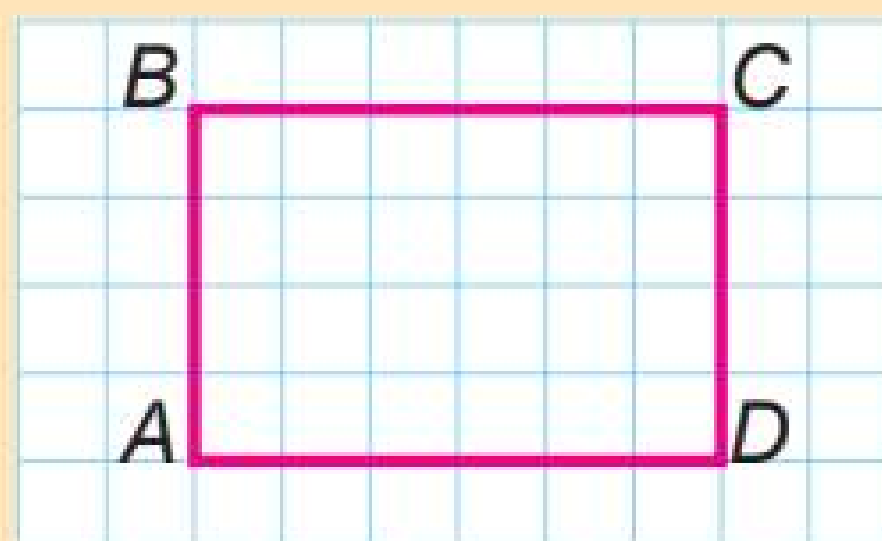

$$23 + = 47$$

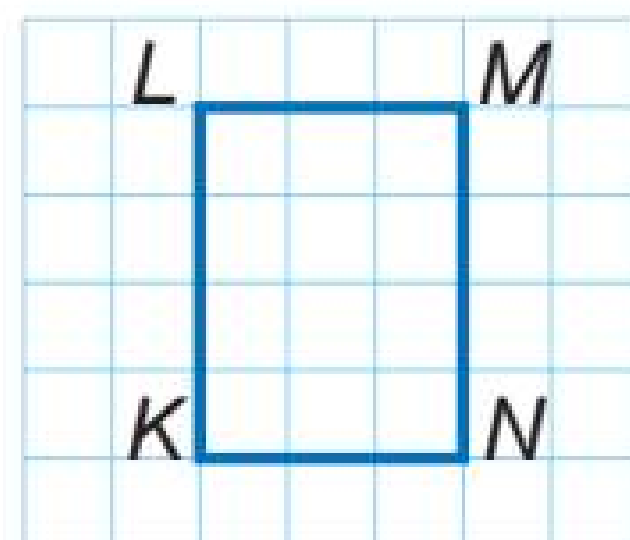
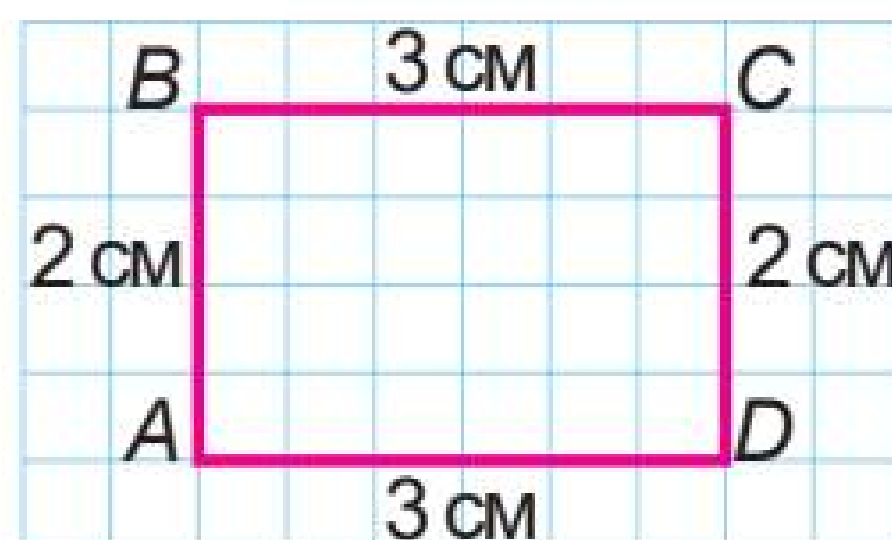
$$- 14 = 42$$

3. Сторони AB і AD мають спільну вершину — точку A . Їх називають **суміжними** (або **сусідніми**) **сторонами прямокутника**. Також сусідніми є сторони DA і DC . Сусідні сторони прямокутника називають його **довжиною** і **шириною**.

4. Запиши всі пари протилежних сторін прямокутника $KLMN$; усі пари суміжних сторін цього прямокутника.

5. Щоб побудувати прямокутник, треба знати довжини його суміжних сторін. Зручно будувати прямокутник на папері в клітинку. Розглянь, як побудовано прямокутник $ABCD$ зі сторонами 3 см і 2 см. Склади план такої побудови.

6. Побудуй прямокутник зі сторонами:

1) 4 см і 1 см; 2) 5 см і 3 см.

7. Побудуй прямокутник зі сторонами:

1) 4 см і 3 см; 2) 6 см і 2 см.

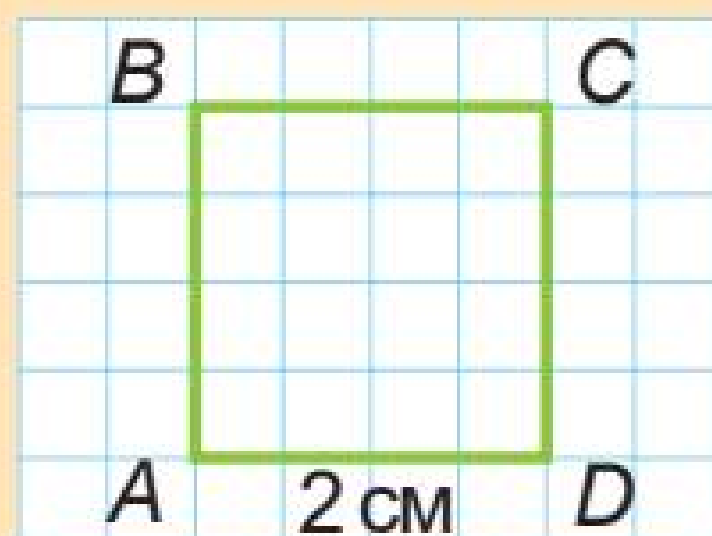
КВАДРАТ. ПОБУДОВА КВАДРАТА

1. Знайди невідомий компонент дії.

$$\blacksquare - 12 = 43 \quad 14 + \bullet = 18 \quad 60 - \blacktriangle = 40 \quad \blacklozenge + 31 = 67$$

2. Прямокутник, у якого всі сторони рівні, називають **квадратом**. На малюнку зображено квадрат $ABCD$ зі стороною 2 см.

3. Щоб побудувати квадрат, досить знати довжину його сторони. Побудуй квадрат зі сторонами: 1) 3 см; 2) 15 мм.

4. Знайди значення виразу $a + 17$, якщо $a = 25$; $a = 47$; $a = 52$.

5. Знайди значення виразу $40 - b + 29$, якщо $b = 15$.

6. Склади задачі за малюнками та розв'яжи їх.

Було —

Дали —

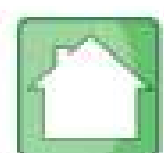
Стало — ?

Було —

Витратив — 37 грн

Залишилося — ?

7. Побудуй квадрат зі стороною: 1) 4 см; 2) 25 мм.

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Обчисли вираз $20 + 30 + b$, якщо $b = 7$; $b = 19$.

2. Знайди невідомий компонент дії. Зроби перевірку.

$$\square + 23 = 45$$

$$72 - \square = 13$$

$$\square - 48 = 24$$

3. Побудуй прямокутник $ABCD$ зі сторонами 3 см і 7 см. Познач його вершини буквами.

4. $42 \text{ кг} + 29 \text{ кг}$ $39 \text{ см} + 28 \text{ см} - 3 \text{ дм}$ $48 \text{ ц} + 25 \text{ ц}$
 $73 \text{ л} - 27 \text{ л}$ $47 \text{ мм} - 19 \text{ мм} + 5 \text{ см}$ $51 \text{ год} - 23 \text{ год}$

5. У пекарні було 49 кг пшеничного борошна і 27 кг житнього борошна. За день витратили 35 кг пшеничного борошна. На скільки більше кілограмів житнього борошна, ніж пшеничного, залишилося в пекарні?

Було

Витратили

Залишилося

На.. ?

6. Знайди невідомий компонент дії. Виконай перевірку.

$$\blacklozenge - 29 = 32$$

$$\blacktriangle + 17 = 61$$

$$93 - \blacksquare = 5$$

7. Олівець на 3 грн дешевший за ручку, а разом вони коштують 13 грн. Яка ціна олівця?

?, на 3 грн
дешевший

13 грн

Перевір свої досягнення

1. $97 \text{ л} - 12 \text{ л}$

$$48 \text{ ц} + 29 \text{ ц}$$

$$84 \text{ см} - 55 \text{ см} + 2 \text{ дм}$$

$$42 \text{ кг} + 27 \text{ кг}$$

$$21 \text{ год} - 13 \text{ год}$$

$$17 \text{ мм} + 13 \text{ мм} - 1 \text{ см}$$

2. Знайди значення виразу $48 + a$, якщо $a = 10$, $a = 17$.

3. Знайди невідомий компонент дії. Зроби перевірку.

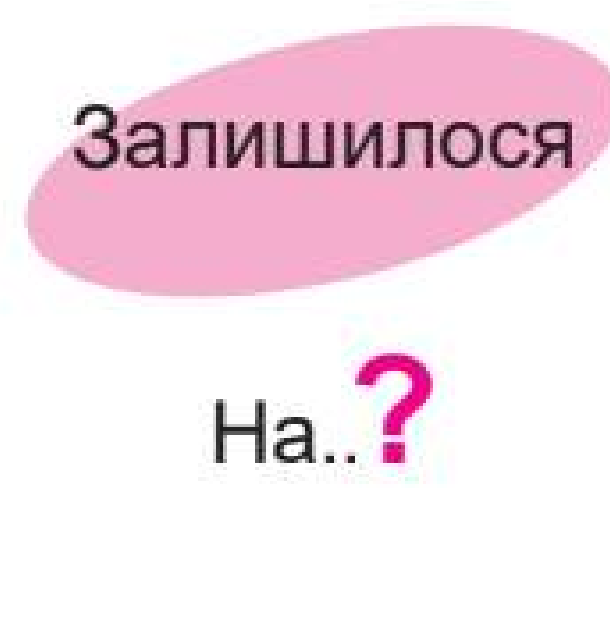
$$\square + 12 = 29$$

$$40 - \square = 28$$

$$\square - 15 = 57$$

4. Побудуй прямокутник зі сторонами 15 мм і 25 мм.

5. У конверті було 27 трикутників і 18 квадратів. Для уроку вчителька взяла 16 трикутників. На скільки більше в конверті залишилося квадратів, ніж трикутників?

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

СУМА ОДНАКОВИХ ДОДАНКІВ

1. Танок виконує чотири пари дітей. Скільки всього дітей виконує танок?

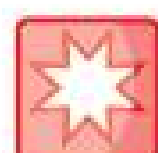

$$2 + 2 + 2 + 2 = \square$$

2. На клумбі розквітло п'ять кущів, по три троянди на кожному. Скільки всього троянд розквітло?

3. $10 + 10 + 10$ $7 + 7 + 7 + 7$ $2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

 4. Придумай та розв'яжи задачу, у якій треба:

1) число 8 додати 5 разів;

2) число 12 додати 3 рази.

 5. Який сьогодні день тижня? Який був учора? Буде завтра? Яке число місяця? Яке число буде через п'ять днів?

 6. $9 + 9 + 9 + 9$ $3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3$
 $11 + 11 + 11$ $2 + 2 + 2 + 2$
 $5 + 5 + 5 + 5 + 5$ $6 + 6 + 6 + 6 + 6$

ДІЯ МНОЖЕННЯ

1. Ти вже знаєш дві арифметичні дії: додавання і віднімання. Третьою арифметичною дією є *множення*.

Додавання однакових доданків називають **множенням**. Суму однакових доданків $2 + 2 + 2 + 2 = 8$ записують так:

$$2 \cdot 4 = 8$$

Запис слід читати так: «*Два помножити на чотири дорівнює вісім*». Крапка ($\cdot$) — **знак множення**.

2. Обчисли та заміни додавання множенням.

$7 + 7 + 7$

$19 + 19$

$5 + 5 + 5 + 5 + 5$

$4 + 4 + 4 + 4$

$23 + 23$

$1 + 1 + 1 + 1$

$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$

3. Розглянь календар на лютий 2025 року. Дай відповіді на запитання.

ЛЮТИЙ					2025	
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

1) Яким днем тижня є 8 лютого? 19 лютого?

2) На яке число припадає перша неділя місяця? Останній понеділок місяця?

3) Скільки в лютому вівторків?

Придумай ще запитання. Обміняйся ними з дітьми класу.

4. $39 + 27$ $43 - 18$ $50 + 27 - 8$ $50 - 27 - 8$
 $39 - 27$ $43 + 18$ $50 + (27 - 8)$ $50 - (27 - 8)$

5. Прочитай задачу, розглянь короткий запис. Зверни увагу на заміну слів «дорожчий» на «більше», «дешевший» — на «менше». Усно склади план розв'язування. Розв'яжи задачу.

Ручка коштує 8 грн, зошит на 5 грн дорожчий за ручку, а олівець на 10 грн дешевший за зошит. Яка ціна олівця?

Р. — 8 грн

З. — ?, на 5 грн більше

О. — ?, на 10 грн менше

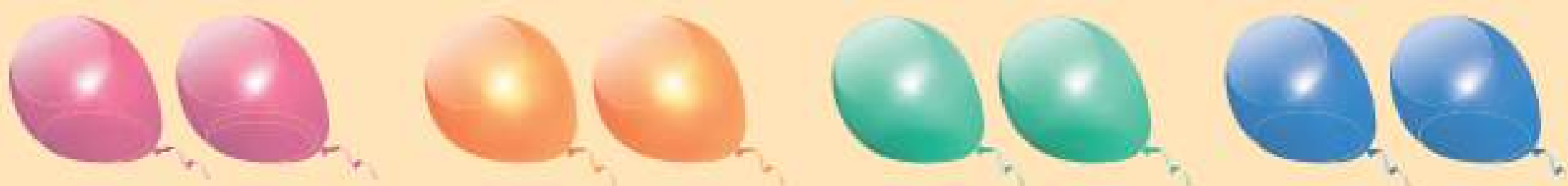

6. Заміни додавання множенням.

$$\begin{array}{lll} 27 + 27 & 14 + 14 + 14 + 14 & 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 \\ 3 + 3 + 3 & 2 + 2 + 2 + 2 + 2 & 6 + 6 + 6 + 6 \\ 10 + 10 & 12 + 12 + 12 & 5 + 5 + 5 + 5 \end{array}$$

НАЗВИ КОМПОНЕНТІВ ТА РЕЗУЛЬТАТ ДІЇ МНОЖЕННЯ

1. Запам'ятай, як називають числа при множенні.

$$2 \cdot 4 = 8$$

Мно́жник Мно́жник Добу́ток

Вираз $2 \cdot 4$ також називають **добу́тком**.

Число **8** — **значення виразу**.

Перший множник показує, які однакові числа додаються. Другий — скільки в сумі однакових доданків. Тому рівність $2 \cdot 4 = 8$ можна ще прочитати так:

«По 2 взяли чотири рази й отримали 8»
або: «Добуток чисел 2 і 4 дорівнює 8».

2. Прочитай по-різному добутки.

$$7 \cdot 3 \quad 8 \cdot 4 \quad 19 \cdot 2.$$

3. Заміни множення додаванням та обчисли. Чи є серед значень виразів рівні між собою?

$$\begin{array}{llll} 19 \cdot 2 & 2 \cdot 6 & 7 \cdot 3 & 1 \cdot 5 \\ 3 \cdot 7 & 6 \cdot 2 & 4 \cdot 3 & 8 \cdot 4 \end{array}$$

4. 1) Випиши вирази, де додавання можна замінити множенням, та виконай цю заміну.

$3 + 3 + 3 + 3 \quad \text{Е}$

$3 + 3 + 3 + 4 \quad \text{А}$

$7 + 7 \quad \text{Д}$

$9 + 9 + 9 + 9 + 9 \quad \text{К}$

$13 + 13 + 13 \quad \text{О}$

$2 + 2 + 2 \quad \text{М}$

$5 + 10 + 10 \quad \text{Т}$

$7 + 8 \quad \text{П}$

$1 + 2 + 3 \quad \text{Р}$

2) Обчисли виписані суми. Постав їх у порядку зростання і дізнайся кличку Оленчиного котика.

? **?** **?** **?** **?**

5. Накресли прямокутник, сторони якого дорівнюють 15 мм і 4 см.

6. Заміни множення додаванням та обчисли.

$3 \cdot 5$

$4 \cdot 4$

$17 \cdot 2$

$1 \cdot 6$

$2 \cdot 8$

$5 \cdot 2$

$10 \cdot 6$

$9 \cdot 4$

7. Продовж ряд чисел ще на чотири числа.

5; 7; 6; 8; 7; 9; 8; 10; 9; ; ; ;

ПЕРЕСТАВНИЙ ЗАКОН МНОЖЕННЯ. МНОЖЕННЯ НА 1

1. Назви дії та прочитай вирази. Назви компоненти дій.

$9 - 5$

$7 \cdot 2$

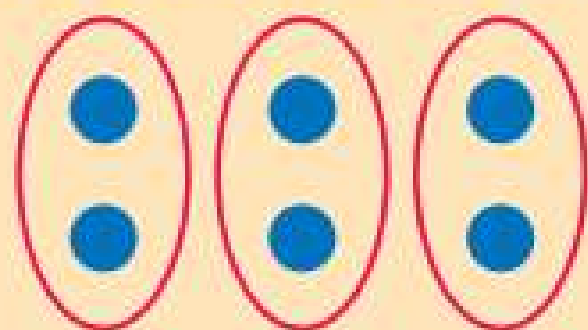
$4 + 7$

$5 \cdot 9$

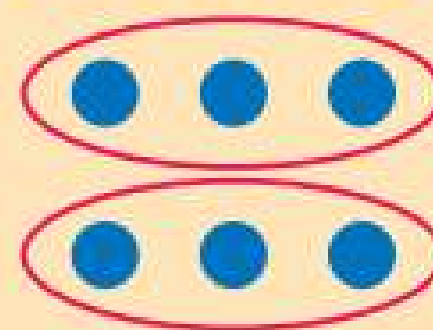
$10 - 2$

$8 + 1$

2. Розглянь малюнки та рівності.

$2 + 2 + 2 = 2 \cdot 3 = 6$

$3 + 3 = 3 \cdot 2 = 6$

Отримаємо **переставний закон множення**.

Від перестановки множників добуток не змінюється.

3. Випиши рівні добутки парами, з'єднай їх знаком рівності (обчислювати добутки не треба).

$17 \cdot 2$	$5 \cdot 9$	$9 \cdot 1$	$8 \cdot 3$
$3 \cdot 8$	$2 \cdot 17$	$9 \cdot 5$	$1 \cdot 9$

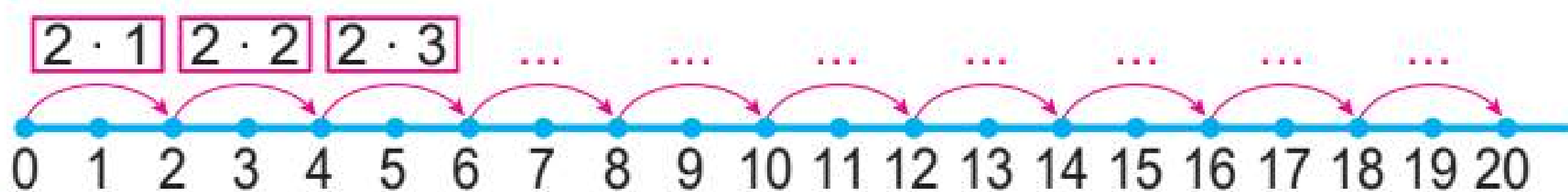
4. Нехай треба помножити $5 \cdot 1$. Тоді слід розглянути суму, що складається з одного доданка. Це в математиці не прийнято. Тому домовилися, що

Добуток будь-якого числа на 1 дорівнює тому самому числу.

Наприклад: $5 \cdot 1 = 5$; $17 \cdot 1 = 17$; $2 \cdot 1 = 2$; $3 \cdot 1 = 3$.

Запам'ятай: $a \cdot 1 = a$ та $1 \cdot a = a$.

5. Поясни, як можна виконати множення використовуючи числовий відрізок. Запиши відповідні вирази, обчисли.

6. Випиши рівні добутки парами, з'єднавши їх знаком рівності. Заміни множення додаванням, обчисли.

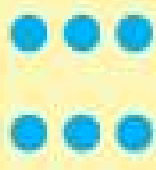
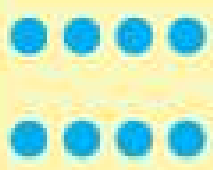
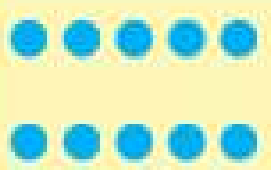
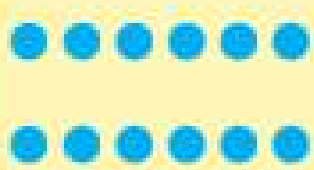
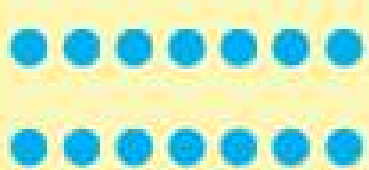
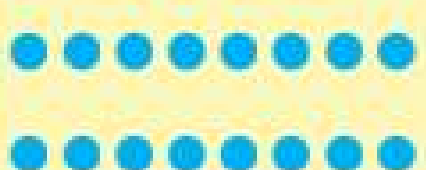
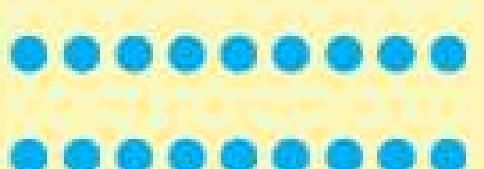
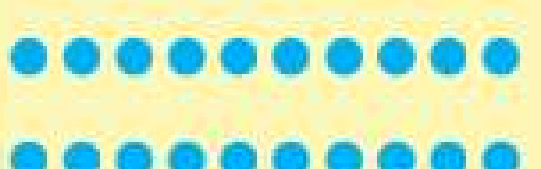
$3 \cdot 5$	$2 \cdot 7$	$4 \cdot 6$	$7 \cdot 2$	$6 \cdot 4$	$5 \cdot 3$
-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 2 ТА НА ЧИСЛО 2

1. $7 \cdot 1$ $30 \cdot 2$ $1 \cdot 9$ $5 \cdot 3$ $4 \cdot 2$ $10 \cdot 3$

2. Колись давно множення виконували способом додавання, витрачаючи багато часу. А потім склали таблиці множення. Розглянь та прочитай *таблицю множення числа 2 та на число 2*.

	два на один	$2 \cdot 1 = 2$
	два на два	$2 \cdot 2 = 4$
	два на три	$2 \cdot 3 = 6$
	два на чотири	$2 \cdot 4 = 8$
	два на п'ять	$2 \cdot 5 = 10$
	два на шість	$2 \cdot 6 = 12$
	два на сім	$2 \cdot 7 = 14$
	два на вісім	$2 \cdot 8 = 16$
	два на дев'ять	$2 \cdot 9 = 18$
	два на десять	$2 \cdot 10 = 20$

$1 \cdot 2 = 2$
$2 \cdot 2 = 4$
$3 \cdot 2 = 6$
$4 \cdot 2 = 8$
$5 \cdot 2 = 10$
$6 \cdot 2 = 12$
$7 \cdot 2 = 14$
$8 \cdot 2 = 16$
$9 \cdot 2 = 18$
$10 \cdot 2 = 20$

Повторюй таблицю щодня!

3. Обчисли, використовуй за потреби таблиці.

$2 \cdot 9$ $1 \cdot 17$ $8 \cdot 2$ $4 \cdot 1$ $2 \cdot 10$ $7 \cdot 2$ $5 \cdot 2$

4. Розв'яжи задачу двома способами (додаванням і множенням).

Купили 4 пакети соку, по 2 л у кожному. Скільки літрів соку купили?

5. $2 \cdot 8$ $3 \cdot 2$ $1 \cdot 9$ $2 \cdot 4$ $7 \cdot 1$ $5 \cdot 2$ $1 \cdot 4$

6. Іринка хотіла розкласти кульки по 2 в коробку, але одна кулька виявилася зайвою. Тоді дівчинка розклала по 3 кульки в кожну коробку, і зайвих кульок не лишилося. Скільки кульок у Іринки, якщо їх більше за 3, але менше від 12?

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 2 ТА НА ЧИСЛО 2. ДІАГРАМИ

1. Обчисли (за потреби використовуй таблиці множення числа 2 та на число 2).

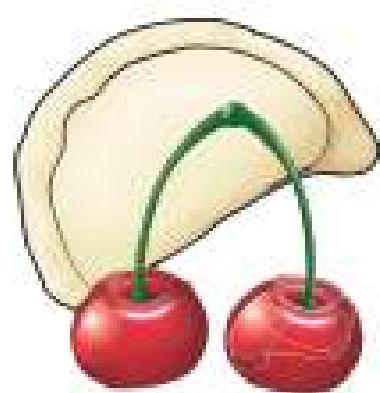
$$5 \cdot 2 \quad 1 \cdot 17 \quad 2 \cdot 9 \quad 9 \cdot 1 \quad 2 \cdot 7 \quad 8 \cdot 2$$

$$5 - 2 \quad 1 + 17 \quad 2 + 9 \quad 9 - 1 \quad 2 + 7 \quad 8 - 2$$

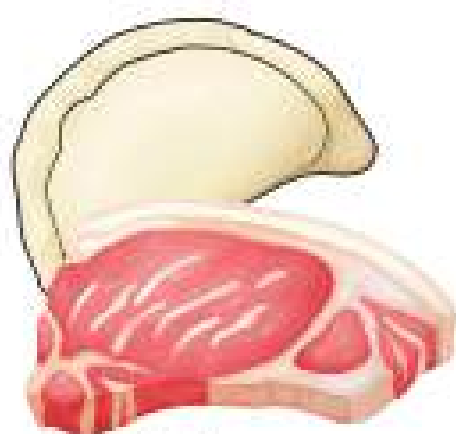
2. Застосуй переставний закон та обчисли вирази.

$$2 \cdot 11 \quad 3 \cdot 7 \quad 2 \cdot 14 \quad 2 \cdot 31 \quad 3 \cdot 11 \quad 2 \cdot 45$$

3. Зліпили 38 вареників. 3 них 12 вареників з вишнями, 17 — з м'ясом, а решта — із сиром. Скільки вареників із сиром зліпили?

12 в.

17 в.

?

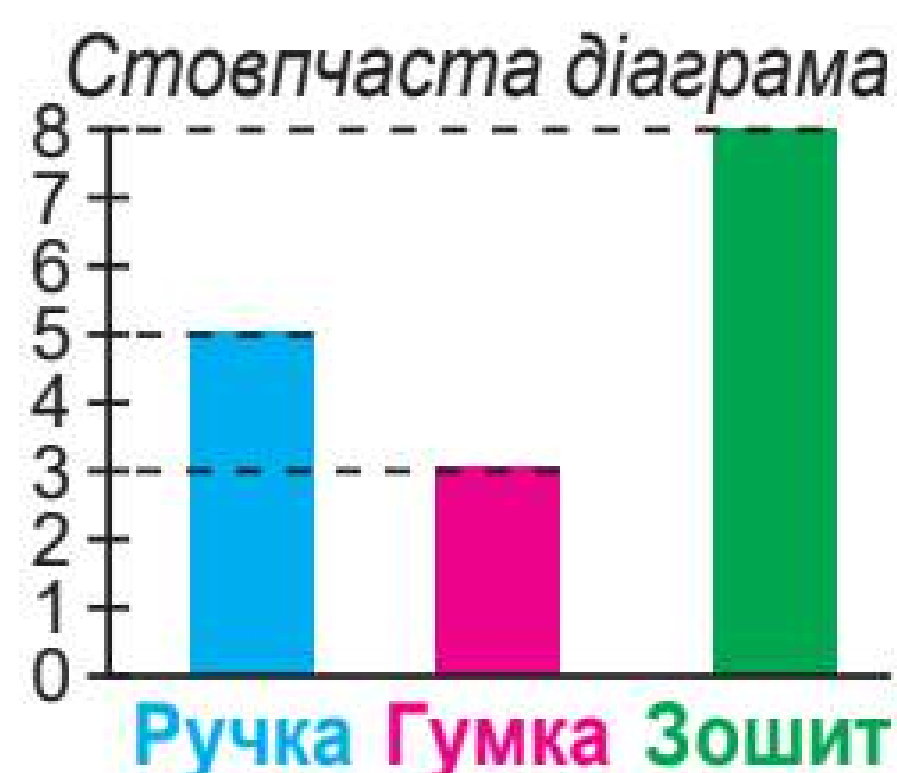
38 в.

4. Олівець коштує 2 грн. Скільки гривень коштують 8 таких олівців?

5. Розглянь дані таблиці та діаграми, побудовані за цими даними.

Товар	Ціна, грн
Ручка	5
Гумка	2
Зошит	8

Діагра́ма — це один з наочних способів зображення співвідношень між величинами.

Придумай запитання за діаграмами. Обміняйтеся ними в парах.

6. $7 \cdot 2$ $15 \cdot 1$ $27 + 12$ $2 \cdot 10$ $43 - (10 + 18)$
 $1 \cdot 4$ $9 \cdot 2$ $2 \cdot 4$ $31 - 19$ $54 + (29 - 17)$

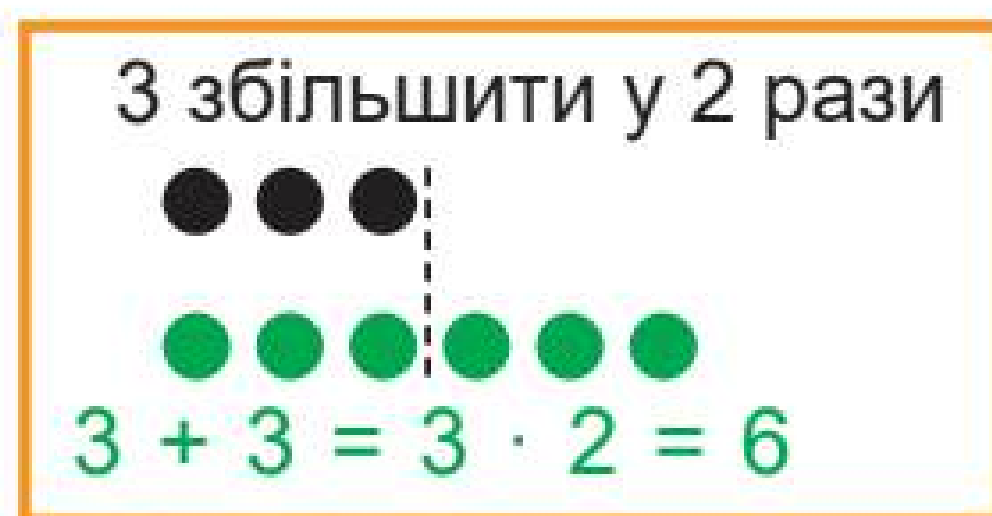
ЗБІЛЬШЕННЯ ЧИСЛА В КІЛЬКА РАЗІВ

1. Збільш на 2 кожне із чисел: 18, 5, 29, 27.

2. Розглянь схеми та порівняй.

Збільшити **на 2** — означає **додати 2**.

Збільшити **у 2 рази** — означає **помножити на 2**.

3. Збільш у 2 рази кожне із чисел.

4, 7, 5, 10

4. Поясни умови задач. Постав доцільні запитання. Розв'яжи задачі.

Іринка помила 5 тарілок, а Макс — на 2 тарілки більше.

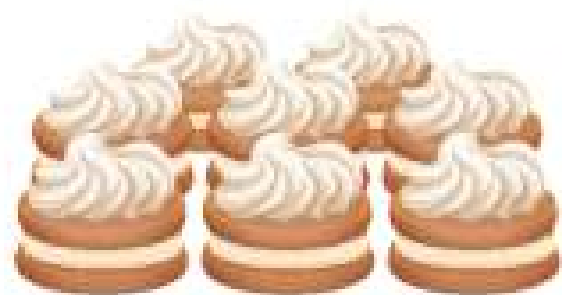
Мишко зробив 9 присідань, а Ганнуся — у 2 рази більше.

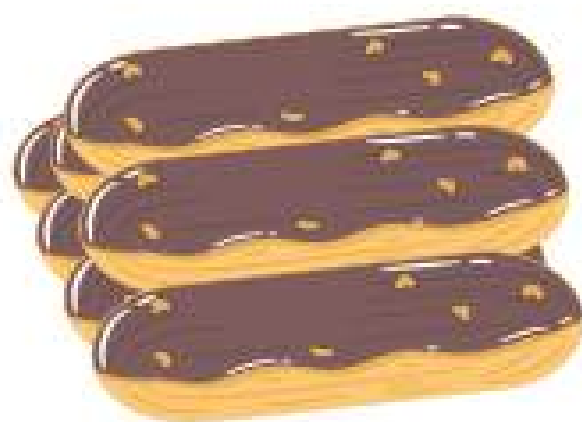
5. Побудуй прямокутник, довжина однієї сторони якого дорівнює 3 см, а іншої — у 2 рази більша.

6. Оріся купила 8 тістечок безе та 7 еклерів. На святкуванні дня народження з'їли 12 тістечок. Скільки тістечок залишилося?

БУЛО

8 т.

7 т.

З'ЇЛИ ЗАЛИШИЛОСЯ
12 т. ?

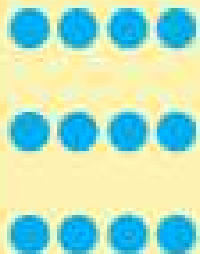
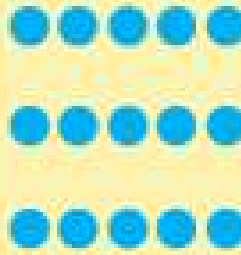
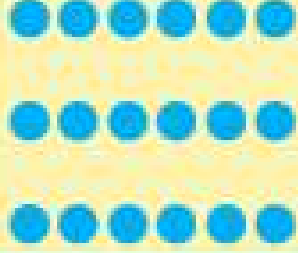
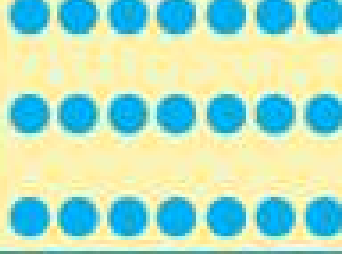
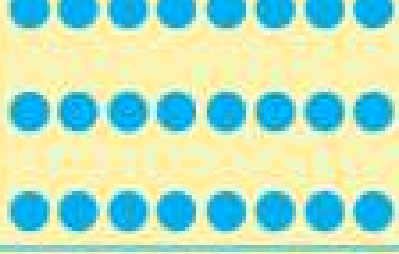
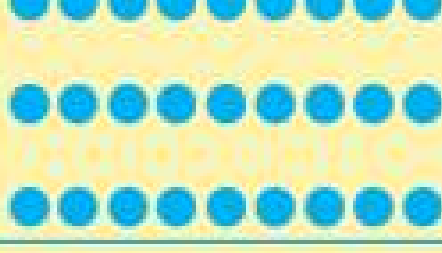
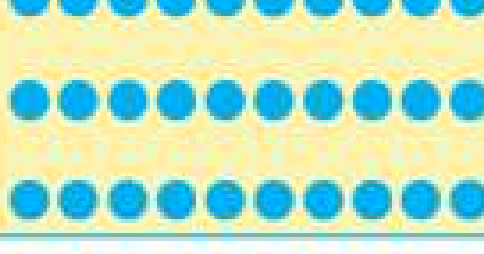
7. Збільш у 2 рази кожне із чисел: 6, 3, 9, 2. Запиши рівності.

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 3 ТА НА ЧИСЛО 3

1. Збільш число 2 у 7 разів; у 3 рази; у 10 разів.

2. Розглянь та прочитай таблицю множення числа 3 та на 3. Повторюй її щодня!

	<i>три на один</i>	$3 \cdot 1 = 3$	$1 \cdot 3 = 3$
	<i>три на два</i>	$3 \cdot 2 = 6$	$2 \cdot 3 = 6$
	<i>три на три</i>	$3 \cdot 3 = 9$	$3 \cdot 3 = 9$
	<i>три на чотири</i>	$3 \cdot 4 = 12$	$4 \cdot 3 = 12$
	<i>три на п'ять</i>	$3 \cdot 5 = 15$	$5 \cdot 3 = 15$
	<i>три на шість</i>	$3 \cdot 6 = 18$	$6 \cdot 3 = 18$
	<i>три на сім</i>	$3 \cdot 7 = 21$	$7 \cdot 3 = 21$
	<i>три на вісім</i>	$3 \cdot 8 = 24$	$8 \cdot 3 = 24$
	<i>три на дев'ять</i>	$3 \cdot 9 = 27$	$9 \cdot 3 = 27$
	<i>три на десять</i>	$3 \cdot 10 = 30$	$10 \cdot 3 = 30$

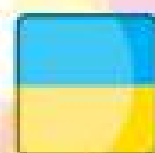
3. $3 \cdot 9$
 $1 \cdot 9$

$7 \cdot 2$
 $3 \cdot 5$

$4 \cdot 3$
 $8 \cdot 3$

$2 \cdot 5$
 $27 \cdot 1$

4. Довжина відрізка AB дорівнює 4 см. Побудуй відрізок CD , довший за AB на 3 см, та відрізок KL , довший за AB у 3 рази.

 5. Коли міськрада на День Незалежності України вивісила 12 прапорів на площі і 27 — на вулицях міста, залишилося вивісити ще 32 прапори. Скільки прапорів було заплановано вивісити?

 6. $8 \cdot 2 \bigcirc 17$ $2 \cdot 5 \bigcirc 2 + 5$ $4 \cdot 3 \bigcirc 3 \cdot 4$
 $3 \cdot 9 \bigcirc 27$ $7 \cdot 3 \bigcirc 17 + 3$ $3 \cdot 10 \bigcirc 15 + 16$

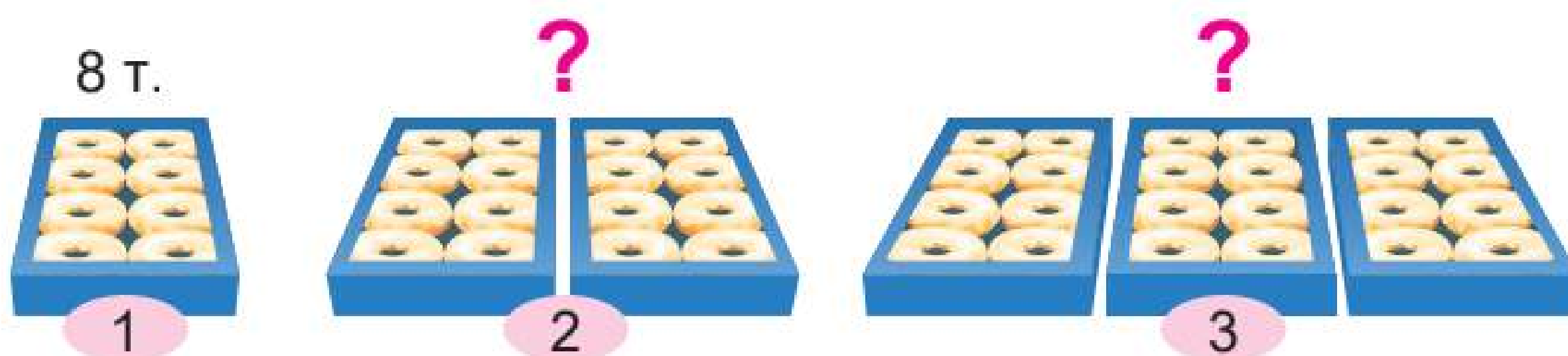
ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ. КРУГ. КОЛО

 1. $5 \cdot 2$ $13 \cdot 1$ $2 \cdot 7$ $3 \cdot 4$
 $2 \cdot 9$ $7 \cdot 3$ $1 \cdot 12$ $3 \cdot 8$

2. Вираз «у 2 рази» можна замінити на «удвічі», а «у 3 рази» — на «утричі».

Збільш кожне із чисел **7**, **5**, **9**, **2** спочатку удвічі, а потім — утричі. Запиши рівності.

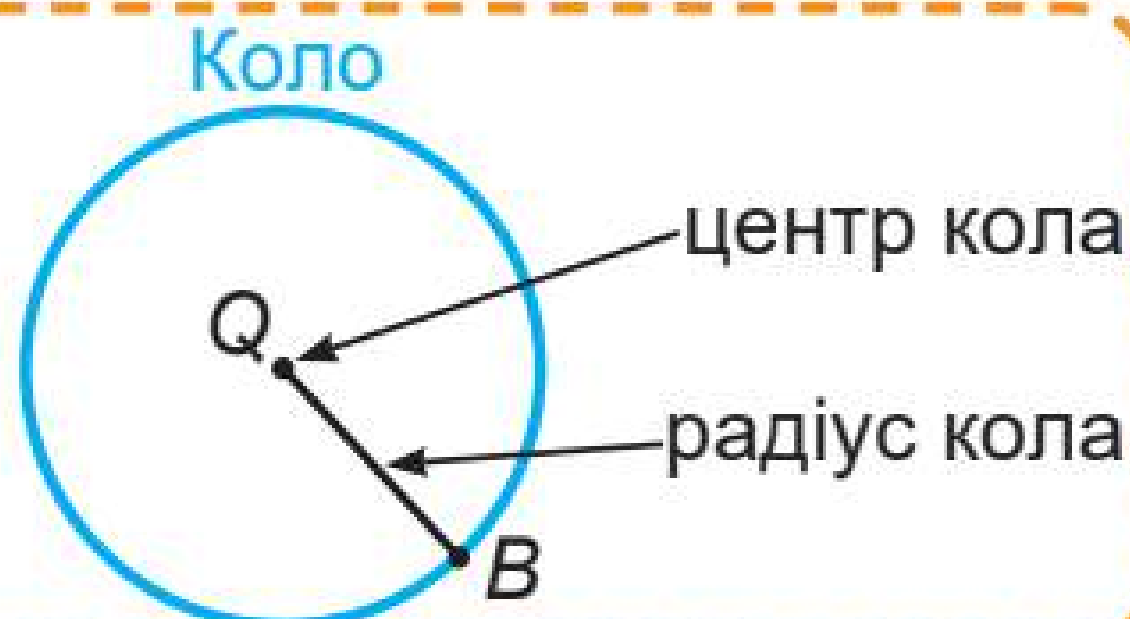
3. В одній коробці 8 тістечок. Скільки тістечок у двох таких коробках? У трьох таких коробках?

 4. Олівець коштує 6 грн, а ручка — удвічі дорожча. Скільки треба заплатити за ручку й олівець разом?

5. За малюнком на с. 91 поясни, чим відрізняється круг від кола. Точка O (читаємо «о») — **центр круга**; OA — **радіус круга**. Виміряємо радіус круга і запишемо: $OA = 13$ мм.

Точка Q (читаємо «к'ю») — **центр кола**; QB — **радіус кола**. Вимірявши, маємо: $QB = 15$ мм.

6. Довжини двох сторін трикутника дорівнюють 8 см і 10 см, а довжина третьої сторони удвічі менша за меншу з довжин перших двох сторін. Знайди периметр трикутника.

ДІЯ ДІЛЕННЯ

1. Скільки на малюнку кругів і скільки кіл? Виміряй радіус одного круга і одного кола.

Де можна побачити зелений, жовтий, червоний колір?

2. Четвертою арифметичною дією є *ділення*.

Задача. 8 тістечок треба розкласти по 2 тістечка на тарілку. Скільки для цього потрібно тарілок?

Щоб розв'язати цю задачу, треба дізнатися, **скільки разів число 2 міститься в числі 8**. Для цього виконують **ділення** числа 8 на 2. Розв'язок можна записати так: $8 : 2 = 4$.

Читай так: «Вісім поділити на два дорівнює чотири». Дві крапки (:) — **знак ділення**.

3. Розклади 6 моделей деякої геометричної фігури (квадрати, трикутники, круги) в ряди, по 3 моделі в кожному. Скільки в тебе вийшло рядів?

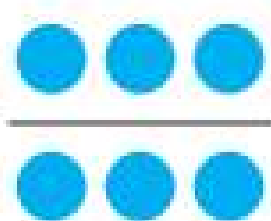
4. Розділи порівну в парі 2 фломастери, 4 ручки, 6 олівців, 20 грн. Запиши рівності.

5. Побудуй відрізок завдовжки 10 см. Поділи його на дві рівні частини. Яка довжина кожної?

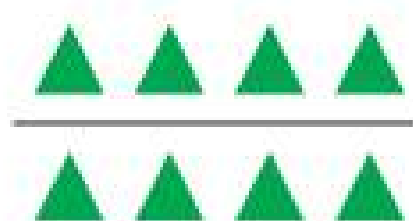
6. Чи можна поділити 5 олівців між двома учнями порівну?

7. Склади за малюнками вирази на ділення та обчисли. Використовуй зразок.

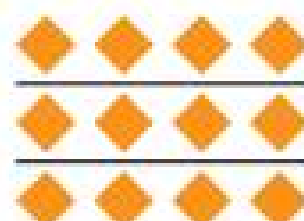
$$6 : 2 = 3$$

$$6 : 3 = 2$$

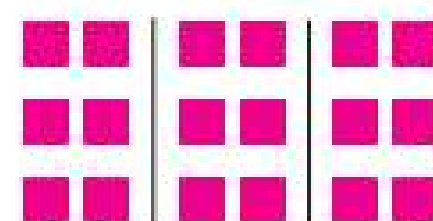
$$8 : 2 = \square$$

$$8 : 4 = \square$$

$$12 : \square = \square$$

$$12 : \square = \square$$

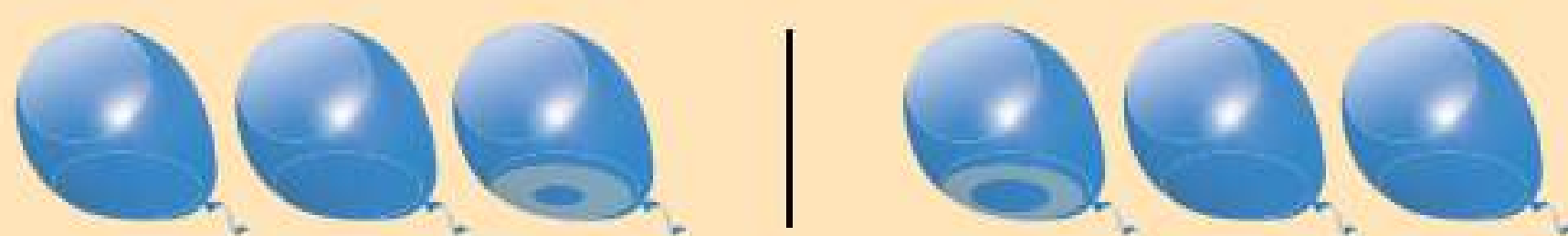

$$\square : \square = \square$$

$$\square : \square = \square$$

НАЗВИ КОМПОНЕНТІВ ТА РЕЗУЛЬТАТ ДІЇ ДІЛЕННЯ

1. Запам'ятай, як називають числа при діленні.

$$6 : 2 = 3$$

Ділене Дільник Частка

Вираз $6 : 2$ також називають **часткою**.

Число **3** — **значення виразу**.

Ділене показує, яке число ділиться на рівні частини, дільник — на скільки рівних частин ділимо це число.

Рівність $6 : 2 = 3$ читають так: «6 поділити на 2, буде 3» або: «Частка чисел 6 і 2 дорівнює 3».

2. Прочитай вирази по-різному.

$8 : 2$

$9 : 3$

$12 : 4$

$18 : 2$

3. Запиши вирази:

сума чисел 10 і 2; різниця чисел 10 і 2; частка чисел 10 і 2; добуток чисел 10 і 2.

4. Обчисли та дізнайся назву курортного міста в Україні (починай з **М**). <http://surl.li/ubodpo>

М $2 \cdot 8$ **Р** $32 - (43 - 18)$

Ш $7 \cdot 3$ **И** $21 - (16 + 4)$

Н $1 \cdot 2$ **О** $16 + (45 - 29)$

5. В одному відрі 4 л води, а в іншому — утричі більше. Скільки літрів води у двох відрах?

6. Запиши, як називають числа в кожній рівності.

$10 : 2 = 5$

$12 : 3 = 4$

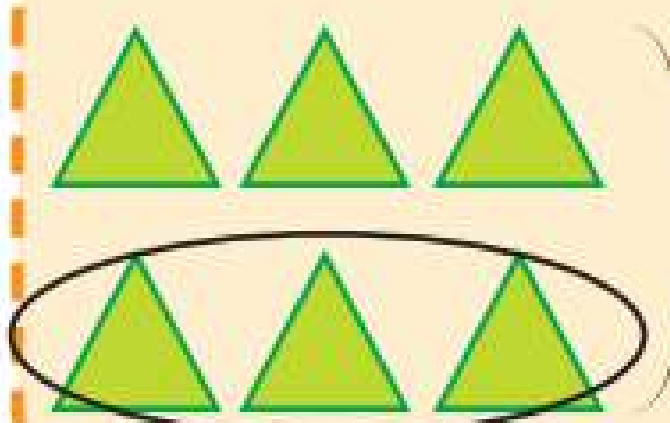
$18 : 2 = 9$

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ МНОЖЕННЯМ І ДІЛЕННЯМ

1. Обчисли значення виразу $a \cdot 2$, якщо $a = 5$, $a = 7$, $a = 8$.

2. Обчисли значення виразу $9 \cdot b$, якщо $b = 1$, $b = 2$, $b = 3$.

3.

$3 \cdot 2 = 6$ — усього трикутників;
 $6 : 3 = 2$ — стільки рядів трикутників;
 $6 : 2 = 3$ — стільки трикутників у кожному ряді.

4. Обчисли добутки та знайди частки за зразком. Що одержиш, якщо частку поділиш на один із множників?

$$2 \cdot 8 = 16$$

$$16 : 2 = 8$$

$$16 : 8 = 2$$

$$3 \cdot 7$$

$$5 \cdot 3$$

$$9 \cdot 2$$

$$2 \cdot 5$$

$$8 \cdot 3$$

$$3 \cdot 4$$

$$2 \cdot 4$$

$$6 \cdot 2$$

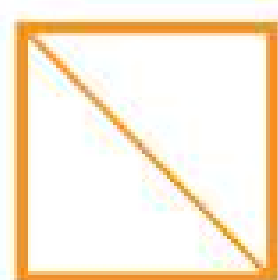
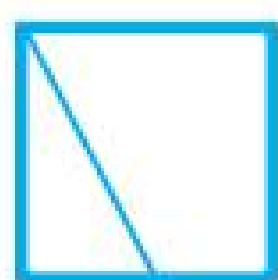
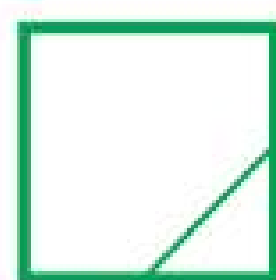
$$1 \cdot 9$$

$$10 \cdot 1$$

5. У банці 2 кг меду, а в діжці — у 7 разів більше. На скільки більше кілограмів меду в діжці, ніж у банці?

6. На скільки фігур квадрат поділено відрізком? Назви ці фігури.

7. Обчисли добутки. До кожного виразу склади та обчисли по два вирази на ділення.

$$2 \cdot 7$$

$$6 \cdot 3$$

$$8 \cdot 2$$

$$2 \cdot 3$$

$$3 \cdot 9$$

$$8 \cdot 1$$

ДІЛЕННЯ РІВНИХ ЧИСЕЛ. ДІЛЕННЯ НА 1

1. Ділення можна перевіряти множенням. Розглянь зразок. Перевір результат ділення множенням.

$$16 : 2 = 8$$

Перевірка

$$8 \cdot 2 = 16$$

$$15 : 3 = 5$$

$$12 : 2 = 6$$

$$9 : 3 = 3$$

$$18 : 2 = 9$$

$$12 : 3 = 4$$

$$4 : 2 = 2$$

2. Оленка міркувала так.

Оскільки $5 \cdot 1 = 5$, то $5 : 5 = 1$ і $5 : 1 = 5$.

Чи погоджуєшся ти із цим міркуванням?

Частка від ділення будь-якого, відмінного від нуля, числа на те саме число дорівнює 1.

Частка від ділення будь-якого числа на 1 дорівнює тому самому числу.

Наприклад: $7 : 7 = 1$; $19 : 19 = 1$;
 $5 : 1 = 5$; $29 : 1 = 29$.

Запам'ятай: $a : a = 1$ (де a — відмінне від нуля)

та $a : 1 = a$.

3. $17 \cdot 1$ $3 \cdot 3$ $14 : 1$ $7 : 7$ $29 : 1$ $22 : 22$
 $17 : 1$ $3 : 3$ $14 + 1$ $7 - 7$ $29 - 1$ $22 + 22$

4. Олесь придбав 3 зошити по 9 грн. Яку решту він отримає з купюри у 50 грн? Чи зможе він за отриману решту придбати тістечко, що коштує 20 грн?

по 9 грн

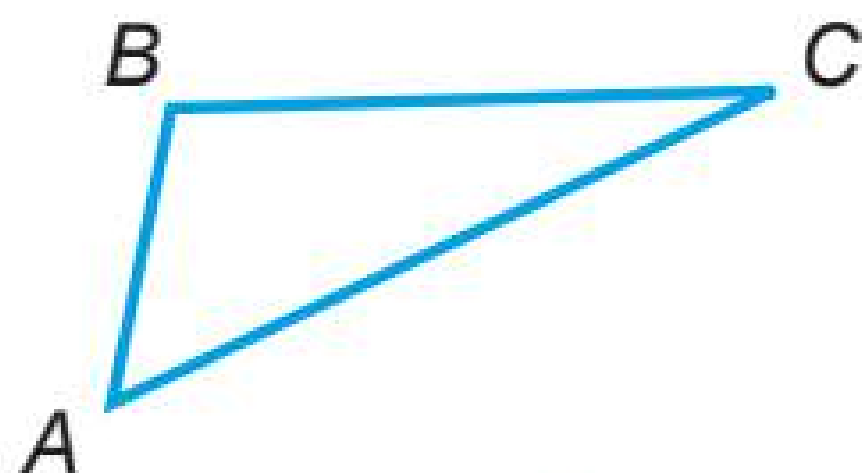
решта

?

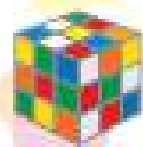

20 грн

5. Виміряй сторони трикутника. Запиши. Яка сторона найдовша? Яка — найкоротша? Знайди периметр трикутника.

6. $12 \cdot 1$ $\bigcirc$ $12 : 1$ $17 \cdot 1$ $\bigcirc$ $29 - 15$ $15 : 1$ $\bigcirc$ $16 : 1$
 $8 : 8$ $\bigcirc$ $8 - 8$ $19 : 19$ $\bigcirc$ $43 : 43$ $3 : 1$ $\bigcirc$ $3 : 3$

7. Мирону подарували цуценя. Зріст песика становив 20 см. За рік він був уже 36 см. Минув ще рік, і песик доріс до 44 см. А ще через рік його зріст сягнув 48 см. Яким буде зріст песика ще через рік, якщо закономірність зростання буде така сама?

ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 2

1. $3 : 1$ $7 : 7$ $12 : 1$ $14 : 1$ $1 : 15$ $9 : 9$

2. За таблицею множення числа 2 можна скласти таблицю ділення на 2. Повторюй таблицю ділення щодня!

3. Обчисли за таблицею.

$12 : 2$ $6 : 2$ $6 : 2$ $6 + 2$
 $18 : 2$ $10 : 2$ $10 : 2$ $10 - 2$

4. 18 кг борошна розсипали порівну у 2 пакети. Скільки борошна в одному пакеті?

4. Мама спекла 17 пиріжків. 5 пиріжків вони з'їли разом з татом, а решту розділили порівну між двома синами. Скільки пиріжків отримав кожний син?

$2 \cdot 1 = 2$	$2 : 2 = 1$
$2 \cdot 2 = 4$	$4 : 2 = 2$
$2 \cdot 3 = 6$	$6 : 2 = 3$
$2 \cdot 4 = 8$	$8 : 2 = 4$
$2 \cdot 5 = 10$	$10 : 2 = 5$
$2 \cdot 6 = 12$	$12 : 2 = 6$
$2 \cdot 7 = 14$	$14 : 2 = 7$
$2 \cdot 8 = 16$	$16 : 2 = 8$
$2 \cdot 9 = 18$	$18 : 2 = 9$
$2 \cdot 10 = 20$	$20 : 2 = 10$

СПЕКЛА

17 п.

З'їли

5 п.

РОЗДІЛИЛИ ПОРІВНУ

6. Побудуй трикутник. Поділи його відрізком:

1) на два трикутники; 2) на трикутник і чотирикутник.

7. $18 : 2 \bigcirc 29 - 20$ $12 : 2 \bigcirc 8 : 2$ $2 : 2 \bigcirc 5 : 5$

$14 : 2 \bigcirc 37 - 32$ $6 : 2 \bigcirc 6 \cdot 2$ $10 : 2 \bigcirc 10 - 2$

ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА В КІЛЬКА РАЗІВ

1. Зменш на 2 кожне із чисел 15, 7, 32, 11.

2. Розглянь схеми та порівняй.

Зменшити **на 2** —
означає **відняти 2**.

Зменшити **у 2 рази** —
означає **поділити на 2**.

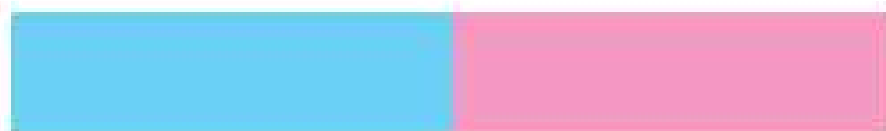
3. Зменш у 2 рази кожне із чисел.

12, 8, 10, 18

4. Поясни зміст речень. Як називається ця частина задачі? Постав доцільні запитання та розв'яжи задачі.

- У кошику 8 яблук, а на тарілці — у 2 рази менше.
- У класі 14 хлопчиків, а дівчаток — у 2 рази менше.

5. Розглянь, як смужку поділили на дві рівні частини — **половини**.

Половина — це одна з двох рівних частин цілого.

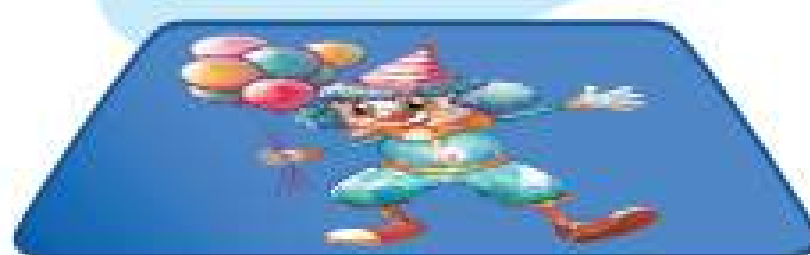
6. У Марічки було 16 грн. За половину цих грошей вона придбала килимок для ліплення. Яка ціна килимка? Скільки грошей залишилося в дівчинки?

Було

16 грн

Витратила

?, половина грошей

Залишилося

?

7. Зменш у 2 рази кожне із чисел **4, 20, 6, 14, 2, 16**.
Запиши відповідні рівності.

ТАБЛИЦЯ ДІЛЕННЯ НА 3

1. $14 : 2$ $8 \cdot 2$ $19 : 1$ $15 : 15$ $5 \cdot 1$ $18 : 2$ $3 \cdot 2$

2. За таблицею множення числа 3 можна скласти таблицю ділення на 3. *Повторюй таблицю ділення щодня!*

$3 \cdot 1 = 3$
$3 \cdot 2 = 6$
$3 \cdot 3 = 9$
$3 \cdot 4 = 12$
$3 \cdot 5 = 15$
$3 \cdot 6 = 18$
$3 \cdot 7 = 21$
$3 \cdot 8 = 24$
$3 \cdot 9 = 27$
$3 \cdot 10 = 30$

$3 : 3 = 1$
$6 : 3 = 2$
$9 : 3 = 3$
$12 : 3 = 4$
$15 : 3 = 5$
$18 : 3 = 6$
$21 : 3 = 7$
$24 : 3 = 8$
$27 : 3 = 9$
$30 : 3 = 10$

3. Обчисли, використовуючи за потреби таблицю ділення на 3.

$18 : 3$

$7 \cdot 3$

$15 : 3$

$27 + 3$

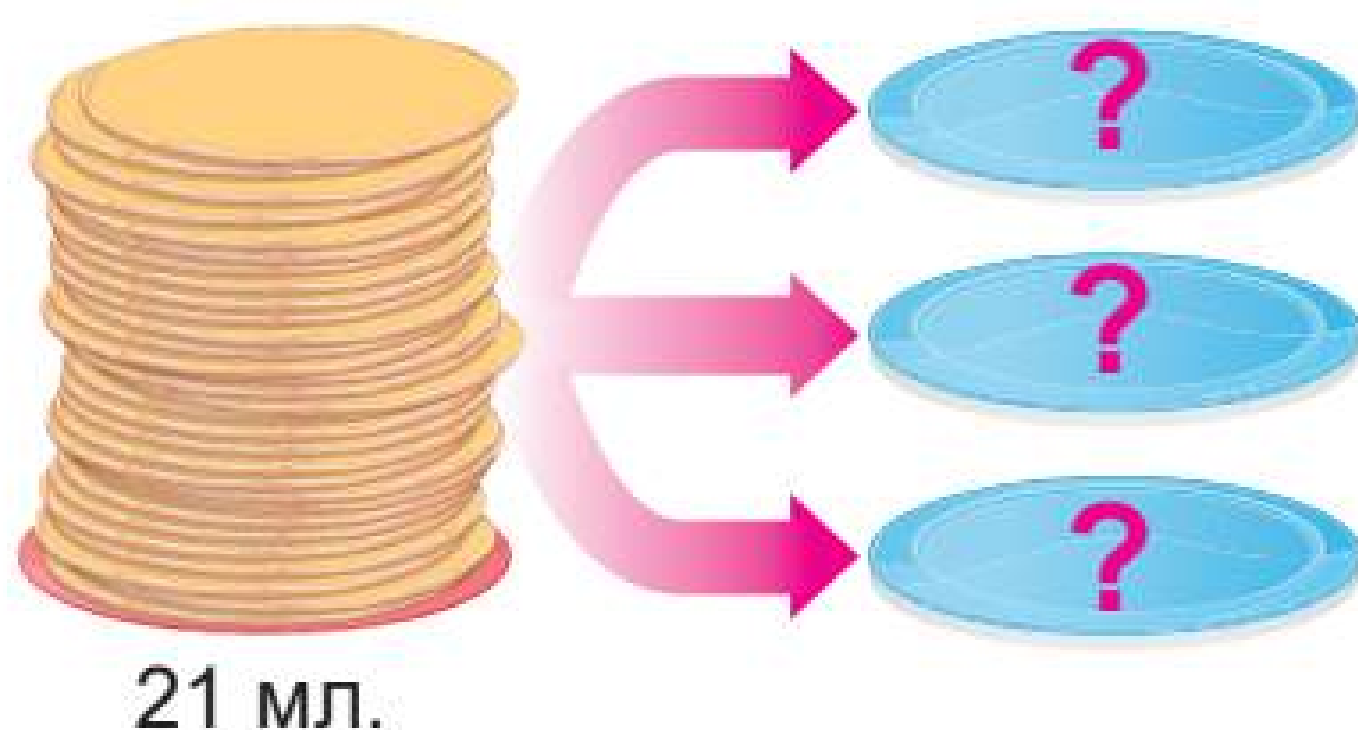
$12 : 3$

$12 + 3$

$15 - 3$

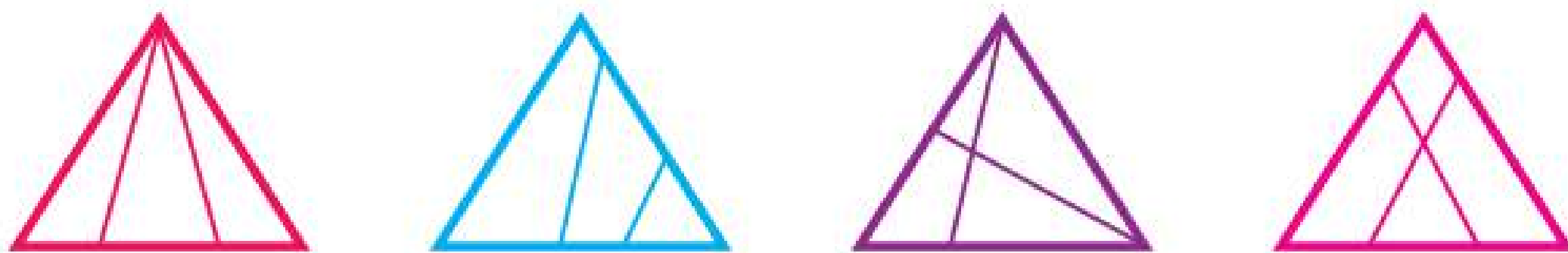
$27 : 3$

4. 21 млинець розклали порівну на 3 тарілки. Скільки млинців на кожній тарілці?

5. Набір наліпок коштує 24 грн, а олівець — у 3 рази дешевший. Скільки треба заплатити за набір наліпок та олівець?

6. На скільки фігур поділено кожний трикутник двома відрізками? Назви ці фігури.

7. $27 : 3 \bigcirc 27 - 13 - 3$ $12 : 2 \bigcirc 12 : 3$
 $15 : 3 \bigcirc 47 - (15 + 28)$ $30 : 3 \bigcirc 30 - (13 + 13)$
 $18 : 3 \bigcirc 18 : 2$ $24 : 3 \bigcirc 14 - (29 - 25)$

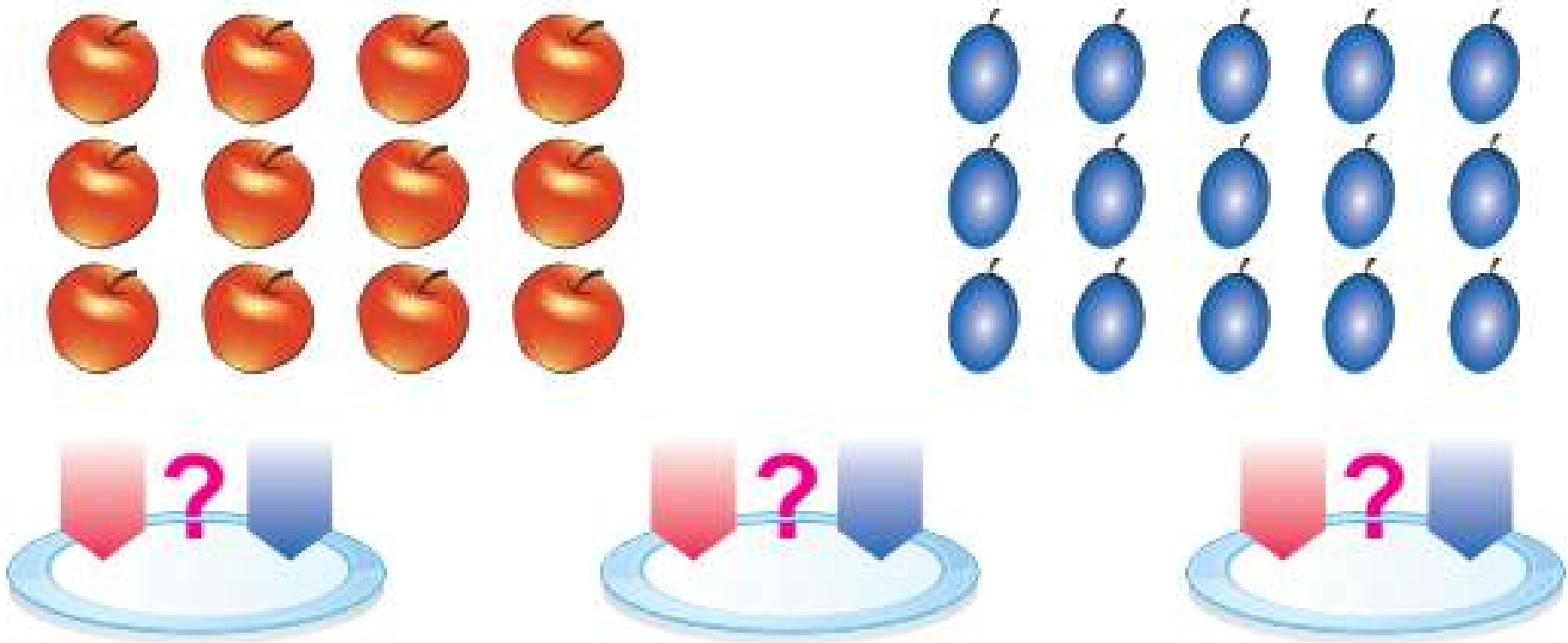
ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ

1. Склади вирази і знайди їх значення. Кожне число з першого рядка **збільш удвічі**, кожне число з другого рядка **зменш удвічі**.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20

2. Довжина сторони квадрата дорівнює 3 см. Обчисли периметр квадрата спочатку за допомогою додавання, а потім — множення.

3. 12 яблук і 15 слив розклали порівну на 3 тарілки. Скільки на кожній тарілці яблук і скільки — слив?

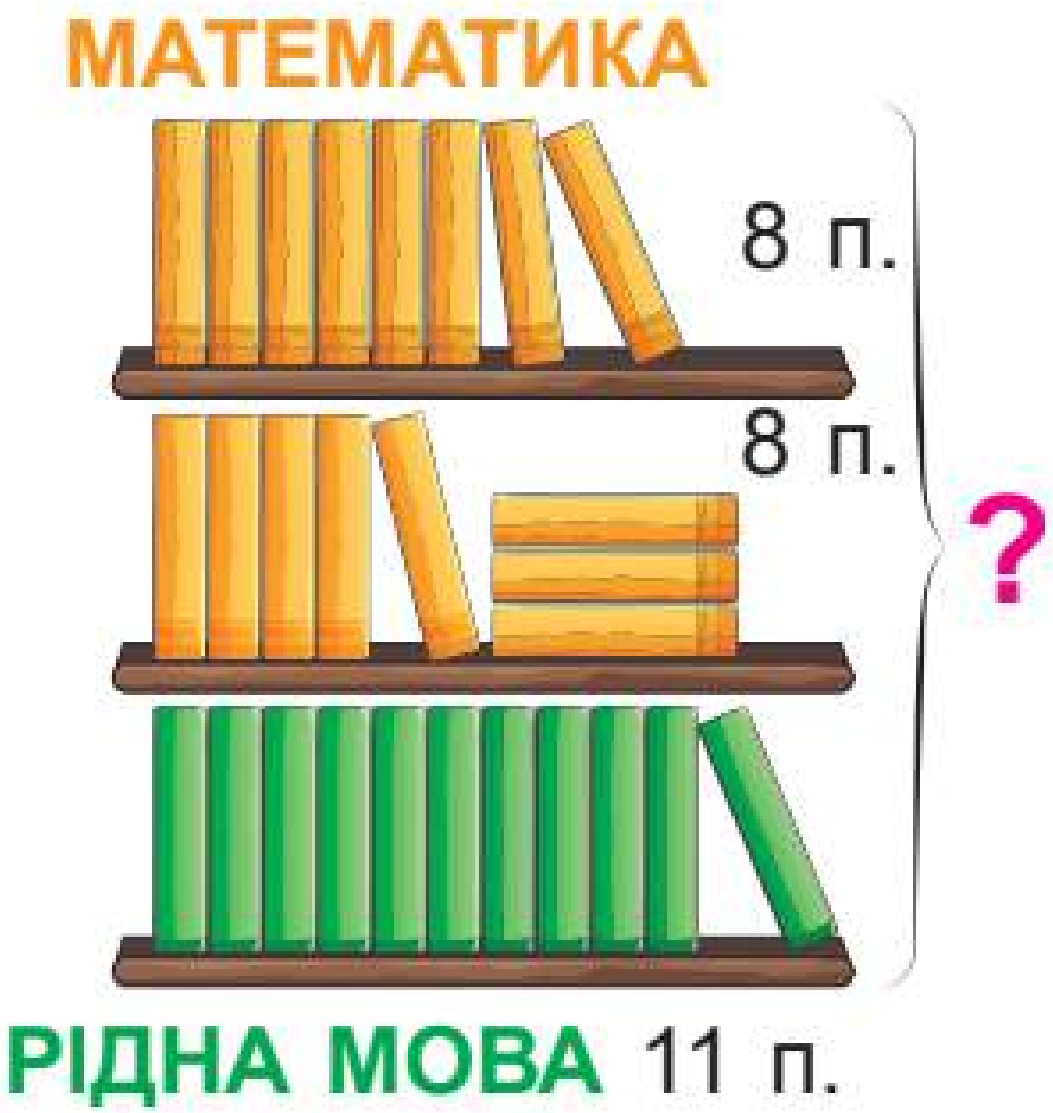
4. Розглянь, як смужку поділили на три рівних частини — **третини**.

Третина — це одна з трьох рівних частин цілого.

5. Учень мав 24 грн, третину він витратив. Скільки гривень витратив учень? Скільки гривень у нього залишилося?

6. На двох полицях стояло по 8 підручників з математики, а на третій — 11 підручників з рідної мови. Скільки всього підручників з математики і рідної мови стояло на полицях?

7. Обчисли. Прочитай назву гір в Україні.

Р $7 \cdot 2$ **И** $7 : 7$ **К** $12 : 2$
Т $12 : 1$ **П** $8 \cdot 3$ **А** $24 : 3$

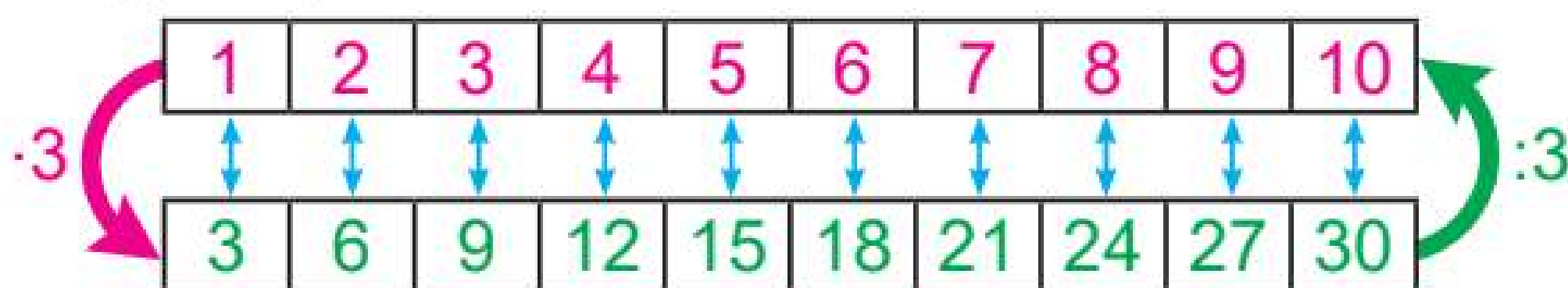
6	8	14	24	8	12	1
?	?	?	?	?	?	?

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Склади вирази і назви їх значення.

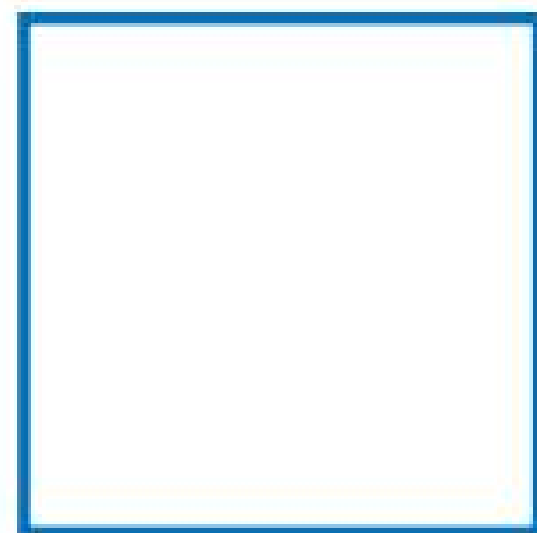
2. Заміни множення додаванням та обчисли.

$$17 \cdot 2 \quad 12 \cdot 3 \quad 10 \cdot 4 \quad 4 \cdot 5 \quad 21 \cdot 3 \quad 26 \cdot 2$$

3. Виміряй сторону квадрата.

1) Знайди периметр квадрата.

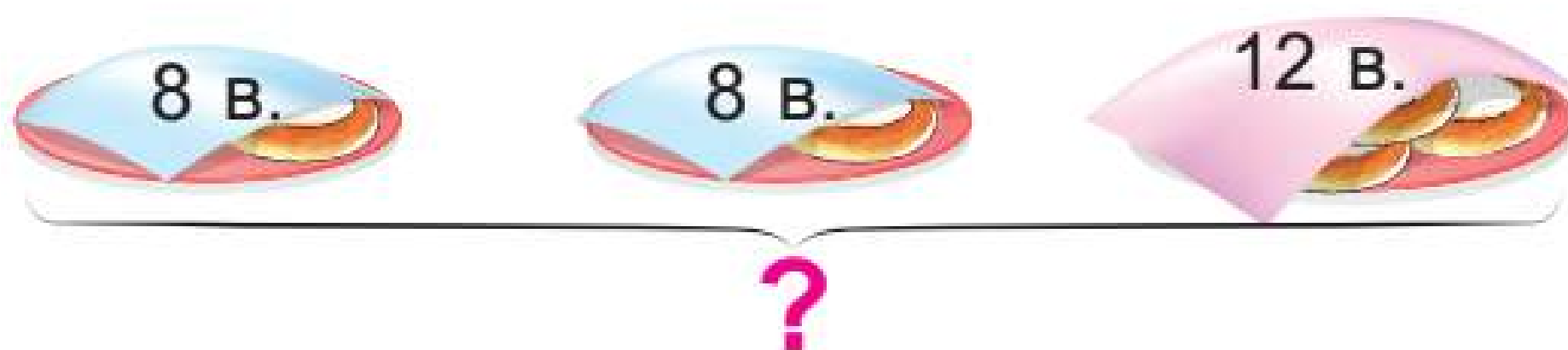
2) Побудуй відрізок, довжина якого у 4 рази більша за сторону квадрата.

4. Знайди значення виразу $a : 3$, якщо $a = 12$; $a = 9$; $a = 18$.

5. Знайди значення виразу $24 : b$, якщо $b = 1$; $b = 3$; $b = 24$.

6. Бабуся спекла ватрушки з родзинками і без. Марійка й Мишко поклали на дві тарілки по 8 ватрушок з родзинками, а на третю — 12 ватрушок без родзинок. Скільки всього ватрушок?

7. Постав запитання до попередньої задачі так, щоб другою дією розв'язання було віднімання.

8. Випиши спочатку вирази на множення, а потім — на ділення. Обчисли вирази, які виписано (решту не обчислюй).

$$\begin{array}{ccccccc} 18 : 3 & 4 \cdot 2 & 6 : 3 & 7 \cdot 3 & 24 : 3 & 2 \cdot 9 & 9 \cdot 3 \\ 18 \cdot 1 & 4 : 2 & 6 \cdot 3 & 7 + 3 & 24 - 3 & 2 + 9 & 9 : 3 \end{array}$$

Перевір свої досягнення

1. Заміни множення додаванням та обчисли.

$19 \cdot 2$

$11 \cdot 3$

$10 \cdot 5$

$9 \cdot 4$

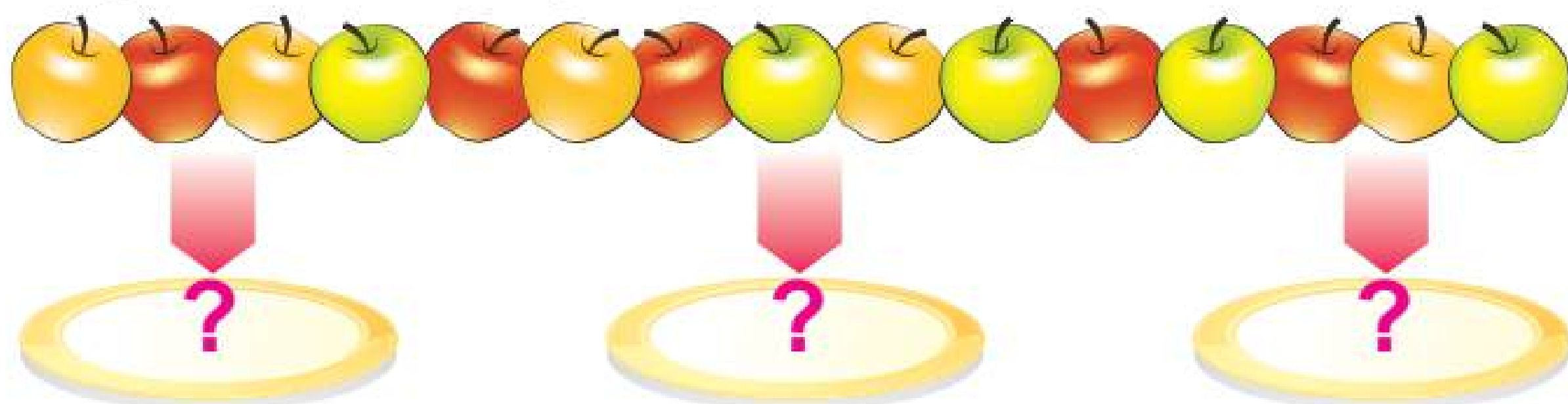
2. $18 : 2 \bigcirc 25 - 16$

$21 : 3 \bigcirc 27 - 19$

$9 \cdot 3 \bigcirc 19 + 7$

$2 \cdot 8 \bigcirc 9 + 8$

3. 15 яблук розклали порівну на 3 тарілки. Скільки яблук на кожній тарілці?

4. 1) Виміряй довжину радіуса круга. Запиши.

2) Побудуй відрізок, довжина якого у 5 разів більша за довжину радіуса

5. Олесь купив 2 ручки по 9 грн та зошит за ціною 14 грн. На скільки більше гривень Олесь заплатив за ручки, ніж за зошит?

Навчальний проєкт

«Що мені потрібно для школи?»

1. Склади разом з дорослими список того, що тобі потрібно для школи.
2. Дізнайся ціни на ці товари в магазинах неподалік.
3. Обчисли вартість деяких товарів зі списку.
4. Порівняй ціни в кількох магазинах. Зроби висновок, де купувати вигідніше.

ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ НА ДВІ ДІЇ

1. Поясни, яку дію виконують першою в кожному виразі. Чому? Обчисли.

$$20 + 10 - 5 \quad 70 - 20 + 4 \quad 90 - (20 + 10) \quad 25 + (10 - 5)$$

2. Розглянь вирази без дужок на дві дії, серед яких є множення і ділення. *Запам'ятай!*

У виразах без дужок спочатку виконують

1 **множення** $\square \bullet$ і **ділення** $\square \div$, а потім

2 **додавання** $\square +$ і **віднімання** $\square -$

у тому порядку, у якому їх записано, зліва направо.

3. Записати знаходження значення виразу $15 - 2 \cdot 6$ можна по-різному.

Олесь угорі зазначив порядок дій **1** і **2** та обчислив письмово:

$$\begin{array}{c} \textcircled{2} \textcircled{1} \\ 15 - 2 \cdot 6 = 3 \\ 1) 2 \cdot 6 = 12; 2) 15 - 12 = 3 \end{array}$$

Оксана виконувала дії усно, записавши над добутком його значення (**12**):

$$\begin{array}{c} 12 \\ 15 - 2 \cdot 6 = 3 \end{array}$$

4. Зазнач порядок дій. Знайди значення виразів.

$$14 + 2 \cdot 8 \quad 27 : 3 + 5 \quad 29 - 8 : 2 \quad 7 \cdot 3 - 10$$

5. Запиши розв'язок задачі діями та виразом.

У Іллі є два набори фломастерів по 6 штук та ще 4 маркери. Скільки всього фломастерів і маркерів у Іллі?

?

6. Склади задачу, яка розв'язувалася б тим самим виразом, що й попередня.

7. Зазнач порядок дій та знайди значення виразів.

$$5 \cdot 3 + 12 \quad 18 : 3 - 5 \quad 32 + 10 : 2 \quad 21 - 2 \cdot 9$$

МНОЖЕННЯ ЧИСЛА 0 ТА НА 0

1. У кожній з двох коробок немає кульок.

Скільки усього кульок у коробках?

Розв'язання: $0 + 0 = 0$ або $0 \cdot 2 = 0$.

Запам'ятай! $0 \cdot a = 0$ $a \cdot 0 = 0$

Добуток будь-якого числа на 0 дорівнює 0.

2. $7 \cdot 0$ $1 \cdot 10$ $9 \cdot 0 + 12$ $23 - 12 \cdot 0$ $1 \cdot 15 + 7$
 $7 \cdot 1$ $0 \cdot 10$ $13 - 4 \cdot 0$ $23 - 12 \cdot 1$ $0 \cdot 15 + 7$

3. Запиши вирази і знайди їх значення:

добуток чисел 7 і 2
збільшити на 18;

17 зменшити на добуток
чисел 5 і 1;

частку чисел 12 і 3
зменшити на 3;

12 збільшити на добуток
чисел 14 і 0.

4. Ламана містить три ланки. Дві перші мають довжину по 8 см, а третя — 10 см. Знайди довжину ламаної за допомогою виразу.

5. Доповни задачу одноцифровим числом і розв'яжи її.

Зошит коштує $\square$ грн, а набір ручок у 3 рази дорожчий. Скільки гривень треба заплатити за зошит і набір ручок разом?

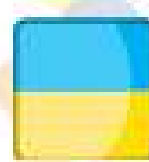

$\square$ грн

у 3 рази
дорожчий

?

 6. Обчисли. Прочитай назву міста на Закарпатті (починай з **X**).

X $8 \cdot 0 + 11$

T $22 \cdot 0 + 8$

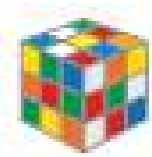
C $3 \cdot 5 + 7$

Y $11 \cdot 1 - 8$

<http://surl.li/lxxiir>

 7. $9 \cdot 1$ $0 \cdot 15$ $23 + 9 \cdot 0$ $43 - 5 \cdot 1$ $0 \cdot 12 + 4$
 $9 \cdot 0$ $1 \cdot 15$ $32 - 0 \cdot 8$ $43 - 5 \cdot 0$ $1 \cdot 12 + 4$

 8. Кавун на 5 кг важчий за диню, а гарбуз — на 3 кг легший за кавун. Що важче: диня чи кавун? На скільки?

ДІЛЕННЯ ЧИСЛА 0. НЕМОЖЛИВІСТЬ ДІЛЕННЯ НА 0

 1. $9 \cdot 0$ $9 + 1$ $1 \cdot 12$ $0 \cdot 12$ $7 \cdot 0 + 5$ $9 - 9 \cdot 0$

2. Частка від ділення 0 на 5 дорівнює 0. У такому разі, як і при діленні інших чисел, добуток частки і дільника дорівнює діленому.

$$\begin{array}{l} 0 : 5 = 0 \\ \text{Перевірка} \\ 0 \cdot 5 = 0 \end{array}$$

Частка від ділення нуля на будь-яке інше число дорівнює 0.

Наприклад: $0 : 7 = 0$; $0 : 9 = 0$; $0 : 11 = 0$.

Запам'ятай: $0 : a = 0$ (де a — відмінне від нуля)

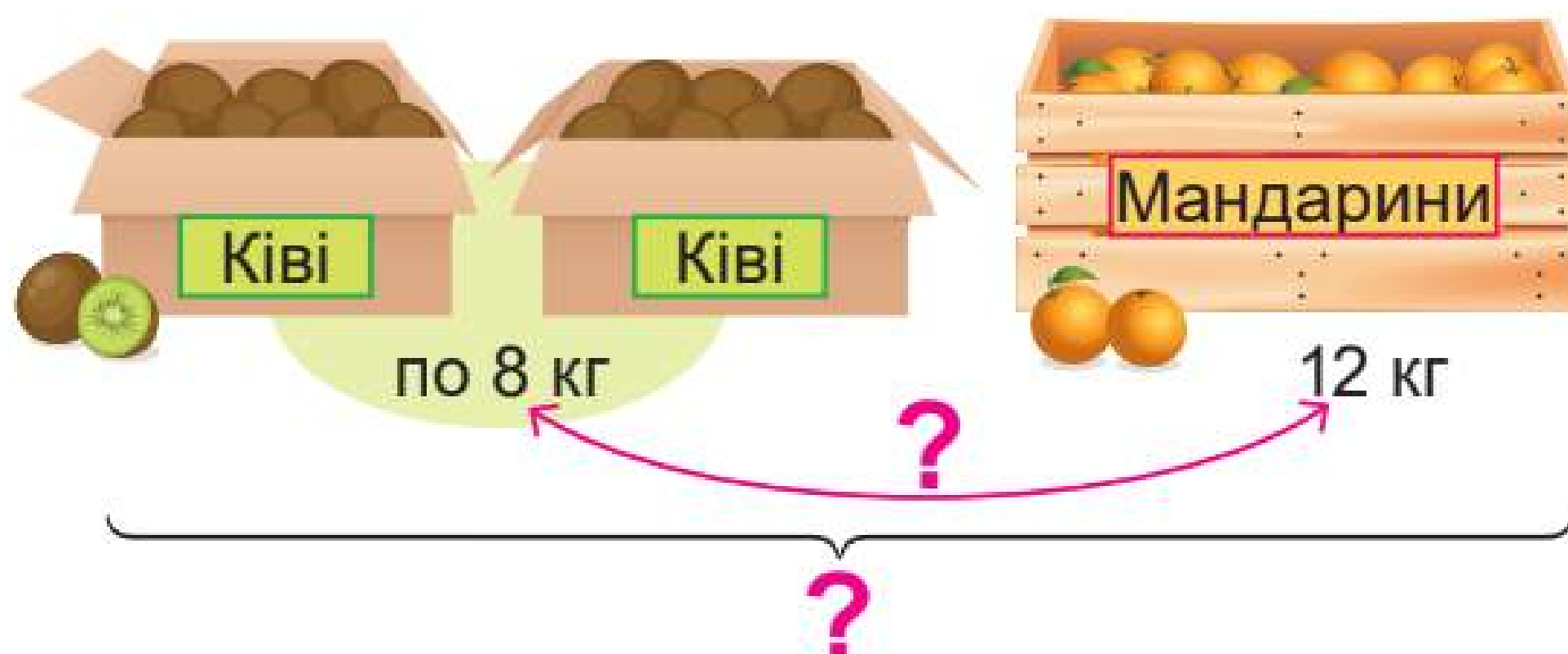
3. $0 : 5$ $0 : 7$ $12 - 0 : 13$ $0 \cdot 19 + 19$
 $5 : 5$ $7 : 1$ $0 : 8 + 11$ $17 - 0 : 17$

4. Запам'ятай: **на нуль ділити не можна!**

$a : 0$ (де a — будь-яке число)

5. Кожна із сторін п'ятикутника дорівнює по 3 см. Знайди його периметр.

6. На ятку привезли 2 ящики ківі, по 8 кг у кожному, і ящик мандаринів вагою 12 кг.

- 1) Скільки всього кілограмів фруктів завезли на ятку?
- 2) Чого завезли більше — ківі чи мандаринів? На скільки кілограмів?

7. $7 \cdot 1$ $0 : 6$ $0 : 18$ $14 + 0 : 14$ $17 : 17$
 $7 \cdot 0$ $6 : 6$ $18 : 1$ $12 - 0 : 12$ $0 : 17$

ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ НА ДВІ ДІЇ

1. $0 : 15$ $0 \cdot 15$ $0 + 15$
 $0 : 7$ $7 \cdot 0$ $7 - 1$

2. Розглянь вирази на дві дії, що містять дужки.

Якщо вираз містить дужки, то спочатку виконують:

- ① дію в дужках (), а потім
- ② множення $\cdot$ і ділення $:$, а потім
- ③ додавання $+$ і віднімання $-$

у тому порядку, у якому їх записано, зліва направо.

3. Розглянь, як діти записали обчислення виразу $2 \cdot (12 - 3)$.

Олесь

$$\begin{array}{l} \textcircled{2} \quad \textcircled{1} \\ 2 \cdot (12 - 3) = 18 \\ 1) 12 - 3 = 9; 2) 2 \cdot 9 = 18 \end{array}$$

Оксанка

$$2 \cdot (12 - 3) = 18$$

9

4. Зазнач порядок дій та обчисли. Прочитай назву одного із символів нашої держави.

Р $14 - 12 : 2$

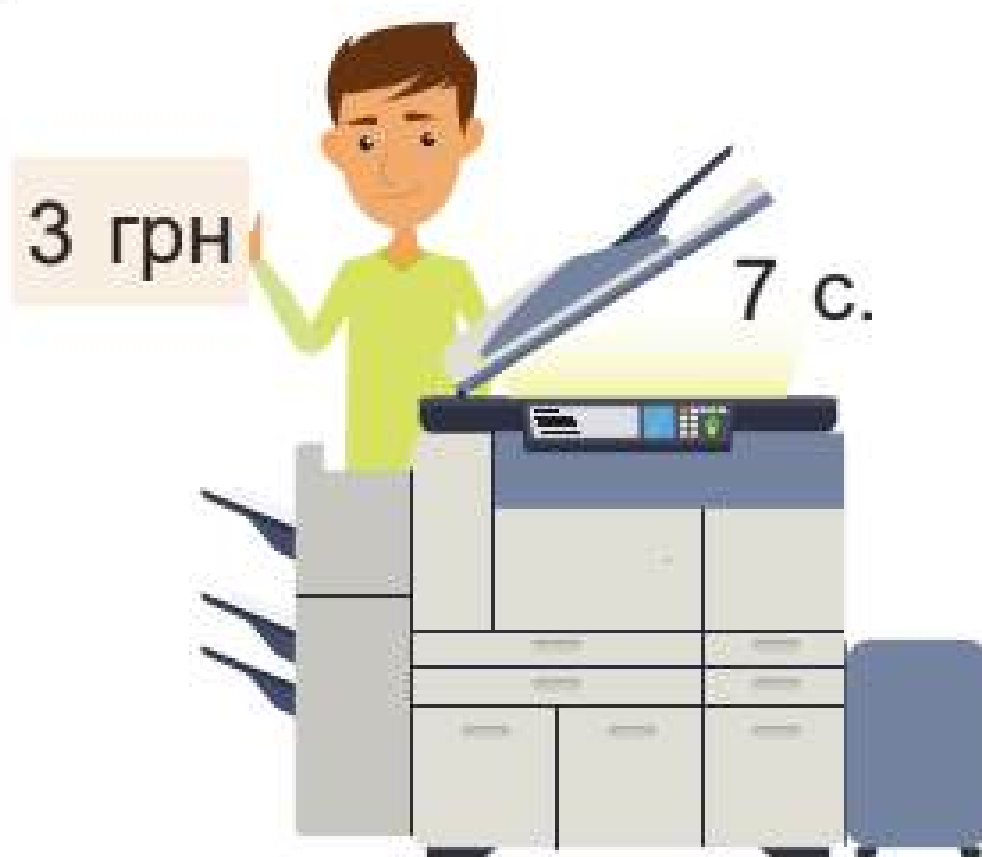
Б $(15 - 13) \cdot 7$

Г $18 : (17 - 14)$

Е $9 \cdot 3 - 20$

6	7	8	14
?	?	?	?

5. Олег замовив ксерокопії 7 сторінок. Ксерокопія однієї сторінки коштує 3 грн. Яку решту отримає хлопець з купюри у 50 грн?

6. Склади дві задачі:

1) розв'язком якої є вираз $50 - 3 \cdot 7$;

2) розв'язком якої є вираз $50 + 3 \cdot 7$.

7.

$12 : 2 + 14$	$7 : (19 - 18)$	$14 \cdot (12 - 12)$
$14 - 12 : 3$	$(5 + 3) \cdot 2$	$(20 - 5) : 3$

КРАТНЕ ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ

У 1. На скільки 6 більше за 2? 3 менше від 12?

2. Порівняй пари задач та їх розв'язання.

На скільки 6 більше за 2?	У скільки разів 6 більше за 2?
$6 - 2 = 4$ 6 на 4 більше за 2	$6 : 2 = 3$ 6 у 3 рази більше за 2
На скільки 3 менше від 12?	У скільки разів 3 менше від 12?
$12 - 3 = 9$ 3 на 9 менше від 12	$12 : 3 = 4$ 3 у 4 рази менше від 12

Щоб дізнатися, у скільки разів одне число більше або менше за інше, треба більше число поділити на менше.

3. У скільки разів 10 більше за 2? 2 менше від 10?

Якщо перше число більше за друге в кілька разів, то друге число менше від першого у стільки само разів.

4. У скільки разів:

12 більше за 2;
2 менше від 18;

3 менше від 9;
15 більше за 3?

5. 18 цукерок роздали порівну трьом дітям. Олесь з'їв 2 свої цукерки. Скільки цукерок у нього залишилося?

РОЗДАЛИ ПОРІВНУ

З'їв

ЗАЛИШИЛОСЯ

6. У скільки разів:

14 більше за 2;

2 менше від 8;

3 менше від 24;

18 більше за 3?

7. Наталка позначала точки в ряд на відстані 2 см одну від одної. Скільки точок вона позначила на відрізку завдовжки 14 см?

КРАТНЕ ПОРІВНЯННЯ ЧИСЕЛ ТА ВЕЛИЧИН

1. У скільки разів 2 менше від 10; від 18; від 6?

2. Розв'яжи задачу на *кратне порівняння чисел*.

Підприємець продав 12 тістечок і 3 торти. У скільки разів більше продав підприємець тістечок, ніж тортів?

3. Розглянь короткі записи задач про ціну олівця й зошита. Склади задачі та розв'яжи їх. Порівняй.

Ол. — 2 грн
З. — 8 грн На..?

Ол. — 2 грн
З. — 8 грн У..?

Задача на різницеве порівняння величин

Задача на кратне порівняння величин

4. Знайди значення виразу $a \cdot 3 + 11$, якщо $a = 8$; $a = 5$; $a = 9$.

5. $12 : 2$

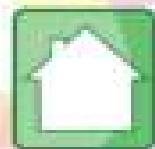
$24 - 20$

$8 + 8 : 2$

$(6 + 2) \cdot 3$

$(22 + 2) : 3$

$4 \cdot 2 + 14$

6. У бідоні 18 л молока, а в банці — 3 л.

1) На скільки літрів більше молока в бідоні, ніж у банці?

2) У скільки разів більше молока в бідоні, ніж у банці?

Придумай ще задачу за цими даними. Розкажи її в класі.

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 4

1. Склади добутки з множником 4 і частки з дільником 4. Запиши їх у два стовпчики за зразком.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40

$$1 \cdot 4 = 4 \quad 4 : 4 = 1$$

$$2 \cdot 4 = 8 \quad 8 : 4 = 2$$

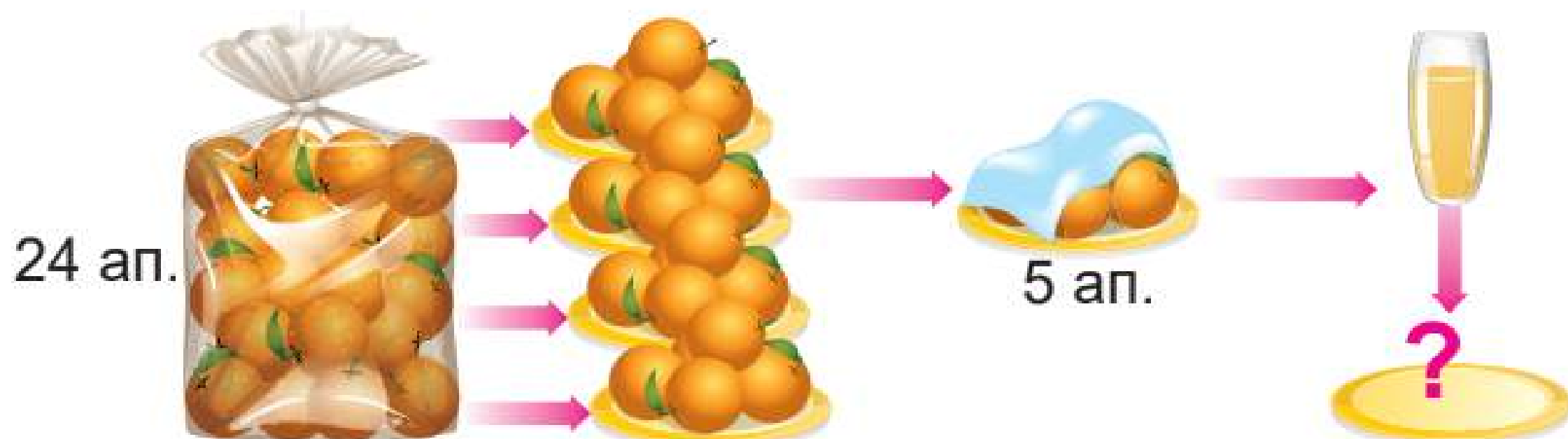
2. Обчисли, скориставшись записаними таблицями.

$$3 \cdot 4 + 2 \quad 32 - 5 \cdot 4 \quad 16 : 4 - 3 \quad 12 + 28 : 4$$

3. Застосуй переставну властивість множення та обчисли.

$$4 \cdot 3 \quad 4 \cdot 7 \quad 4 \cdot 8 + 13 \quad 4 \cdot 9 - 18$$

4. 24 апельсини розклали порівну на 4 тарілки. З однієї тарілки взяли 5 апельсинів для приготування соку. Скільки апельсинів залишилося на цій тарілці?

5. Склади кілька наборів по 2–3 продукти, які можна купити на 100 грн. У кожному випадку обчисли решту, яку отримаєш.

12 грн

19 грн

42 грн

80 грн

24 грн

28 грн

38 грн

32 грн

6. $5 \cdot 4$ $20 : 4$ $4 \cdot 8$ $12 : 4 + 17$
 $36 : 4$ $9 \cdot 4$ $4 \cdot 6$ $29 - 24 : 4$

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 4. ОБЧИСЛЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ НА ТРИ ДІЇ

1. $7 \cdot 2$ $2 \cdot 4 + 5$ $19 : 19 + 7$
 $21 : 3$ $7 \cdot 4 - 8$ $19 : 1 - 7$

2. У їдальні тістечко коштує 36 грн, а склянка компоту в 4 рази дешевша. Скільки гривень треба заплатити за тістечко і склянку компоту?

3. Розглянь, як діти обчислювали значення виразу $6 \cdot 2 + 21 : 3$ за правилами, які ти вже знаєш.

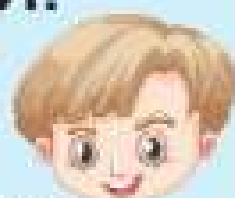
Олесь позначив порядок дій та обчислив діями:

① ③ ②

$$6 \cdot 2 + 21 : 3 = 19$$

$$1) 6 \cdot 2 = 12; 2) 21 : 3 = 7;$$

$$3) 12 + 7 = 19$$

Оксанка позначила порядок дій та виконувала їх «ланцюжком»:

① ③ ②

$$6 \cdot 2 + 21 : 3 =$$

$$= 12 + 7 = 19$$

Який спосіб тобі більше подобається?

4. $47 - 12 + 54$

$18 : 2 + 4 \cdot 3$

$7 \cdot 3 - 5 \cdot 2$

$12 + 25 - 24 : 3$

$45 - 24 : 3 + 11$

$12 : 2 + 12 : 3$

5. $83 + 12 - 57 \bigcirc 40$

$48 \bigcirc 43 - 12 : 2 + 11$

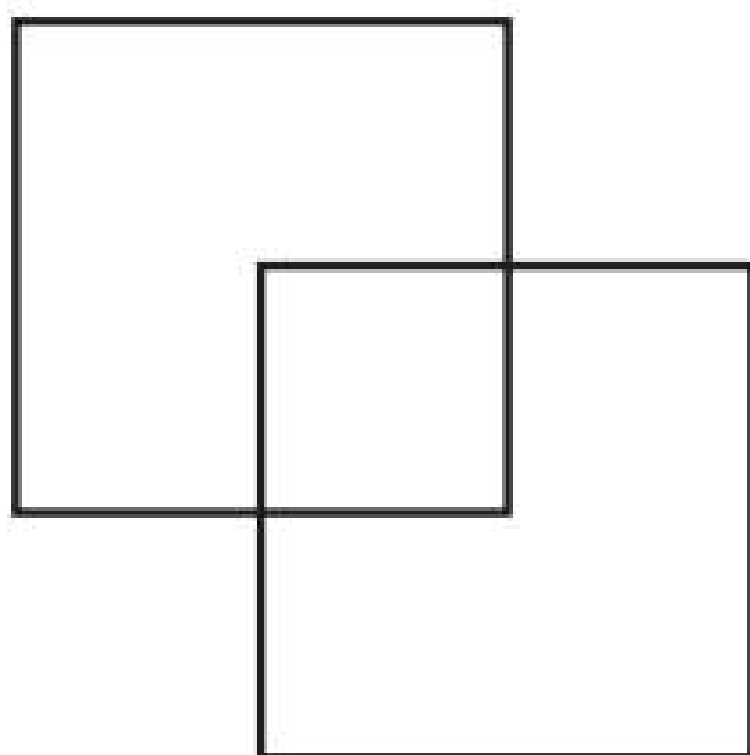

$21 : 3 + 5 \cdot 2 \bigcirc 15$

$10 \bigcirc 17 \cdot 1 - 15 : 3$

6. Спробуй намалювати таку фігуру не відриваючи олівця. Проводити лінію можна лише раз.

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 4. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ЗА ГОДИННИКОМ

1. $8 : 4$

$5 \cdot 4$

$12 : 4 + 5$

$4 \cdot 7$

$9 \cdot 4 - 10$

$4 : 4 + 4$

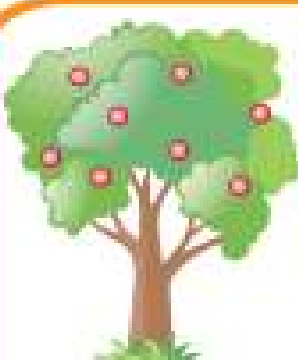
2. $41 - 19 + 4 \bigcirc 75$

$12 : 4 + 7 : 7 \bigcirc 10$

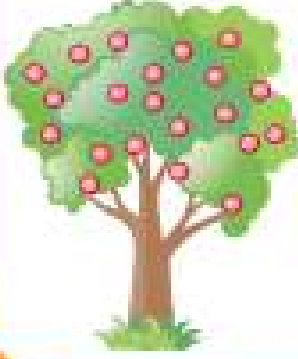
$24 : 3 + 19 \bigcirc 27$

$5 \cdot 4 - 4 \cdot 3 \bigcirc 5$

3. Склади задачі за схемами та розв'яжи їх.

8

?, у 4 рази більше

}

?

8

?, у 4 рази менше

}

?

4. Електронний годинник показує час у 24-годинному форматі. Зараз на ньому 13 година. 13 година — це *1 година після полудня, або 1 година дня.*

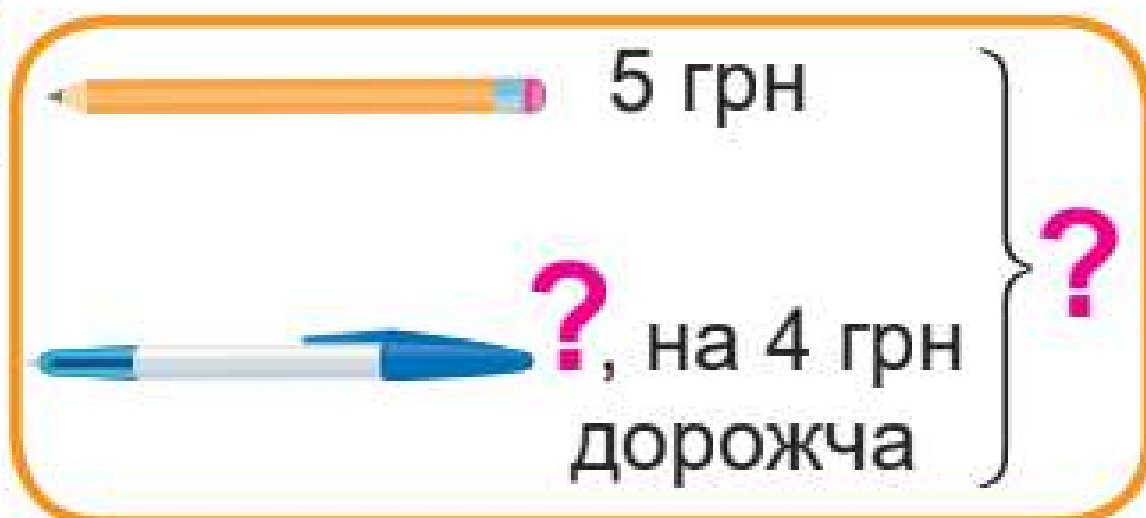
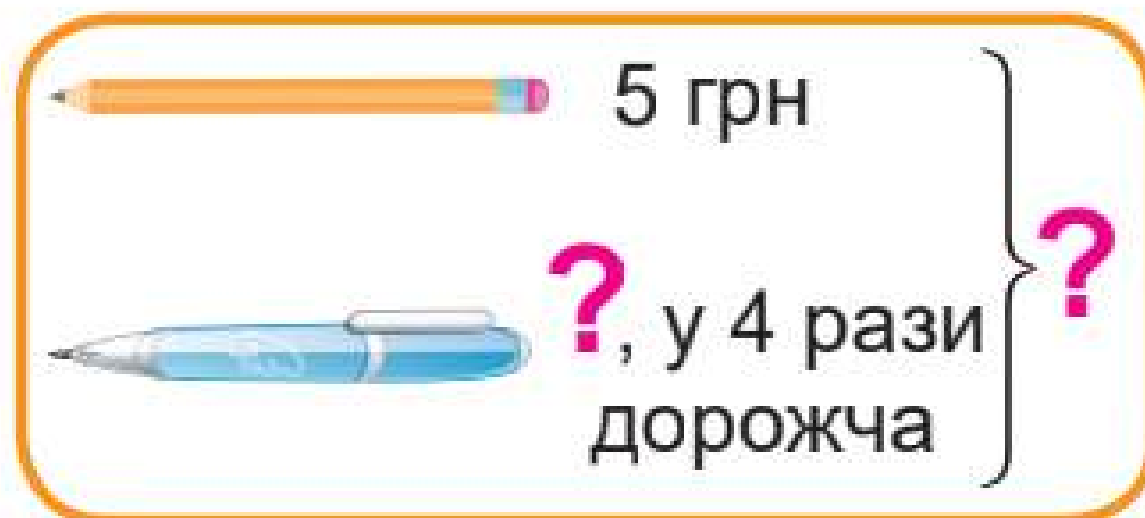
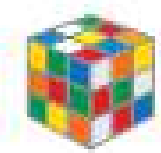
Щоб дізнатися, котра година доби після полудня, треба від числа годин електронного годинника **відняти 12**.

Наприклад: 19 година — це 7 година після полудня, або 7 година вечора.

5. Котру годину після полудня показує кожний годинник?

6. Склади усно задачі за схемами та розв'яжи їх.

7. Знайди відмінності.

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 5

1. Склади добутки з множником 5 і частки з дільником 5. Запиши їх у два стовпчики.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50

2. Обчисли, скориставшись таблицями та переставною властивістю множення.

$7 \cdot 5$

$40 : 5$

$5 \cdot 8$

$6 \cdot 5 - 12$

$9 \cdot 5$

$25 : 5$

$5 \cdot 3$

$42 + 45 : 5$

3. 30 кг борошна розсипали порівну у 5 пакетів. Потім в один з пакетів досипали ще 2 кг. Скільки кілограмів борошна в ньому стало?

4. Запиши вирази і знайди їх значення:

добуток чисел 8 і 5 зменшити на 10;

від числа 48 відняти частку чисел 25 і 5.

$6 \cdot 5$

$15 : 5$

$5 \cdot 9$

$8 \cdot 5 + 19$

$4 \cdot 5$

$35 : 5$

$5 \cdot 3$

$43 - 40 : 5$

6. На складі є пакети борошна по 2 кг і 3 кг. Покупець хоче придбати 17 кг борошна. Запропонуй йому три способи такої купівлі.

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 5. ЗНАХОДЖЕННЯ ЗНАЧЕНЬ ВИРАЗІВ НА ТРИ ДІЇ

1. Обчисли вирази на множення. До кожного з них склади та обчисли по два вирази на ділення.

$$5 \cdot 4 \quad 2 \cdot 9 \quad 6 \cdot 5 \quad 3 \cdot 7 \quad 4 \cdot 9 \quad 9 \cdot 5$$

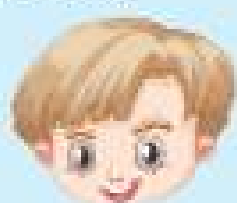
2. Подарунковий пакет коштує 5 грн.

1) Скільки треба заплатити за 3 таких пакети?

2) Скільки пакетів можна купити на 20 грн?

3. Діти обчислювали значення виразу на три дії з дужками $3 \cdot (19 - 10) + 12$.

Олесь позначив порядок дій та обчислив діями:

$$\overset{\textcircled{2}}{3} \cdot \overset{\textcircled{1}}{(19 - 10)} + \overset{\textcircled{3}}{12} = 39$$

$$1) 19 - 10 = 9; 2) 3 \cdot 9 = 27; \\ 3) 27 + 12 = 39.$$

Оксанка позначила порядок дій та обчислила «ланцюжком»:

$$\overset{\textcircled{2}}{3} \cdot \overset{\textcircled{1}}{(19 - 10)} + \overset{\textcircled{3}}{12} = \\ = 3 \cdot 9 + 12 = \\ = 27 + 12 = 39$$

Який спосіб тобі більше подобається?

$$4. 30 : (19 - 14) + 7 \\ 3 \cdot (28 - 21) + 37$$

$$49 - (4 + 3) \cdot 5 \\ 14 - (41 - 35) : 2$$

5. Кав'ярня за годину продала 25 чашок лате, а еспресо — у 5 разів менше. Скільки всього чашок лате і еспресо продала кав'ярня за годину?

25 ч.

?

у 5 разів менше

$$6. 32 - 15 : 5 \quad 4 \cdot 3 + 5 \cdot 7 \\ 9 - 20 : (41 - 37)$$

?

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 5. ВИЗНАЧЕННЯ ЧАСУ ЗА ГОДИННИКОМ

У 1. Назви компоненти та результат дії в кожній рівності.
 $12 - 5 = 7$ $40 : 5 = 8$ $23 + 4 = 27$ $3 \cdot 8 = 24$

2. Обчисли $a : 5 + 17$, якщо $a = 15$; $a = 45$; $a = 5$.

3. $7 \cdot 5 + 19$ 45 $8 \cdot 5 + 12 : 4$ 45
 $20 : 5 - 4$ 1 $9 - 18 : (19 - 16)$ 1

4. Першого дня майстерня відремонтувала 7 ноутбуків і 8 планшетів, а другого дня — 5 телефонів. У скільки разів більше девайсів відремонтувала майстерня першого дня, ніж другого?

ПЕРШОГО ДНЯ

7 н. і 8 пл.

ДРУГОГО ДНЯ

8 тел.

У скільки.. ?

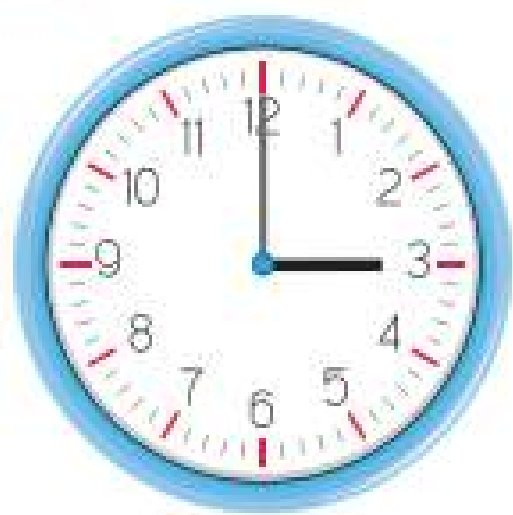
5. Час у 24-годинному форматі можна визначати й за механічним годинником.

Щоб дізнатися час у 24-годинному форматі треба до числа годин механічного годинника (на нього вказує коротша стрілка) **додати 12**.

Якщо годинник на малюнку показує час після полудня, а саме 5 годину після полудня, то це $5 + 12 = 17$ година.

6. Запиши час механічних годинників у 24-годинному форматі для випадків *до полудня* й *після полудня* за зразком.

До полудня **3:00**

Після полудня **15:00**

7. Знайди значення виразу $29 + b \cdot 5 - 13$, якщо $b = 7$, $b = 4$.

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. $7 \cdot 0 + 13$ $9 - 0 : 5$ $9 : 1 + 4$ $7 - 19 : 19$

2. Обчисли, скориставшись таблицями.

$$24 : 4$$

$$5 \cdot 4$$

$$30 : 5 + 19$$

$$29 + 6 \cdot 5$$

$$8 \cdot 5$$

$$45 : 5$$

$$41 - 6 \cdot 4$$

$$12 : 4 - 3$$

3. Склади дві задачі із числами 28 і 4 зі словами: «На скільки..?» та «У скільки разів..?». Розв'яжи задачі.

4. Побудуй два відрізки завдовжки 10 см і 2 см. У скільки разів довжина першого відрізка більша за довжину другого?

5. Знайди помилку в розв'язуванні задачі. Розв'яжи задачу правильно діями та виразом.

30 ківі розклали порівну у 5 коробок. З однієї коробки використали 4 ківі. Скільки ківі в ній залишилося?

Розв'язування:

1) $30 : 5 = 6$ (к.) — в кожній коробці;

2) $6 + 4 = 10$ (к.).

Відповідь: 10 ківі.

РОЗКЛАЛИ ВИКОРИСТАЛИ

30 к.
порівну
у 5 кор.

4 к.

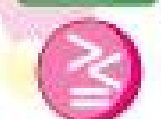
ЗАЛИШИЛОСЯ ?

6. $7 \cdot 0 \bigcirc 7 \cdot 1$

$36 : 4 + 11 \bigcirc 20$

$4 + 40 : 5 \bigcirc 11$

$0 : 9 \bigcirc 9 : 9$

$7 \cdot 5 - 12 \bigcirc 22$

$7 - 12 : 4 \bigcirc 5$

7. У соковарці приготували 8 л соку. Як, маючи одну трилітрову банку і дві п'ятилітрові, розділити сік порівну?

8 л

3 л

5 л

5 л

Перевір свої досягнення

1. Обчисли, скориставшись таблицями.

$20 : 5$

$9 \cdot 5$

$28 : 4$

$7 \cdot 4$

$40 : 5 + 9$

$41 - 8 \cdot 4$

2. $4 \cdot 0 \bigcirc 4 \cdot 1$

$21 : 3 + 17 \bigcirc 25$

$0 : 5 \bigcirc 5 : 5$

$43 - 9 \cdot 2 \bigcirc 25$

3. Котру годину після полудня показує кожний годинник?

4. Побудуй прямокутник, ширина якого 2 см, а довжина — на 4 см більша. У скільки разів довжина прямокутника більша за його ширину?

5. 32 л води розлили порівну в 4 бутлі. Потім в один з бутлів долили 7 л. Скільки літрів води в ньому стало?

РОЗЛИЛИ ПОРІВНУ

32 л

СТАЛО

ДОЛИЛИ
7 л

?

Навчальний проєкт «Купуємо зі знижкою»

1. Придивися, чи немає в найближчих до тебе магазинах такого цінника товару. Купуючи такий товар, можна зекономити: $29 - 25 = 4$ (грн).

2. Порадься з дорослими щодо потреб твоєї родини в подібних товарах.

3. Обчисли, скільки грошей можна зекономити, скориставшись акційними пропозиціями.

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО МНОЖНИКА

1. Знайди значення виразу $a \cdot 3$, якщо $a = 1$; $a = 7$; $a = 9$.

2. Склади рівності за зразком та обчисли. Що одержиш, якщо добуток двох чисел поділиш на один з множників?

$$4 \cdot 2 = 8$$

$$8 : 2 = 4$$

$$8 : 4 = 2$$

$$7 \cdot 3 = \square$$

$$9 \cdot 4 = \square$$

$$8 \cdot 5 = \square$$

3. Мишко та Марійка розглядали записи в рамці.

	•	2	=	8	→	8	:	2	=	4
Невідомий		Відомий		Добуток		Добуток		Відомий		Невідомий
множник		множник						множник		множник

Діти дійшли висновку.

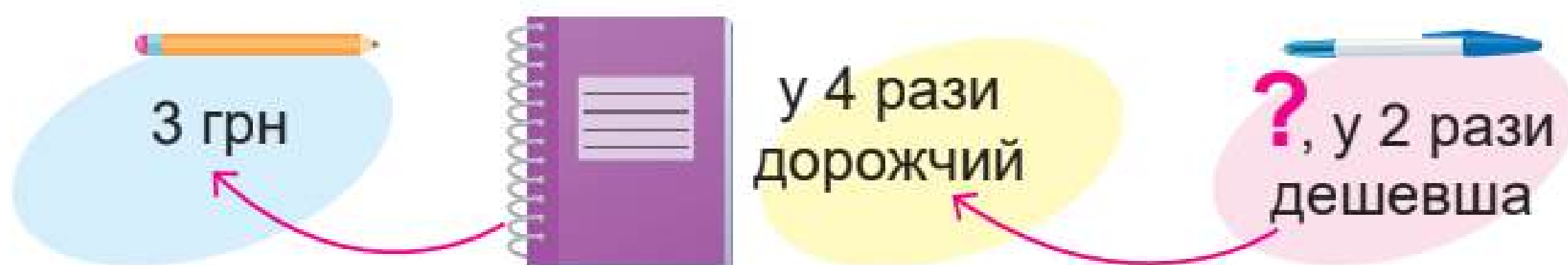
Щоб знайти невідомий множник,
треба добуток поділити
на відомий множник.

Запам'ятай це правило!

4. Яке число закриває краплинка?

$$\text{краплинка} \cdot 2 = 12 \quad 4 \cdot \text{краплинка} = 12 \quad \text{краплинка} \cdot 5 = 10 \quad 3 \cdot \text{краплинка} = 24$$

5. Олівець коштує 3 грн. Зошит у 4 рази дорожчий за олівець. Ручка у 2 рази дешевша за зошит. Яка ціна ручки?

6. Яке число закриває геометрична фігура?

$$\blacktriangle \cdot 3 = 15 \quad 5 \cdot \blacksquare = 25 \quad \bullet \cdot 2 = 18 \quad 4 \cdot \blacklozenge = 12$$

МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 6

1. Склади добутки з множником 6 і частки з дільником 6. Запиши їх у два стовпчики.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60

2. Обчисли, скориставшись записаними таблицями.

$$9 \cdot 6 - 11 \quad 42 + 42 : 6 \quad 25 - 48 : 6 \quad 7 \cdot 6 + 12$$

3. Застосуй, де потрібно, переставну властивість множення й обчисли.

$$6 \cdot 9 \quad 6 \cdot 8 \quad 6 \cdot 5 - 12 \quad 12 + 6 \cdot 3$$

4. Даринка намалювала 7 трикутників, 11 квадратів і 6 кругів. У скільки разів більше дівчинка намалювала багатокутників, ніж кругів?

$$\blacktriangle - 7 \quad \blacksquare - 11 \quad \bullet - 6$$

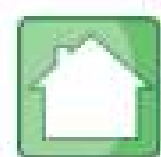

5. Розглянь список цін. Скільки треба заплатити за:
1) 7 олівців; 2) 5 ручок і 2 зошити; 3) набір маркерів і 2 зошити?

Олівець — 3 грн
Ручка — 4 грн
Зошит — 6 грн
Набір маркерів — 30 грн

Яку решту отримаєш з купюри 50 грн, купивши набір маркерів і 4 олівці?

6. $7 \cdot 6$ $12 : 6$ $6 \cdot 9$ $18 : 6 + 27$
 $48 : 6$ $3 \cdot 6$ $6 \cdot 8$ $42 - 5 \cdot 6$

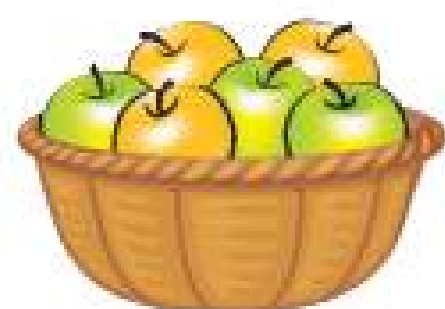
ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 6. ДІЇ З ІМЕНОВАНИМИ ЧИСЛАМИ

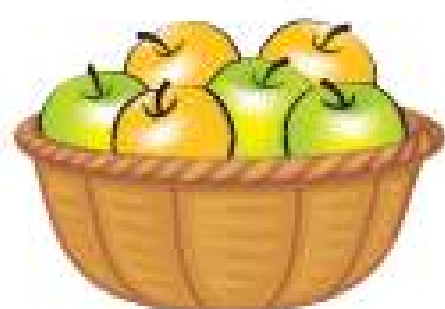
1. $4 \cdot 6$ $7 \cdot 6 - 10$ $6 : 6 + 15$
 $18 : 6$ $14 + 12 : 6$ $17 : 1 - 10$

2. Обчисли значення виразу $a \cdot 6 + a \cdot 4$, якщо $a = 3$.
Зверни увагу: замість букви a число 3 треба підставити двічі! Обчисли значення цього виразу, якщо $a = 5$, $a = 2$.

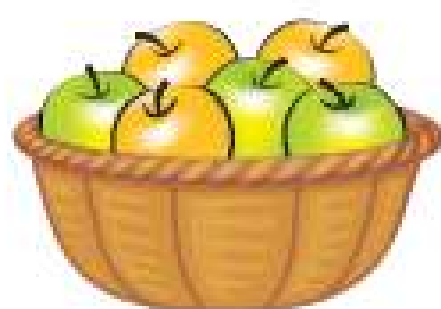
3. У трьох кошиках лежить по 6 яблук, а в мішку — ще 45 яблук. На скільки більше яблук у мішку, ніж у всіх кошиках разом?

6 ябл.

6 ябл.

6 ябл.

45 ябл.

На скільки.. ?

4. При множенні або діленні іменованого числа на число отримаємо іменоване число.

Наприклад: $4 \text{ л} \cdot 2 = 8 \text{ л}$

$18 \text{ кг} : 3 = 6 \text{ кг}$

$5 \text{ см} \cdot 3 = 15 \text{ см}$

$24 \text{ дм} : 6 = 4 \text{ дм}$

5. $5 \text{ мм} \cdot 3$

$24 \text{ год} : 6$

$36 \text{ кг} : 6$

$8 \text{ хв} \cdot 5$

$7 \text{ м} \cdot 6$

$12 \text{ см} : 2$

$7 \text{ см} \cdot 4$

$27 \text{ хв} : 3$

$28 \text{ л} : 4$

6. Обчисли значення виразу $b \cdot 6 - b \cdot 2$, якщо $b = 5$; $b = 7$; $b = 10$.

7. Побудуй за допомогою косинця такий чотирикутник, щоб два його кути були прямими, а решта два — не були прямими.

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 7

1. Склади добутки з множником 7 і частки з дільником 7. Запиши їх у два стовпчики.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70

2. Обчисли, скориставшись записаними таблицями.

$8 \cdot 7 - 14$

$12 + 35 : 7$

$49 - 56 : 7$

$9 \cdot 7 + 42$

3. Застосуй, де потрібно, переставну властивість множення й обчисли.

$7 \cdot 8 + 13$

$7 \cdot 6 - 41$

$83 - 7 \cdot 9$

$15 + 7 \cdot 5$

4. Яке число закриває краплинка? Пригадай правила.

$\text{краплинка} + 12 = 17$

$\text{краплинка} - 8 = 5$

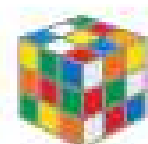
$7 \cdot \text{краплинка} = 70$

$15 - \text{краплинка} = 6$

5. У кошику 13 груш. На тарілці на 6 груш менше, ніж у кошику. А в мішку в 5 разів більше груш, ніж на тарілці. Скільки груш у мішку?

6. $8 \cdot 7$ $5 \cdot 7 + 13$ $31 + 42 : 7$
 $63 : 7$ $45 - 35 : 7$ $59 - 6 \cdot 7$

7. Заповни пусті клітинки «магічного квадрата».

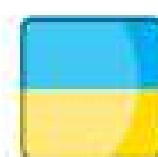
7		
	10	
11		13

ТАБЛИЦЯ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 7. РОБОТА З ТАБЛИЦЕЮ

1. $5 \cdot 7$ $14 : 7$ $8 \cdot 7 + 3$
 $19 - 21 : 7$ $7 : 7 + 11$ $12 - 7 : 1$

2. 28 яблук і 21 цукерку поділили порівну між сімома дітьми. Скільки яблук і скільки цукерок отримала кожна дитина?

3. Обчисли та дізнайся назву міста в Україні. Спробуй з'ясувати, як і чому саме так називається площа, зображена на світлинці. <http://surl.li/vdjrgf>

Ь $56 : (15 - 8)$

І $15 + (3 + 6) \cdot 7$

Л $(18 - 12) \cdot 7$

В $42 : 7 + 3 \cdot 7$

42	8	27	78	27
?	?	?	?	?

4. Дай відповіді на запитання за таблицею.

- 1) Який сік продають у магазині? Прокоментуй.
- 2) У якій упаковці і якої місткості є яблучний сік?
- 3) Які є соки в паперовій упаковці? Які — у скляній?
- 4) Поміркуй, як купити яблучний сік загальною місткістю 9 л. Вибери різні варіанти.

Придумай ще запитання за таблицею, обміняйся ними з дітьми у класі.

Сік	Упаковка	Місткість
Яблучний	Паперова	2 л
Гранатовий	Скло	1 л
Яблучний	Скло	5 л
Томатний	Паперова	1 л
Виноградний	Паперова	2 л
Яблучний	Скло	3 л

5. $49 : 7$
 $7 \cdot 9$

$(25 - 18) \cdot 4$
 $15 + 18 : 2 - 3$

$4 \cdot 7 + 5 \cdot 7$
 $35 : (17 - 10)$

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ

1. $7 \cdot 6$ $12 : 6$ $4 \cdot 7 + 11$ $19 : 1 + 11$
 $5 \cdot 4$ $24 : 3$ $29 - 9 \cdot 2$ $0 : 5 + 4$

2. Які числа у фігурах не є результатом множення числа 2? Назви ці фігури та знайди суму чисел у них.

3. Запиши вирази та знайди їх значення:
число 12 збільшити на добуток чисел 4 і 5;
від добутку чисел 9 і 6 відняти 48;
число 29 зменшити на частку чисел 48 і 6;
до частки чисел 24 і 3 додати 27.

4. Для цуценят у притулок передали 12 кг сухого корму, а для кошенят — у 4 рази менше корму.

12 кг корму

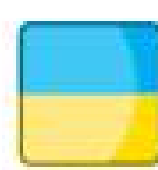

?, у 4 рази менше

На скільки..?

?

- 1) Скільки кілограмів сухого корму передали для кошенят?
- 2) Скільки всього кілограмів корму передали у притулок?
- 3) На скільки кілограмів корму більше передали для цуценят, ніж для кошенят?

 5. Обчисли та дізнайся назву київського притулку для тварин. Знайди про нього інформацію в інтернеті.

$$29 + 9 \cdot 2$$

Д

$$28 + (27 - 18) : 9$$

Я

$$52 - 8 \cdot 3$$

А

$$47 + (29 - 14) : 3$$

Ж

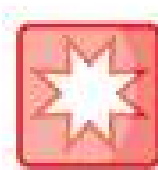
?

?

?

?

 6. Заповни клітинки числами, відмінними від 1, щоб утворилися правильні рівності.

$$\square \cdot \square = 12$$

$$\square \cdot \square = 18$$

$$\square \cdot \square = 30$$

 7. На овочевій ятці продали 7 кг моркви, а цибулі – у 3 рази більше.

- 1) Скільки кілограмів цибулі продали?
- 2) Скільки всього кілограмів цибулі й моркви продали?
- 3) На скільки кілограмів більше продали цибулі, ніж моркви?

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДІЛЕНОГО

1. Знайди значення виразу $a \cdot 5$, якщо $a = 3$; $a = 2$; $a = 7$.

2. Склади рівності за зразком та обчисли. Що отримаєш, помноживши частку на дільник?

$$16 : 2 = 8$$

$$8 \cdot 2 = 16$$

$$12 : 3 = \square$$

$$20 : 5 = \square$$

$$8 : 4 = \square$$

3. Мишко та Марійка розглядали записи в рамці.

	:	2	=	8	→	8	·	2	=	16
Невідоме ділене		Відомий дільник		Частка		Частка		Відомий дільник		Невідоме ділене

Діти дійшли висновку. Запам'ятай це правило!

Щоб знайти невідоме ділене, треба частку помножити на дільник.

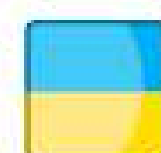
4. Яке число закриває геометрична фігура?

$$\triangle : 3 = 2$$

$$\blacksquare : 7 = 1$$

$$\bullet : 2 = 10$$

$$\blacklozenge : 4 = 5$$

6. Знайди невідомі компоненти дій та прочитай назву міста-героя України.

$$\text{В} : 4 = 9 \quad \text{І} : 6 = 9 \quad \text{Ч} : 5 = 7$$

$$38 - \text{Н} = 20 \quad \text{Е} - 12 = 25$$

$$17 + \text{Р} = 40 \quad \text{Г} \cdot 4 = 28$$

35	37	23	18	54	7	54	36

5. Спочатку число 19 зменшили на 12, а потім результат збільшили в 7 разів. Яке число отримали?

6. Яке число закриває краплинка?

$$\text{Water drop} : 4 = 1$$

$$\text{Water drop} : 2 = 7$$

$$\text{Water drop} : 3 = 5$$

$$\text{Water drop} : 6 = 3$$

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 8

1. Знайди невідоме ділене за правилом. Зроби перевірку за зразком.

 : 3 = 5 : 2 = 9 : 5 = 0

 : 3 = 7
 = 7 · 3 = 21

 21 : 3 = 7

2. Склади добутки з множником 8 та частки з дільником 8. Запиши їх у два стовпчики.

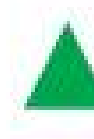
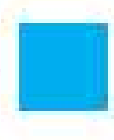
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80

3. Обчисли, скориставшись записаними таблицями.

$4 \cdot 8$ $7 \cdot 8 + 12$ $9 \cdot 8 - 48 : 8$
 $32 : 8$ $15 - 64 : 8$ $(27 - 22) \cdot 8 + 19$

4. Яке число закрито? Пригадай правило.

 · 8 = 40 - 12 = 49 17 + = 25
 : 7 = 5 6 · = 12 42 - = 30

5. У коробці було 26 цукерок. 18 з них з'їли, а решту розклали порівну на 2 тарілки. Скільки цукерок на кожній тарілці?

БУЛО

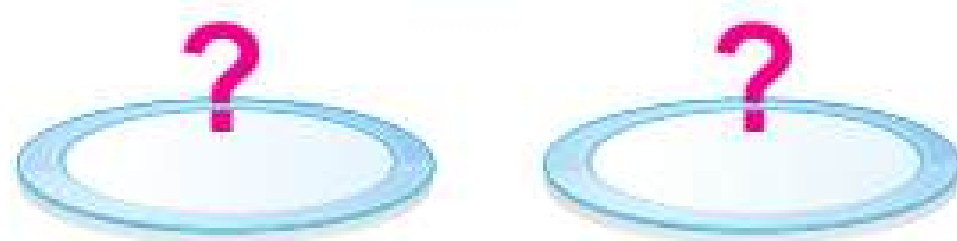

З'ЇЛИ

18 ц.

РОЗКЛАЛИ ПОРІВНУ

Решта

6. $7 \cdot 8 - 15 \bigcirc 7 \cdot (15 - 8)$
 $6 \cdot 8 - 18 - 12 \bigcirc (6 + 12 - 18) \cdot 8$
 $16 - 72 : 8 \bigcirc (72 - 16) : 8$
 $80 : 8 + 24 - 8 \bigcirc (80 - 24 - 8) : 8$

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 8

1. $7 \cdot 8$

$16 : 8$

$8 : 8 + 7$

$9 \cdot 8 - 12$

$29 - 0 : 8$

$(36 + 12) : 8$

2. Запиши вирази й обчисли їх:

добуток чисел 5 і 8 зменшити на 17.

до частки чисел 32 і 8 додати 28.

число 49 збільшити на добуток чисел 3 і 8.

число 59 зменшити на частку чисел 72 і 8.

3. Доповни задачу двоцифровим числом та розв'яжи.

олівців розклали порівну у 3 коробки. Скільки олівців в одній коробці?

4. У відрі 8 л води, а в діжці — на 24 л більше.

1) Скільки літрів води в діжці?

2) Скільки літрів води у відрі й діжці разом?

3) У скільки разів більше води в діжці, ніж у відрі?

5. Розглянь календар травня 2025 р. Дай відповіді на запитання.

1) Скільки днів у травні?

Скільки понеділків і неділей?

2) Яким днем тижня є 2 травня, 12 травня, 18 травня?

3) Скільки у травні робочих днів? Скільки вихідних?

Сплануй поїздку до рідних у вихідні. Зазнач дату поїздки.

Придумай запитання за календарем та обміняйся ними з друзями/подругами.

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

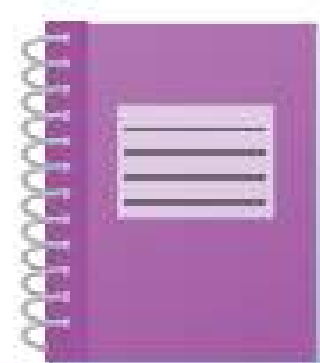
6. Блокнот коштує 40 грн, а зошит на 32 грн дешевший.

- 1) Яка ціна зошита?
- 2) Скільки коштують блокнот і зошит разом?
- 3) У скільки разів блокнот дорожчий за зошит?

40 грн

?, на 32 грн дешевший

у..?

?

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДІЛЬНИКА

1. Знайди значення виразу $b : 3$, якщо $b = 18$; $b = 6$; $b = 21$.

2. Склади рівності за зразком та обчисли. Що одержимо, якщо ділене поділити на частку?

$$15 : 3 = 5$$

$$15 : 5 = 3$$

$$18 : 2 = \square$$

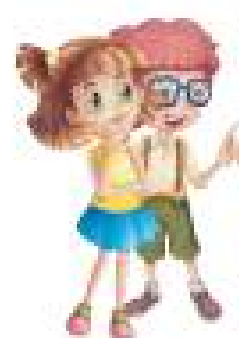
$$20 : 4 = \square$$

$$48 : 6 = \square$$

3. Мишко та Марійка розглядали записи в рамці.

15	:		=	5	→	15	:	5	=	3
Ділене		Невідомий дільник		Частка		Ділене		Частка		Невідомий дільник

Діти дійшли висновку. *Запам'ятай це правило!*

Щоб знайти невідомий дільник, треба ділене поділити на частку.

4. Яке число сховалося за краплинкою?

$$16 : \text{краплинка} = 8$$

$$12 : \text{краплинка} = 2$$

$$7 : \text{краплинка} = 7$$

$$24 : \text{краплинка} = 3$$

5. Побудуй відрізок AB , на 1 см коротший за смужку, і відрізок CD , удвічі довший за смужку.

6. Купили 4 ківі, по 7 грн за штуку, та банани на суму 43 грн. Яка вартість усієї покупки?

7. Яке число закриває геометрична фігура?

$$15 : \blacktriangle = 3 \quad 18 : \blacksquare = 2 \quad 20 : \bullet = 4 \quad 8 : \blacklozenge = 8$$

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ ІЗ ЧИСЛОМ 9

1. Знайди невідомий дільник, використовуючи правило. Зроби перевірку за зразком.

$$14 : \text{drop} = 2 \quad 16 : \text{drop} = 4 \quad 27 : \text{drop} = 3$$

$$\begin{array}{l} 21 : \text{drop} = 7 \\ \text{drop} = 21 : 3 = 7 \\ \hline 21 : 3 = 7 \end{array}$$

2. Склади добутки з множником 9 і частки з дільником 9. Запиши їх у два стовпчики.

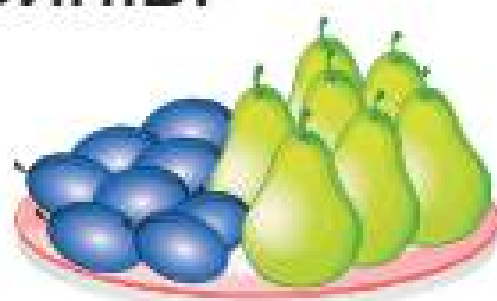
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕	↕
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90

3. Обчисли, скориставшись записаними таблицями.

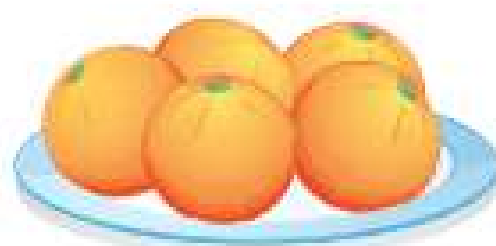
$$7 \cdot 9 \quad 36 - 3 \cdot 9 \quad 14 + (17 - 8) : 9$$

$$81 : 9 \quad 15 + 63 : 9 \quad 45 - (11 - 7) \cdot 9$$

4. На першій тарілці було 8 слив та 7 груш, а на другій — 5 апельсинів.

8 сл. 7 гр.

5 ап.

На..? у..?

?

- 1) Скільки всього фруктів було на двох тарілках разом?
- 2) На скільки більше фруктів на першій тарілці, ніж на другій?
- 3) У скільки разів більше фруктів на першій тарілці, ніж на другій?

5. $9 \cdot 7 \bigcirc 60$

$27 : 9 \bigcirc 4$

$(32 - 28) \cdot 9 \bigcirc 36$

$81 : 9 + 5 \bigcirc 15$

$7 \bigcirc 54 : 9$

$70 \bigcirc 8 \cdot 9$

ТАБЛИЦІ МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

1. Розглянь таблицю. Прочитай пояснення, як можна знайти добуток $4 \cdot 6$ та частку $48 : 6$.

•	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90

У першому стовпчику та верхньому рядку записано множники. Від множника **4** і множника **6** проведемо умовно стрілки. У комірці, де вони перетинаються, отримаємо добуток **24**. Отже: $4 \cdot 6 = 24$.

Від дільника **6** проведемо стрілку до діленого **48**, а потім від нього — до верхнього рядка. Отримаємо **8**. Отже: $48 : 6 = 8$.

2. Знайди добутки, скориставшись таблицею.

$$7 \cdot 9 \quad 4 \cdot 8 \quad 7 \cdot 5 \quad 9 \cdot 6 \quad 8 \cdot 8 \quad 5 \cdot 6$$

3. Знайди частки, скориставшись таблицею.

$$36 : 4 \quad 32 : 8 \quad 24 : 3 \quad 18 : 2 \quad 70 : 7 \quad 36 : 9$$

4. Урок математики почався о 9 год 10 хв і тривав 40 хв. Коли закінчився урок?

5. Склади та розв'яжи кілька задач за малюнком зі словами: «На скільки дорожче..?», «У скільки разів дешевше..?», «Скільки треба заплатити..?».

8 грн

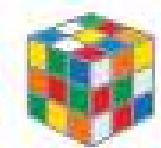

32 грн

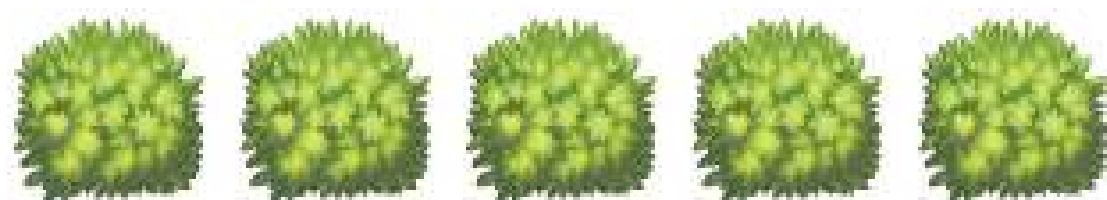
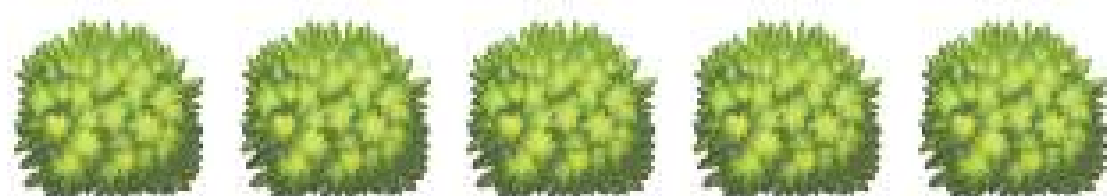
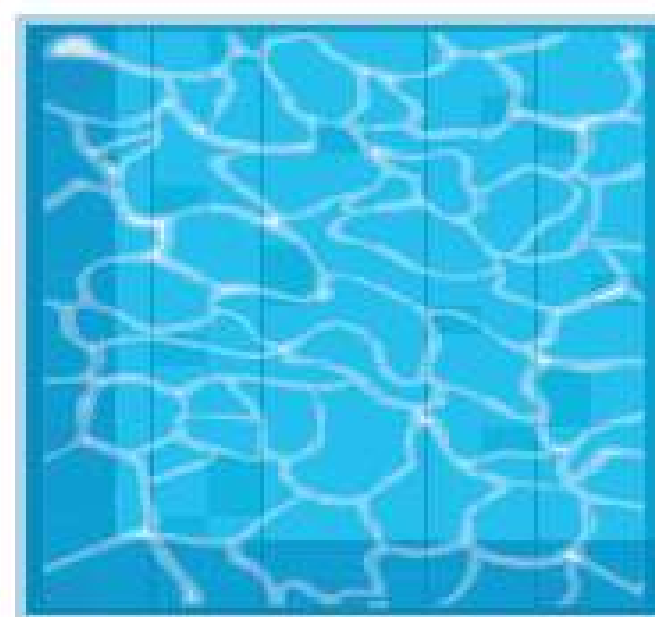

6. Обчисли, скориставшись таблицею.

$$\begin{array}{cccccc} 9 \cdot 4 & 5 \cdot 7 & 6 \cdot 3 & 29 - 24 : 6 & 45 - 9 \cdot 3 \\ 14 : 7 & 20 : 4 & 63 : 7 & 42 + 7 \cdot 3 & 38 + 80 : 8 \end{array}$$

7. Навколо ставка квадратної форми треба посадити 10 кущів, щоб уздовж кожного берега росла однакова кількість кущів. Як це зробити?

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

$$\begin{array}{lll} 1. \quad 12 : 6 + 14 & 3 \cdot 7 + 48 : 8 & (14 - 9) \cdot 4 + 11 \\ & 47 - 5 \cdot 6 & 4 \cdot 9 - 2 \cdot 8 & (40 - 19) : 7 - 3 \end{array}$$

2. Яке число сховалося за краплинкою? Пригадай правила та обчисли.

$$\begin{array}{l} \text{крапля} - 12 = 7 \\ 4 + \text{крапля} = 19 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{крапля} \cdot 5 = 10 \\ \text{крапля} : 7 = 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 15 : \text{крапля} = 3 \\ 23 - \text{крапля} = 15 \end{array}$$

$$\begin{array}{llll} 3. \quad 2 \text{ мм} \cdot 8 & 12 \text{ год} : 2 & 48 \text{ кг} : 8 & 25 \text{ мм} : 5 \\ & 24 \text{ см} : 4 & 7 \text{ хв} \cdot 8 & 4 \text{ л} \cdot 5 & 5 \text{ м} \cdot 9 \end{array}$$

4. Обчисли значення виразу $a \cdot 5 + 24 : a$, якщо $a = 3$; $a = 4$.

5. Одна зі сторін трикутника має довжину 4 см, а довжина кожної з двох інших сторін утричі більша за першу. Знайди периметр трикутника.

6. Шахами займаються 5 дітей другого класу, танцями — у 3 рази більше, ніж шахами. А плаванням — на 6 дітей менше, ніж танцями. Скільки дітей займаються плаванням?

5 д. $\longleftarrow$ у 3 рази більше $\longleftarrow$?, на 6 д. менше

7. Яке число сховалося за геометричною фігурою? Пригадай правила. Зроби перевірку.

$$8 \cdot \blacktriangle = 16$$

$$12 + \blacksquare = 19$$

$$17 - \blacklozenge = 9$$

$$\blacksquare - 18 = 31$$

$$15 : \bullet = 5$$

$$\blacksquare : 7 = 2$$

Перевір свої досягнення

1. $48 : 8$ $42 : 7 + 15$ $(19 - 15) \cdot 9 - 21$
 $5 \cdot 6$ $70 - 7 \cdot 9$ $14 + (39 - 21) : 9$

2. Яке число сховалося за краплинкою?

$35 : \text{💧} = 7$

$\text{💧} : 8 = 3$

$\text{💧} \cdot 9 = 27$

3. $5 \text{ мм} \cdot 7$
 $32 \text{ см} : 8$

$24 \text{ хв} : 6$
 $7 \text{ год} \cdot 5$

$35 \text{ кг} : 7$
 $8 \text{ л} \cdot 6$

4. Довжини двох сторін трикутника дорівнюють по 8 см, а довжина третьої — у 2 рази менша за кожну з перших двох. Знайди периметр трикутника.

5. У саду росло 12 яблунь, слив — у 4 рази менше, ніж яблунь, а груш — на 5 більше, ніж слив. Скільки груш росло в саду?

12 д.

у 4 рази менше

?, на 5 д. більше

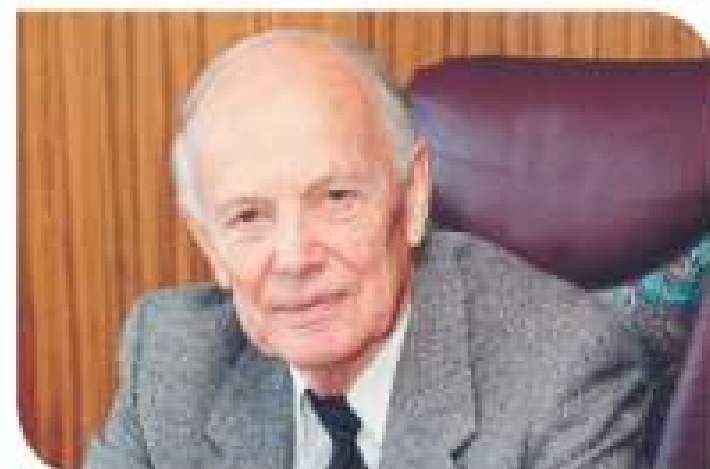
ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 20. ЗАДАЧА

У 1. Доповни до 10 кожне із чисел.

2, 6, 1, 9, 3, 5, 8, 4, 7

У 2. Обчисли та прочитай прізвище відомого українського вченого.

О $18 - 4$ **Т** $4 + 9$

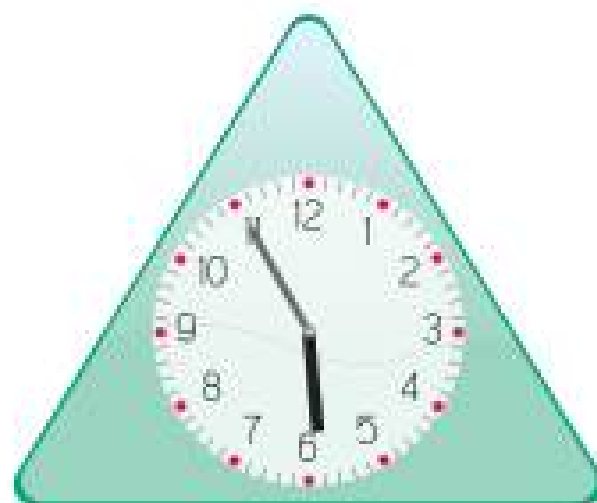
А $13 - 8$ **Н** $12 - 9$ **П** $7 + 5$

12	5	13	14	3
?	?	?	?	?

3. Запиши вирази й обчисли їх:
суму чисел 6 і 7 збільшити на 3;
різницю чисел 12 і 8 збільшити на 5;
від числа 15 відняти суму чисел 2 і 7;
до числа 7 додати різницю чисел 15 і 9.

4. Який час показує кожний із годинників?

5. Розв'яжи задачу окремими діями та виразом.
На одній тарілці 7 яблук, а на іншій — 6 яблук. 9 яблук узяли для пирога. Скільки яблук залишилося?

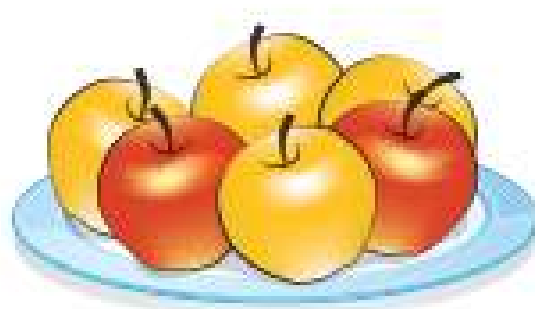
БУЛО

УЗЯЛИ

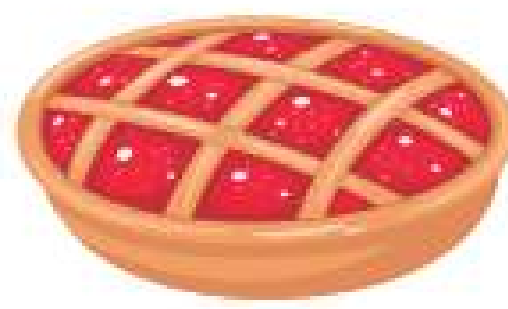
ЗАЛИШИЛОСЯ

7 яб.

6 яб.

9 яб.

?

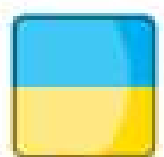
6. $12 - 3 + 7 \bigcirc 16$

$9 + 9 - 5 \bigcirc 12$

$17 - 8 \bigcirc 12 - 6$

$5 + 9 \bigcirc 8 + 6$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ В МЕЖАХ 20. ГЕОМЕТРИЧНІ ФІГУРИ

1. Прочитай назву міста в Україні.

І $12 - 3 + 7$

Л $19 - 7$

А $11 - 7 + 4$

Ї $8 + 7 + 4$

М $2 + 9$

З $16 - 9 - 5$

2. Яке число сховалося за геометричною фігурою? Назви ці геометричні фігури.

 $+ 5 = 13$

 $- 9 = 7$

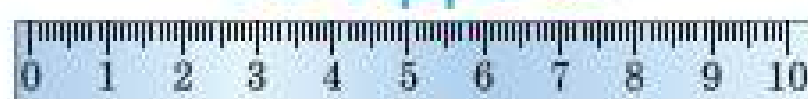
$17 -$ $= 8$

3. В Олексі є три монети по 5 грн. Він придбав лінійку за 9 грн. Скільки грошей в нього залишилося?

БУЛО

ПРИДБАВ

9 грн

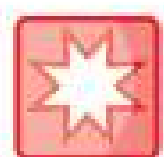
ЗАЛИШИЛОСЯ

?

Наведи приклади: 1) товарів із цінами, які Олекс може купити за гроші, що в нього залишилися; 2) товарів, які він не може купити. Тобі допоможе малюнок справа.

4. Довжина прямокутника 11 см, а ширина — на 7 см менша. Побудуй цей прямокутник.

5. Склади й розв'яжи задачу за виразом $18 - (7 + 5)$.

6. Обчисли. Підкресли вирази, значення яких більше за 8, але менше від 14.

$12 - 7$

$14 - 9 + 8$

$7 + 8 - 5$

$7 + 9$

$4 + 9$

$12 - 5 + 7$

$9 - 4 + 8$

$13 - 4$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100

- 1.** $20 + 9$ $37 + 40$ $50 + 25$
 $32 - 20$ $45 - 2$ $37 - 30$
- 2.** $37 - (10 + 15)$ $49 - 10 - 8$ $15 + (27 - 12)$
 $25 + 12 - 31$ $14 - (27 - 20)$ $72 - 20 + 41$

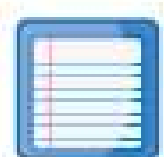
3. «Розшифруй» і «зашифруй».

Розшифруй: 84, 72, 29
 55, 56, 29, 47
 75, 63, 72, 84

+	17	35	43	51	63
12	Т	А	М	Н	О
21	П	Е	Р	У	К

Зашифруй: **ПОЕТ, КУМ, ОМАР, РЕМОНТ.**

- 4.** 1) Побудуй ламану, що складається з трьох ланок завдовжки 3 см, 5 см і 7 см.
 2) Проведи кольоровим олівцем четверту ланку, щоб ламана стала замкненою.

5. Пакет цукерок коштує 42 грн, а пачка вафельних трубочок на 17 грн дешевша.

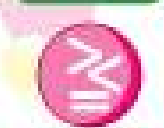

42 грн

на 17 грн дешевша

- 1) Скільки гривень треба заплатити за два пакети цукерок?
- 2) Скільки коштує пачка вафельних трубочок?
- 3) Скільки гривень треба заплатити за пакет цукерок і трубочки разом?

6. $27 + 10 \bigcirc 39 - 5$ $14 + (29 - 17) \bigcirc 48 - (12 + 14)$
 $52 - 20 \bigcirc 42 - 30$ $32 + (19 - 15) \bigcirc 47 - (12 + 5)$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100

1. $37 + 13$ $49 - 19$ $40 - 5$
 $50 - 23$ $29 + 5$ $34 - 7$

2. $27 + 15 - 18$ $33 + 28$ $24 + (17 - 8)$
 $19 + (43 - 35)$ $46 - 27$ $61 - (23 - 8)$

3. Порівняй задачі зі спільним початком. Розв'яжи їх окремими діями та виразом.

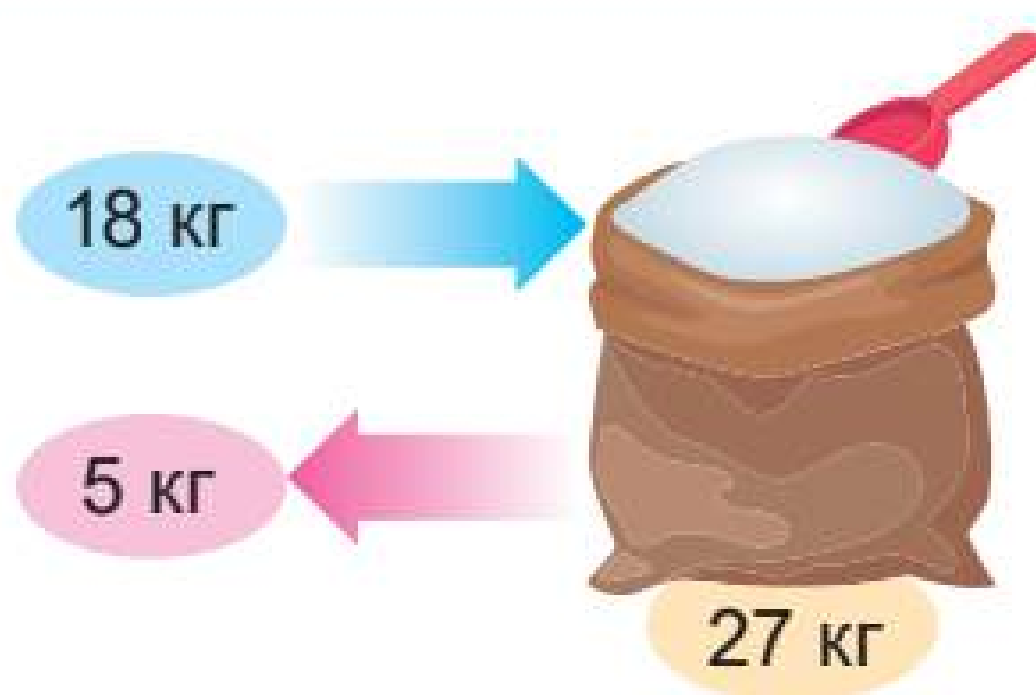
У мішку було 27 кг борошна.

Спочатку для приготування випічки з нього взяли 18 кг, а потім у мішок досипали 5 кг. Скільки кілограмів борошна стало в мішку?

Спочатку туди досипали 18 кг борошна, а потім для приготування випічки взяли 5 кг. Скільки кілограмів борошна залишилося в мішку?

Стало — ?

Залишилося — ?

4. Побудуй відрізок AB завдовжки 6 см 5 мм та відрізок CD завдовжки 67 мм. Порівняй довжини відрізків.

5. Знайди периметр трикутника зі сторонами 17 см, 21 см і 28 см.

6. $32 \text{ л} - 18 \text{ л} \bigcirc 14 \text{ л}$
 $42 \text{ кг} + 8 \text{ кг} \bigcirc 49 \text{ кг}$

7. $43 - 18 + 27 \bigcirc 50$
 $43 - (27 - 18) \bigcirc 35$

$29 \text{ мм} + 14 \text{ мм} \bigcirc 4 \text{ см}$

$76 \text{ хв} - 17 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$

$52 + 19 - 24 \bigcirc 49$

$52 + (24 - 19) \bigcirc 65$

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ У МЕЖАХ 100

1. Яке число сховалося за фігурою? Зроби перевірку.

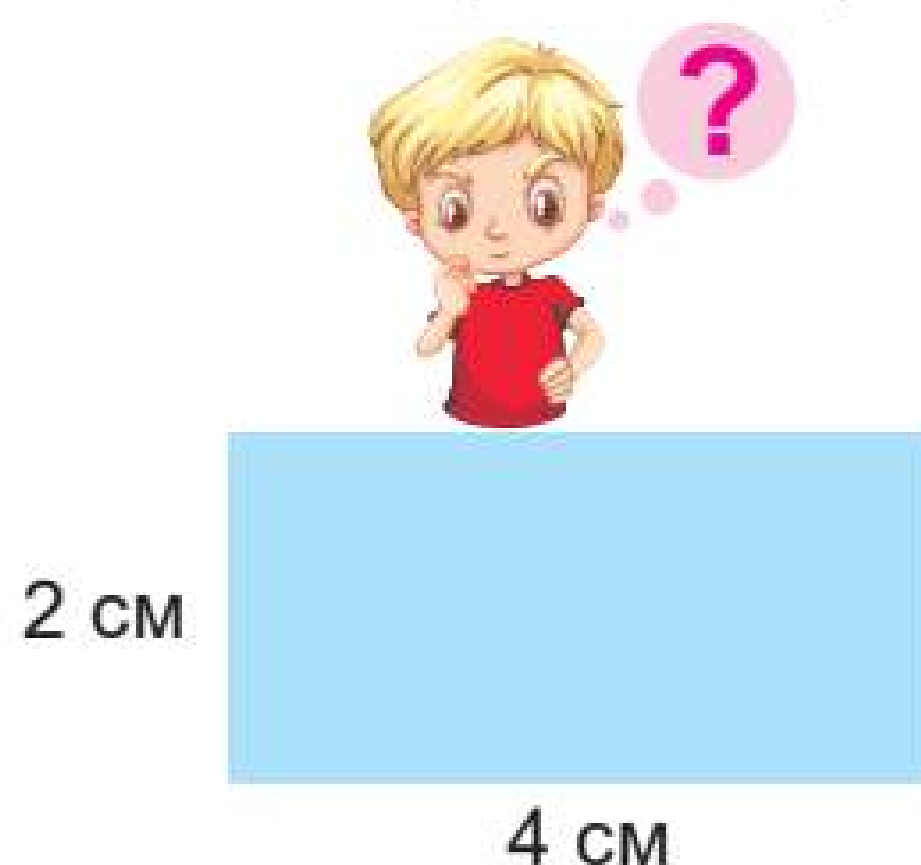
$\bullet + 17 = 32$

$\blacksquare - 43 = 39$

$82 - \blacktriangle = 19$

2. Доповни задачу одноцифровим числом та розв'яжи її. Порівняй із задачами друзів/подруг.

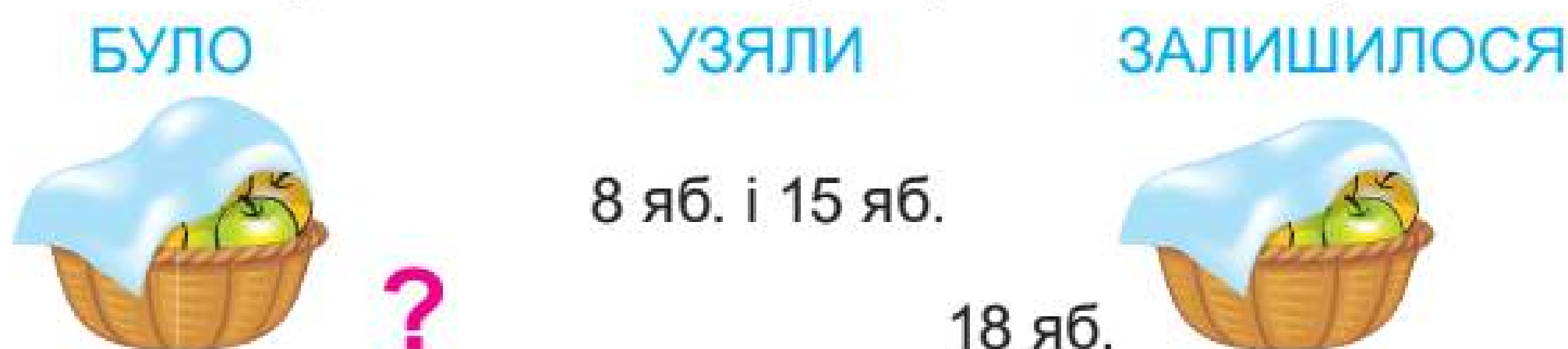
Блокнот коштує 42 грн, а набір олівців — на $\square$ грн дорожчий. Скільки коштують блокнот і набір олівців разом?

3. Олесь побудував прямокутник, одна сторона якого завдовжки 2 см, а інша — 4 см. Допоможи йому обчислити периметр прямокутника.

4. Обчисли вираз $85 - (a + 12)$, якщо $a = 39$; $a = 18$; $a = 41$.

5. Коли з кошика взяли 8 яблук для приготування пирога і ще 15 яблук для приготування соку, у ньому залишилося 18 яблук. Скільки яблук було в кошику спочатку?

6. Яке число сховалося за краплинкою? Зроби перевірку.

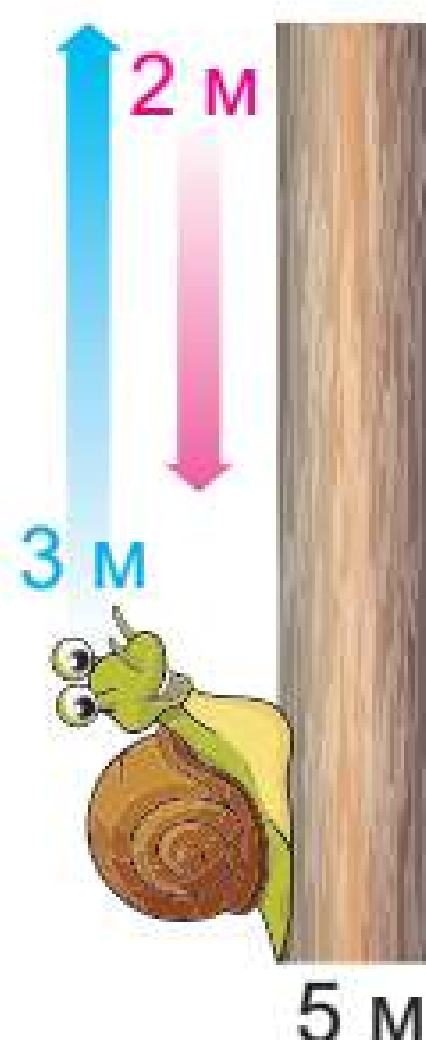
$$37 - \text{краплинка} = 29$$

$$\text{краплинка} + 24 = 31$$

$$\text{краплинка} - 43 = 52$$

7. По стовпу заввишки 5 м повзе равлик. За день він піднімається на 3 м, а за ніч спускається на 2 м. Через скільки днів равлик добереться до вершини стовпа?

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

1. Назви компоненти і результати дій у кожній рівності.

$$12 + 5 = 17$$

$$29 - 4 = 25$$

$$7 \cdot 3 = 21$$

$$8 : 4 = 2$$

2. $7 \cdot 3$ $8 \cdot 2$ $9 \cdot 2 + 10$ $17 - 18 : 3$ $8 : 8 + 11$

3. Збільш у 4 рази кожне з чисел.

3, 7, 5, 1

4. Купили 2 ручки за ціною 8 грн та олівець за ціною 5 грн.

1) Скільки треба заплатити за всю покупку?

2) Яка решта буде з купюри у 50 грн?

5. З одного дерева зібрали 24 кг слив, а з іншого — у 4 рази менше. Скільки кілограмів слив зібрали з обох дерев разом?

6. Побудуй прямокутник, одна сторона якого завдовжки 4 см, а інша — 25 мм.

7. У трикутника дві сторони по 7 см, а третя — 8 см.

1) Знайди периметр трикутника.

2) Порівняй периметр трикутника з 2 дм.

МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ

У 1. $9 \cdot 3 - 10$ $15 : 3 + 7$ $10 + 12 : 2$ $17 - 6 \cdot 2$

2. Зменш у 3 рази кожне з чисел **21**, **15**, **24**, **9**.

3. Довжина відрізка *AB* дорівнює 5 см, відрізок *CD* у два рази довший за відрізок *AB*. А відрізок *KL* на 3 см коротший за відрізок *CD*. Побудуй відрізки *AB*, *CD* і *KL*.

4. У відрі 8 л води, а в діжці — у 7 разів більше. Для поливу городу з діжці використали 43 л. Скільки літрів води залишилося в діжці?

5. У скільки разів:
14 більше за 2;

3 менше від 15?

6. $24 : 3 + 15$	$16 : 8$	$2 \cdot 9 + 14$
$8 \cdot 5 - 16$	$32 : 4$	$(23 - 15) \cdot 2$

Д 7. У коробці 24 льодяники, а на тарілці — у 3 рази менше. 3 тарілки з'їли 6 льодяників. Скільки льодяників там залишилося?

ДІЇ ІЗ ЧИСЛАМИ ТА ІМЕНОВАНИМИ ЧИСЛАМИ

1. $25 + 12 - 7$ $8 \cdot 3 + 4$ $29 - 25 : 5$ $10 \cdot 3 - 28$

2. Яке число сховалося за зірочкою? Зроби перевірку.

$24 : \star = 3$ $\star : 2 = 9$ $\star \cdot 5 = 10$

3. $24 \text{ см} : 3 \bigcirc 1 \text{ дм}$
 $43 \text{ мм} - 18 \text{ мм} \bigcirc 3 \text{ см}$

$8 \text{ хв} \cdot 5 \bigcirc 1 \text{ год}$
 $16 \text{ дм} + 5 \text{ дм} \bigcirc 2 \text{ м}$

4. $9 \text{ см} \cdot 5 + 12 \text{ см}$
 $(9 \text{ кг} - 5 \text{ кг}) \cdot 2$
 $12 \text{ л} + 8 \text{ л} : 2$

$28 \text{ дм} : 4 - 6 \text{ дм}$
 $24 \text{ дм} - 7 \text{ дм} \cdot 2$
 $(12 \text{ мм} - 4 \text{ мм}) : 2$

5. У мішку 18 кг цукру, а в пакеті — у 6 разів менше.

1) Скільки кілограмів цукру в пакеті?

2) Скільки кілограмів цукру разом у мішку й пакеті?

3) На скільки більше цукру в мішку, ніж у пакеті?

6. Яке число сховалося за геометричною фігурою?
Зроби перевірку.

$\blacktriangle \cdot 3 = 18$

$\blacksquare : 7 = 4$

$18 : \bullet = 3$

Перевір свої досягнення

1. $24 : 3$ $47 - 28 + 15$ $29 + 7 \cdot 3$
 $6 \cdot 2$ $(27 - 15) : 2$ $52 - (15 + 23)$

2. Обчисли вираз $(a - 7) \cdot 2$, якщо $a = 10$, $a = 12$.

3. $23 \text{ хв} + 40 \text{ хв} \bigcirc 1 \text{ год}$ $32 \text{ мм} - 18 \text{ мм} \bigcirc 2 \text{ см}$
 $5 \text{ см} \cdot 4 \bigcirc 2 \text{ дм}$ $15 \text{ дм} : 3 \bigcirc 1 \text{ м}$

4. Вимірй довжину відрізка AB .
Побудуй квадрат, сторона якого
на 2 см менша за довжину AB .

5. 40 кг гречки розсипали порівну у 8 пакетів. З одного пакета використали 3 кг. Скільки кілограмів гречки в ньому залишилося?

ЗАЛИШИЛОСЯ

ЗМІСТ

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО В 1 КЛАСІ	3
Лічба. Нумерація чисел першої сотні	3
Попереднє і наступне числа. Порівняння чисел	3
Додавання і віднімання в межах 10. Відрізок. Промінь	4
Додавання і віднімання в межах 20. Криві, ламані, замкнені лінії	5
Додавання і віднімання в межах 20. Задача	6
Лічба десятками. Вимірювання довжини відрізка	7
Додавання і віднімання в межах 100.	
Побудова відрізка заданої довжини	8
Додавання і віднімання в межах 100	9
Обчислення значень виразів	10
Розкладання чисел на розрядні доданки	11
Розв'язування і порівняння задач	12
Складання і обчислення виразів.	
Розпізнавання геометричних фігур	13
Дії з іменованими числами	14
<i>Перевір свої досягнення</i>	15
 ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 20	 16
Додавання з переходом через десяток	16
Додавання одноцифрових чисел до 8 та 9 з переходом через десяток	17
Додавання одноцифрових чисел до 8 та 9 з переходом через десяток	18
Складання та обчислення виразів	18
Додавання одноцифрових чисел до 7 та 6 з переходом через десяток	20
Додавання одноцифрових чисел до 7 та 6 з переходом через десяток	21
Таблиця додавання до 20	22
Віднімання з переходом через десяток	23
Віднімання від 11 та 12 одноцифрових чисел з переходом через десяток	24
Віднімання від 11 та 12 одноцифрових чисел з переходом через десяток	24
Віднімання від 13 та 14 одноцифрових чисел з переходом через десяток	25

Віднімання від 13 та 14 одноцифрових чисел з переходом через розряд	26
Віднімання від 15 та 16 одноцифрових чисел з переходом через десяток	27
Віднімання від 17 та 18 одноцифрових чисел переходом через десяток	28
Додавання і віднімання з переходом через десяток	29
Додавання і віднімання з переходом через десяток	30
Повторення вивченого	31
<i>Перевір свої досягнення</i>	32

ДОДАВАННЯ І ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ У МЕЖАХ 100 33

Додавання круглого й одноцифрового чисел.	
Визначення часу за годинником	33
Віднімання виду $34 - 4$, $34 - 30$.	
Виокремлення і впорядкування даних за певною ознакою	34
Додавання виду $34 + 2$ і $2 + 34$. Віднімання виду $45 - 2$	35
Додавання виду $23 + 50$ і $50 + 23$.	
Задача з двома послідовними запитаннями	36
Віднімання виду $45 - 20$. Одиниці часу: година, доба, тиждень....	36
Вирази з дужками	37
Вирази з дужками	38
Додавання виду $21 + 14$. Хвилина	39
Обчислення значень виразів. Визначення часу за годинником ...	40
Віднімання виду $67 - 24$. Довжина ламаної	41
Повторення вивченого. Гроші	43
<i>Перевір свої досягнення</i>	43
Додавання виду $24 + 6$, $6 + 24$	44
Додавання виду $24 + 16$	45
Розв'язування складених задач за планом	46
Віднімання виду $36 - 16$	48
Віднімання виду $30 - 6$	48
Віднімання виду $40 - 17$	50
Обчислення значень виразів. Многокутник	51
Додавання виду $27 + 5$	52
Додавання виду $27 + 15$	53
Допоміжна модель задачі. Периметр многокутника	54
Додавання та віднімання двоцифрових чисел. Міліметр	55
Віднімання виду $32 - 5$	57
Віднімання виду $32 - 5$. Вимірювання довжини предметів	58

Віднімання виду $42 - 15$	59
Віднімання виду $42 - 15$. Центнер	60
Складання і розв'язування задач	61
Обчислення виразів зручним способом	62
Повторення вивченого	63
<i>Навчальний проект «Скільки я витрачаю часу?»</i>	64
Буквені вирази. Читання буквеного виразу	65
Запис буквеного виразу. Дії з іменованими числами	66
Обчислення значення буквеного виразу із заданим значенням букв	67
Взаємозв'язок між додаванням і відніманням. Знаходження невідомого доданка	68
Знаходження невідомого зменшуваного	69
Знаходження невідомого зменшуваного. Прямий	70
Розпізнавання геометричних фігур. Знаходження невідомого доданка та зменшуваного	71
Побудова прямого кута. Додавання та віднімання двоцифрових чисел	72
Знаходження невідомого від'ємника	73
Знаходження невідомого від'ємника. Прямокутник	75
Знаходження невідомого компонента дій додавання та віднімання. Побудова прямокутників	76
Квадрат. Побудова квадрата	77
Повторення вивченого	78
<i>Перевір свої досягнення</i>	79
МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ	80
Сума однакових доданків	80
Дія множення	80
Назви компонентів та результату дії множення	82
Переставний закон множення. Множення числа 1 та на 1	83
Таблиці множення числа 2 та на 2	84
Таблиці множення числа 2 та на 2. Діаграми	86
Збільшення числа у кілька разів	87
Таблиці множення числа 3 та на 3	88
Таблиці множення . Круг. Коло	90
Дія ділення	91
Назви компонентів та результату дії ділення	92
Взаємозв'язок між множенням і діленням	93
Ділення рівних чисел. Ділення на 1	94
Таблиця ділення на 2	96
Зменшення числа в кілька разів	97

Таблиця ділення на 3	98
Таблиці множення та ділення	99
Повторення вивченого	101
<i>Перевір свої досягнення</i>	102
<i>Навчальний проєкт «Що мені потрібно для школи?»</i>	102
Обчислення значень виразів на дві дії	103
Множення числа 0 та на 0	104
Ділення числа 0. Неможливість ділення на 0	105
Обчислення значень виразів на дві дії	106
Кратне порівняння чисел	108
Кратне порівняння чисел та величин	109
Таблиці множення та ділення із числом 4	110
Таблиці множення та ділення із числом 4	111
Обчислення значень виразів на три дії	111
Таблиці множення та ділення із числом 4.	
Визначення часу за годинником	112
Таблиці множення та ділення із числом 5	114
Таблиці множення та ділення із числом 5.	
Обчислення значень виразів на три дії	115
Таблиці множення та ділення із числом 5.	
Визначення часу за годинником	116
Повторення вивченого	117
<i>Перевір свої досягнення</i>	118
<i>Навчальний проєкт «Купуємо зі знижкою!»</i>	119
Знаходження невідомого множника	119
Таблиці множення та ділення із числом 6	120
Таблиці множення та ділення із числом 6.	
Дії з іменованими числами	121
Таблиці множення та ділення із числом 7	122
Таблиці множення та ділення з числом 7. Робота з таблицею ..	123
Таблиці множення та ділення	124
Знаходження невідомого діленого	126
Таблиці множення та ділення із числом 8	127
Таблиці множення та ділення із числом 8.	
Використання календаря	128
Знаходження невідомого дільника	129
Таблиці множення та ділення з числом 9	130
Таблиці множення та ділення	131
Повторення вивченого	133
<i>Перевір свої досягнення</i>	134

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО ЗА РІК	135
Додавання і віднімання чисел у межах 20. Задача	135
Додавання і віднімання чисел у межах 20. Геометричні фігури ..	136
Додавання і віднімання чисел у межах 100	137
Додавання і віднімання чисел у межах 100	138
Додавання і віднімання чисел у межах 100	139
Множення і ділення	140
Множення і ділення	141
Дії із числами та іменованими числами	141
Перевір свої досягнення	142

